

# ÚJKÍGYÓS VÁROS INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2012-2020



**TÁRSDALMASÍTÁSRA ELFOGADOTT VÁLTOZAT**



AQUAPROFIT

---

MŰSZAKI, TANÁCSADÁSI ÉS BEFEKTETÉSI ZRT.

2012.

# ÚJKÍGYÓS VÁROS INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

**Készítette:**



**AQUAPROFIT**

**Aquaprofit Műszaki, Tanácsadási és Befektetési Zrt.**

1013 Budapest, Krisztina krt. 32.  
Tel.: +36(1)4722130, Fax: +36(1)2693552  
E-mail: budapest@aquaprofit.com

Igazgatóság elnöke: Nádasi Tamás  
Tervezők: Kondor Attila Csaba, PhD  
*Területfejlesztési és Turisztikai Üzletág igazgatója*  
Sifter Livia  
*területfejlesztési tanácsadó - témavezető*  
Kovács Kata  
*területfejlesztési referens*  
Márkus Ildikó  
*területfejlesztési gyakornok*

## Tartalomjegyzék

<b>VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....</b>	<b>7</b>
<b>1. A VÁROS SZEREPÉNEK HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN .....</b>	<b>9</b>
<b>2. A VÁROS HELYE AZ ORSZÁGOS TERVEKBEN.....</b>	<b>11</b>
<b>3. A VÁROS EGÉSZÉRE VONATKOZÓ HELYZETÉRTÉKELÉS .....</b>	<b>12</b>
<b>3.1. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET.....</b>	<b>12</b>
3.1.1. Természeti környezet.....	12
3.1.2. Épített környezet .....	14
a) Városszerkezet .....	14
b) Védett építészeti értékek .....	19
c) Zöldterületek .....	20
3.1.3. Lakásállomány .....	21
3.1.4. Települési környezeti infrastruktúra .....	22
3.1.5. Közlekedési infrastruktúra .....	27
<b>3.2. TÁRSADALMI KÖRNYEZET .....</b>	<b>29</b>
3.2.1. Demográfia.....	29
3.2.2. Képzettség .....	31
3.2.3. Munkanélküliség-foglalkoztatás .....	31
3.2.4. Egészségi állapot .....	32
3.2.5. Lakosság jövedelmi és szociális helyzete.....	33
3.2.6. Társadalmi önszerveződések, civil szféra aktivitása, ennek fő területei ...	34
3.2.7. Egyházak.....	36
3.2.8. Testvérvárosi kapcsolatok .....	36
<b>3.3. GAZDASÁGI KÖRNYEZET .....</b>	<b>37</b>
3.3.1. Ágazati szerkezet .....	37
3.3.2. Vállalkozások megoszlása .....	40
3.3.3. Gazdasági aktivitás legfontosabb térbeli különbségei .....	40
3.3.4. Turizmus .....	41
3.3.5. Helyi gazdaságfejlesztés egyéb eszközei.....	42
<b>3.4. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK.....</b>	<b>43</b>
3.4.1. Oktatás-nevelés.....	43
3.4.2. Egészségügy .....	47
3.4.3. Szociális ellátás.....	48
3.4.4. Sport és szabadidő .....	50
3.4.5. Közművelődés .....	50
3.4.6. Közbiztonság .....	52
3.4.7. Közigazgatás (Önkormányzati gazdálkodás) .....	53
<b>3.5. KORÁBBI IDŐSZAK FEJLESZTÉSEI .....</b>	<b>56</b>
<b>3.6. VÁROSI SZINTŰ SWOT-ANALÍZIS ÉS HELYZETÉRTÉKELÉS .....</b>	<b>57</b>
<b>4. VÁROSRÉSZEK ELEMZÉSE.....</b>	<b>60</b>
<b>4.1. VÁROSRÉSZEK LEHATÁROLÁSA .....</b>	<b>60</b>
<b>4.2. VÁROSRÉSZEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE.....</b>	<b>61</b>
4.2.1. Szerkezeti, történeti sajátosságok .....	61
4.2.2. Funkciók (központ, alközpont) .....	61
4.2.3. Társadalmi és épített környezeti sajátosságok .....	62

4.3. SZEGREGÁLT, VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK HELYZETÉRTÉKELÉSE.....	65
5. STRATÉGIA .....	67
5.1. A VÁROS JÖVŐKÉPE.....	67
5.2. FEJLESZTÉSI CÉLOK .....	69
5.2.1. Középtávú tematikus célok.....	69
5.2.2. A célokhoz kapcsolódó indikátorok.....	71
5.2.3. Városrészi célok.....	71
5.3. AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE – TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK ....	72
5.4. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	78
5.4.1. Kockázatok feltárása .....	78
5.4.2. Kockázatok elemzése, súlyponti kérdések .....	80
5.4.3. Kockázatkezelés.....	80
5.5. STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI .....	80
5.5.1. A stratégia településen kívüli programokkal kapcsolatos viszonya .....	80
5.5.2. A stratégia településen belüli programokkal kapcsolatos viszonya .....	82
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI .....	83
6.1. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK .....	83
6.2. STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI ELVÁRÁSOK .....	85
6.3. TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI.....	88
6.4. INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ .....	90
7. MONITORING .....	93
8. MELLÉKLET .....	94
8.1. ÁLLAMTITKÁRSÁGI VÁLASZLEVÉL.....	94
8.2. ÚJKÍGYÓSI KOMPLEX KÖZÖSSÉGI VÁROSFEJLESZTÉSI PROGRAM .....	95



## Ábrajegyzék

1. ábra:	Újkígyós elhelyezkedése.....	9
2. ábra:	Dél-alföldi régió belüli város és térségek közötti kapcsolatrendszerek .....	10
3. ábra:	Újkígyós településközi viszonyai.....	10
4. ábra:	Újkígyós madártávlatból.....	15
5. ábra:	Újkígyós településszerkezeti vázlata .....	18
6. ábra:	Lakásszám alakulása a településen, 1991-2010 .....	21
7. ábra:	Az újkígyósi szennyvíztisztító telep.....	24
8. ábra:	Újkígyós népességszámának változása, 1990-2010.....	29
9. ábra:	Újkígyós város korszerkezete 2001-ben (lakónépességre).....	30
10. ábra:	Egy főre jutó nettó jövedelem, 2008, Ft.....	34
11. ábra:	A kiskereskedelmi üzletek számának változása, 1998-2008.....	37
12. ábra:	1000 főre jutó működő vállalkozások száma, 2008 .....	41
13. ábra:	Óvodai férőhelyek és a beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő), 2001-2009 .....	44
14. ábra:	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő), 2001-2009.....	44
15. ábra:	A könyvtárba beiratkozott olvasók száma.....	52
16. ábra:	Kiadási és bevételi átlagok változása 2003-2010 között .....	53
17. ábra:	Az önkormányzat bevételeinek megoszlása 2010-ben .....	54
18. ábra:	Az önkormányzat kiadásainak megoszlása 2010-ben.....	54
19. ábra:	Újkígyós IVS városrészei, 2011 .....	60
20. ábra:	Újkígyós IVS városrészei és akcióterületei, 2011 .....	63
21. ábra:	KKVP-ben megjelenő és az IVS-ben véglegesített jövőkép.....	67
22. ábra:	IVS tematikus és városrészi céljainak kapcsolata .....	69
23. ábra:	Újkígyós IVS városrészei és akcióterületei, 2011 .....	73
24. ábra:	Szervezeti ábra .....	86

## Táblázatjegyzék

1. táblázat:	Újkígyós területén lévő helyi jelentőségű védett természeti értékek .....	13
2. táblázat:	Újkígyós város tervei, programjai .....	17
3. táblázat:	Újkígyós területén lévő műemlékek .....	19
4. táblázat:	Újkígyós területén lévő helyi jelentőségű védett épített értékek .....	20
5. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete - zöldterület (2009) .....	20
6. táblázat:	Lakások megoszlása szobák száma szerint .....	21
7. táblázat:	A lakóépületek kor szerinti megoszlása .....	22
8. táblázat:	A települési lakásállomány komfortfokozatának alakulása .....	22
9. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete – vízellátás (2009) .....	23
10. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete – szennyvízelvezetés és kezelés (2009).....	24
11. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete – gázellátás (2009) .....	25
12. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete – villamosenergia (2009) .....	25
13. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete – hulladékgazdálkodás (2009) .....	26
14. táblázat:	Az elektronikus ügyintézés és az Internet előfizetések száma .....	27
15. táblázat:	Kommunális ellátás helyzete – úthálózat (2009) .....	27
16. táblázat:	Újkígyós lakónépességének iskolai végzettség szerinti megoszlása a megfelelő korú népességhez viszonyítva, területi összehasonlításban.....	31
17. táblázat:	Munkanélküliségi ráta térségi összehasonlításban, 2004-2010 .....	31
18. táblázat:	A helyben foglalkoztattak és az eljárók fontosabb mutatói .....	32
19. táblázat:	Rokkantság, megváltozott munkaképesség mutatói.....	33
20. táblázat:	Újkígyós jövedelmi helyzete, 2008.....	33
21. táblázat:	Civil szervezetek és tevékenységük .....	34
22. táblázat:	Regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerint, 2009 .....	38
23. táblázat:	Legtöbb helyi adót befizetők 2010 (IPA + GJA) .....	40
24. táblázat:	Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény alapadatai 2010/2011 .....	45
25. táblázat:	Egészségügyi ellátottság mutatói.....	47
26. táblázat:	Főbb szociális mutatók területi összehasonlítása .....	48
27. táblázat:	Szociális ellátásban részesülők aránya .....	48
28. táblázat:	Közművelődési adatok, 2006-2009.....	51
29. táblázat:	Az önkormányzat intézményeinek kiadásainak mutatói 2010-ben .....	55
30. táblázat:	Szociális támogatási formák városrészenkénti bontásban .....	62
31. táblázat:	A "Falv" városrész SWOT analízise .....	64
32. táblázat:	Az "Újtelep" városrész SWOT analízise .....	64
33. táblázat:	Önkormányzati tulajdonban lévő belterületi törzsvagyon* .....	91

## VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Újkígyós Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) középtávú (7-8) évre szóló fejlesztési szemléletű dokumentum, amelynek **célja**, hogy a város – részben alapozva – feladatok térbeli rendszerezésével, az egyes városrészek fő fejlesztési céljait és beavatkozásait nevesítésével, a szükségletek és lehetőségek összevetésével, az ok-okozati összefüggések megvilágításával számba vegye és priorizálja a középtávú fejlesztési terveit. Ahhoz hogy a dokumentumban lefektetett céljait elérje a köz- és magánszféra által elvégzendő beavatkozások végrehajtásának rendszerezése is feladata a dokumentumnak.

Újkígyós Integrált Városfejlesztési Stratégiájának közvetlen előzménye a 2009-ben elkészült *Várossá nyilvánítási kezdeményezés alátámasztó dokumentum*, de legfőképpen az IVS-sel párhuzamosan készülő *Újkígyósi Komplex Közösségi Városfejlesztési Program (KKVP)*<sup>1</sup>. Minekután az utóbbi a megrendelők és a készítők számára is összefonódott, ezért a KKVP az IVS mellékleteként, azzal már fizikailag is együtt jelent meg a véglegesítési folyamat során, így ebben a dokumentumban is.

A KKVP a közösségi tervezés módszereit alkalmazva (helyi közösség tagjainak bevonásával) már megtette a várossal kapcsolatos főbb általános és tematikus megállapításokat, és lefektette azokat a fő fejlesztési elveket, meghatározta azokat a fő fejlesztési irányokat, amelyek az IVS teljes mértékben figyelembe vesz. Míg a Program tematikus rendszerben tárgyalja Újkígyós város szükséges beavatkozásait, addig az IVS – egyebek mellett – a feladatok térbeli rendszerezésére vállalkozik, nevesítve az egyes városrészek fő fejlesztési céljait és beavatkozásait. A dokumentum másik fő megalapozója és információs háttéranyaga a város 2010-ben módosított Rendezési (szerkezeti) Terve.

A város és városrészek társadalmi és épített környezetet érintő helyzetelemzésének, valamint a szegregációs tendenciák megállapításának alapja egyrészt a KSH másrészt az Önkormányzat Adatbázisa. Az IVS helyzetértékelő és stratégiai részéhez a KKVP megállapításainak és elkészült dokumentációjának révén érvényesülnek, és figyelembe vételre kerültek a helyiek (civil szervezet és a vállalkozói szféra képviselőinek, lakosok, önkormányzati alkalmazott stb.) véleményei és igényei.

Az IVS használhatóságát jelentősen befolyásolja annak átlátható szerkezete. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia **fő tartalmi elemei** a város egészére vonatkozó helyzetértékelés, a városrészekre vonatkozó helyzetértékelés, illetve azok összehasonlító elemzése és a stratégiai fejezet. A stratégiai fejezet tartalmazza a város 2012-2020-ra vonatkozó céljait városi és városrészi szinten, illetve a városrészek akcióterületeire és az azokon kívül eső területekre tervezett beavatkozásait, projektjeit. A megvalósítás eszközeinek vizsgálata az IVS végrehajtását lehetővé tevő feltételrendszerrel foglalkozik.

Az IVS **priorizálja** a városban végrehajtandó fejlesztési tevékenységeket, nevesítve a kulcsfontosságú beavatkozásokat, amelyek képesek dinamizáló hatást kifejteni a város teljes egészére. Az IVS stratégia ugyanakkor figyelmet fordít azokra az élethez befolyásoló fejlesztésekre is, amelyek a város lakóinak hétköznapijait befolyásolják és fenntartható magas életminőséget biztosítanak. Az IVS dokumentuma nevesíti a városrészekben aktuális beavatkozásokat, amelyek hozzájárulnak a városi szintű célok megvalósulásához és javítják az adott városrész lakóinak életkörülményeit.

<sup>1</sup> HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ

Az IVS kiemelt feladata a város **hátrányos helyzetű** népessége számára az esélyegyenlőség biztosítása és területi koncentrációik (szegregátumok) oldása, valamint azok kialakulásának megakadályozása. Az IVS önkormányzati adatszolgáltatás alapján vizsgálta a szegregátumok kritériumainak megfelelő területeket, meghatározza a város által végrehajtandó beavatkozások körét, hogy a társadalmi feszültségeket okozó szegregálódás ne alakuljon ki. Újkígyós helyzete ebből a szempontból kedvező, a városban nincsenek szegregátumok, de mivel a kisebbség (cigányok) jelenléte erősödik és számuk növekszik, a jövőbeni terveknek ezzel számolni kell.

Újkígyós Integrált Városfejlesztési Stratégiája a város rehabilitációs és egyéb városfejlesztési tevékenységének középtávú alapidokumentuma, amely segítségével a város a további akciótervi időszakokban fejlesztési forrásokra pályázhat. A dokumentum egy rugalmas rendszert képvisel, azaz az esetlegesen megváltozó prioritások és igények szerint időszakonként módosítható. A fejlesztési beavatkozások ugyanakkor olyan módon kerültek beemelésre, hogy azok sorrendisége az éppen adott szükségleteknek és forrásszerzési lehetőségeknek megfelelően módosítható.

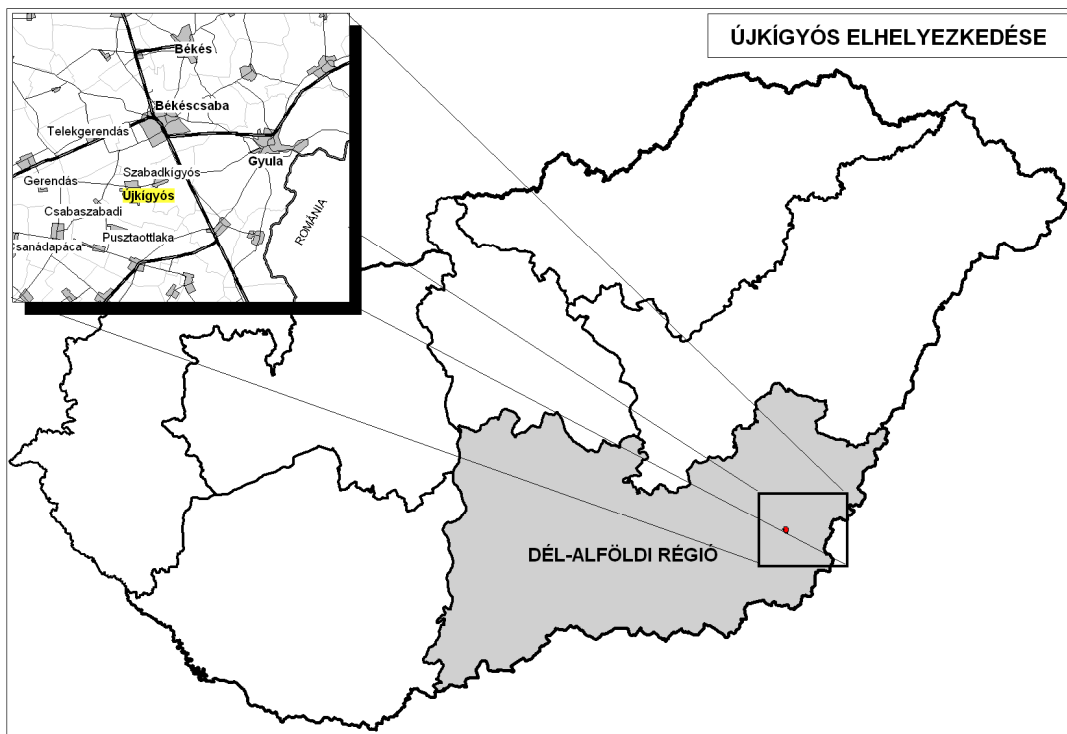
A város határozott célja, hogy a dokumentumban megjelenített fejlesztési elemek közül minél több megvalósításra kerüljön, együttműködve a régióval, a térségi településekkel, de mindenekelőtt Újkígyós város lakosságával.

## 1. A VÁROS SZEREPÉNEK HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN

Újkígyós rendezett, fejlett infrastruktúrájú, kisvárosi hangulatú település, mely 2009. július 1-én kapta meg a városi rangot. A város közigazgatási területe: 5 492 ha.

A település Dél-alföldi régióban, Békés megyén belül a Békéscsabai kistérségben, lényegében a kistérségi központ (Békéscsaba) agglomerációjában helyezkedik el, közel a román-magyar határhoz. Vonzáskörzetéhez 6 település tartozik: Szabadkígyós, Telekgerendás, Gerendás, Csanádapáca, Csabaszabadi és Pusztatottlaka. A város és vonzáskörzetének lakónépesség-száma megközelíti a 15 ezer főt.

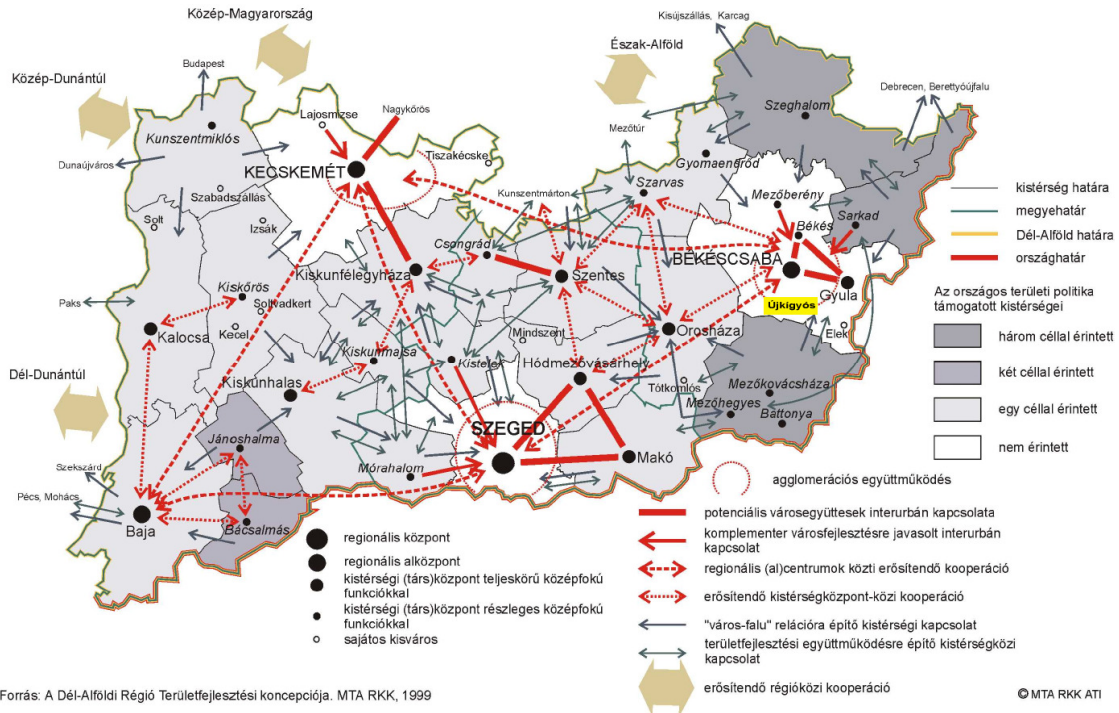
1. ábra: Újkígyós elhelyezkedése



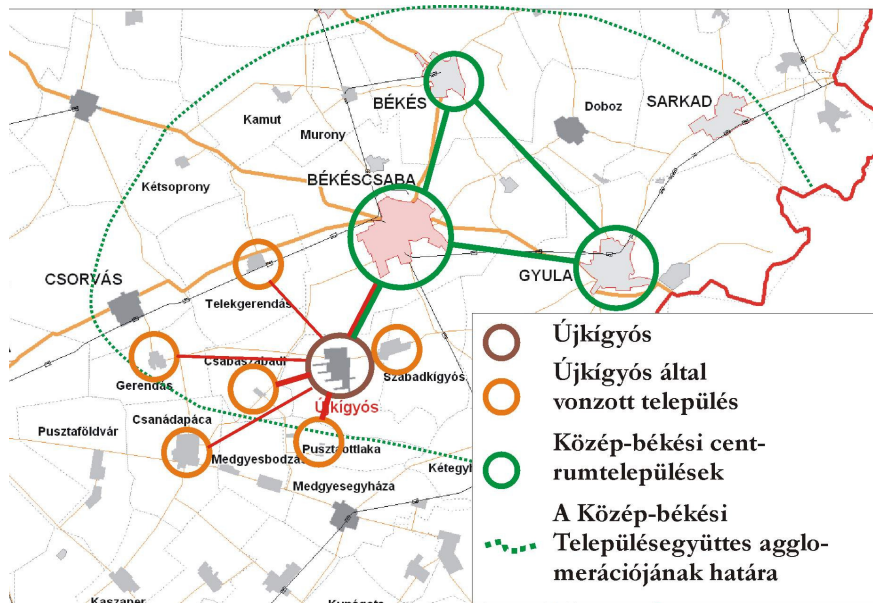
Újkígyós településhálózatban betöltött szerepét alapvetően meghatározza (település)földrajzi helyzete, hiszen közvetlenül határos Békéscsabával, és igen erőteljesen kötődik is hozzá. A megyei és régiós erővonalak és a városi és térségi kapcsolatrendszerek terén is a Békéscsabával fennálló kapcsolat a leginkább meghatározó, hiszen Újkígyós benne van egy agglomerációs együttműködési körben. Ez is hozzájárult ahhoz, 2008. január 1-től Újkígyós csatlakozott a Békéscsabai kistérséghez, kiválva a Gyulai kistérségből.

A kapcsolat nem csak abban nyilvánul meg, hogy újkígyósi lakosok munkavállalás vagy szolgáltatások igénybe vétele érdekében a megyeszékhelyre utaznak, hanem létezik egy ezzel ellentétes irányú áramlás is, ami a lakóhelyválasztásban nyilvánul meg. Újkígyós lakói és önkormányzata által rendezetté tett és kiépített infrastruktúrával rendelkező település vonzó lakóhely, és ezt a vonzását elsősorban a Békéscsaba irányába gyakorolja. Az újkígyósi intézmények és gazdasági szervezeteknek a megyeszékhelyre gyakorolt hatása Kevésbé jelentős.

2. ábra: Dél-alföldi régió belüli város és térségek közötti kapcsolatrendszer



3. ábra: Újkígyós településközi viszonyai





Múltban Újkígyóst különösen erős szálak fűzték az egykori társtelepüléséhez: Szabadkígyóshoz, ám mára ez a kapcsolat meggyengült. Mindemellett vannak kiegészítő jellegű funkciók, amelyek a mai napig megmaradtak, ilyen többek között Szabadkígyós közép fokú oktatási intézménye, amellyel Újkígyós nem rendelkezik, és a fizikai közelség miatt nem is javasolt hasonló létrehozása.

A jövőben a város részéről igény mutatkozik a kapcsolatok szorosabbra fűzésére többek között például infrastrukturális (kerékpárút-fejlesztés a két település között), illetve idegenforgalmi téren.

A város vonzáskörzetébe tartozó települések köre többnyire része a magasabb szintű agglomerációnak is, de ugyanakkor többé-kevésbé szoros szálak fűzik őket Újkígyóshoz is. Szabadkígyós, Telekgerendás, Gerendás, Csanádapáca, Csabaszabadi és Pusztatölke lakosai számára elsősorban az oktatási, kulturális, egészségügyi és gazdasági funkciók jelentik a térkapcsolatok alapját.

## 2. A VÁROS HELYE AZ ORSZÁGOS TERVEKBEN

A fejezet kidolgozása során az IVS és az Országos Településhálózat-fejlesztési Koncepció megállapításai közötti kapcsolatok feltárása nem volt lehetséges, mivel a módszertani útmutató (Városfejlesztési Kézikönyv második, javított kiadás, 2009) által említett szakdokumentum nem készült el.

Bár települési lépték szintjén a 2005-ben készült **Országos Területfejlesztési Koncepció** (OTK) nem ad iránymutatást, Újkígyós országos tervekben elfoglalt helyét ennek a dokumentumnak az értelmezése alapján határozható meg. OTK céljait, ezen belül is a célrendszerének területi céljait figyelembe kell venni Újkígyós fejlesztése esetében is. A település a területi célok közül a *Rurális (vidéki) térségek*, és azon belül is a *Természeti táji és kulturális táji értékekben gazdag* vidékekre megfogalmazottakhoz tud leginkább idomulni. Erre a térségre megfogalmazott, és a város tekintetében releváns horizontális célok a következők:

- A fejlesztések alapuljanak **helyi, területi alapú, széleskörű partnerségből építkező, kezdeményezéseken**. Ezért az ezeket generáló, a helyi identitás, a hagyományok és az értékek megőrzésére, tudatosítására, felélesztésére irányuló humánerőforrás-fejlesztés és közösségszervezés a beavatkozások hangsúlyos eleme.
- A fejlesztéseknek foglalkozniuk kell a közszolgáltatások komplex szervezésével, valamint a helyi önszerveződés feltételeit nyújtó **közösségi terek** megteremtésével.
- A fejlesztéseknek törekedni kell a **foglalkoztatottság növelésére**, mely törekvéseknek része az értelmiségi és képzett munkaerő helyben tartása is.
- A fejlesztéseknek **fenntartható rendszerek kialakulásához** kell hozzájárulniuk, a helyi társadalmi-gazdasági-környezeti erőforrások minél hatékonyabb és értékmegőrző használatára kell épülniük, a jövedelmeket a térségben kell tartaniuk, helyi anyag- és energiagazdálkodási rendszerek kialakítását kell elősegíteniük.
- A több szektorra kiterjedő fejlesztéseket egymással **integráltan** kell kialakítani.

Az **Országos Területrendezési Terv (OTrT)** alapján a település része a Közép-Békési Településeggyüttesnek (Mezőberény, Murony, Békés, Doboz, Sarkad, Békéscsaba, Gyula, Csabaszabadi, Újkígyós, Szabadkígyós), amely egyike az országban meghatározott együtt tervezhető térségeknek. Ennek központja, és ezzel fejlesztési alközpont Békéscsaba városa.

Az OTrT alapján Újkígyós egész közigazgatási területe ki van jelölve, mint „Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület”, illetve a területének egy része, mint „Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület” van nyilvántartva. Ezen túl a külterületek nagy részét besorolták a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület”, a külterület keleti nyúlványát pedig az „Országos ökológiai hálózat” övezetbe.

### 3. A VÁROS EGÉSZÉRE VONATKOZÓ HELYZETÉRTÉKELÉS

#### 3.1. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

##### 3.1.1. Természeti környezet

Újkígyós a Körösök és a Maros között, Békés megyében Békéscsabától délnyugatra 17 km-re, Gyulától nagyjából nyugatra 26 km-re található.

Újkígyós település határai belesimulnak a Békési-hát kistáj egységes szintjébe. Az alacsony, ármentes síkságon elterülő település terepszintje 88-104 m magasságon helyezkedik el. A határ egyöntetű, sík jellegét csak azok a homokdűnék bontják meg – a nagyobb magasságú (94-104 m) területek fedőrétegét képezve –, amelyek a Körösök, vagy (régőbbi származásukból eredően) az egykori „Ős-Maros” hordalék felhalmozó tevékenységéből erednek. A település legmagasabb pontjai közé tartoznak a Járás, a Sas, a Fekete és a Csordás névvel illetett nevezetesebb homokhalmok.

Ezen a területen különösen intenzív volt a folyók, különösen a Maros feltöltő tevékenysége. Ennek következtében a felszín közeli rétegekben durva homokos, néhol kavicsos üledék található.

A helyi éghajlata átmenetet képez a meleg és mérsékelt meleg, ill. száraz és mérsékelt száraz kategória között. Újkígyósra a meleg nyarú, száraz, illetve mérsékelt száraz klíma jellemző.

A napsütéses órák száma 2000 óra/év körül alakul. Ebből nyáron 810-820 óra valószínű. Az évi középhőmérséklet 10,5-10,6 °C, a tenyészidőszak középhőmérséklete 17,3-17,4 °C.

Az éves csapadék 580 és 600 mm között alakul, ebből a vegetációs időszakban 330 mm körüli mennyiség hullik. Az ariditási index 1,17-1,21 között alakul. A leggyakoribb szélirányok az északi és a déli.

Mivel a település nagy kiterjedésű síkságon fekszik, ezért növény- és állatvilága ennek megfelelően alakult ki. A település egyik természetvédelmi szempontból különösen értékes területe a Körös–Maros Nemzeti Parkhoz tartozik (ez a korábbi Szabadkígyósi Tájvédelmi Körzet). Ezek a területek részben szikesek, csak legeltetésre használhatók.

A vizsgált területen fekszik a mikrodomborzati formákkal szabdaltságot mutató – Körös-Maros Nemzeti Park törzsterületeként nyilvántartott – Kígyósi-pusztá egy darabkája. A szikpadkák, a szikerek, a sziklapályok, valamint a szikes laposok és az Ős-Maros medermaradványai, mind természeti értéket képező földtani alakulatok, melyek az északi és a déli területeket összehasonlítva, akár három méteres szintkülönbséget is eredményezhetnek. A legmagasabb felszíni alakzatot a természeti és kultúrtörténeti szempontból is jelentős kurgánok képviselik.



Az országos védettséget élvező Kígyósi-puszta botanikai vizsgálata az endemikus és reliktum-fajok előfordulását bizonyította. A puszta változatos sziki növényzetében megtaláljuk a fokozatos átmenetet a mocsári és lápréti társulásoktól a szikesek először nedves, majd teljesen kiszáradó talajú vegetációjához. A szikes puszta madárvilága miatt az Európai Jelentőségű Madárélőhelyek közé tartozik. A Körös-Maros-Nemzeti Park kezelésében 650 ha-nyi védett terület található a település határában.

**1. táblázat: Újkígyós területén lévő helyi jelentőségű védett természeti értékek**

Helyi jelentőségű védett természeti érték tárgya
Homokbánya
Apáti úti tölgyfasor

*Forrás: HÉSZ, 2. számú melléklet*

Újkígyós természeti adottságai közül legfontosabb helyen a világviszonylatban is kitűnő minőségű, átlagban 40 aranykorona körüli termőföld áll, amely a nagy hagyományokra visszatekintő mezőgazdasági termelés alapfeltétele. A térség fő gazdálkodása egykor a legeltető állattartás volt, amely a XIX. század során a szántóföldi növénytermesztés, valamint a kertgazdálkodás (pl. dinnyetermesztés) terjedésével háttérbe szorult.

A helyi klimatikus viszonyok és a termőföld minősége tökéletesen alkalmas számos kultúrnövény termesztésére, illetve az állattenyésztés takarmányigényeinek magas fokú kielégítésére.

A területnek csak III. rendű vízfolyásai vannak, amelyek közül a legfontosabbak a Tótkomlós-éri-csatorna (hossza 32 km, vízgyűjtője 180 km<sup>2</sup>), a Kutas-éri-csatorna (hossza 38 km, vízgyűjtője 275 km<sup>2</sup>), amelyek a Száraz-ér felé folynak, a Mágócséri-főcsatorna (hossza 60 km, vízgyűjtője 435 km<sup>2</sup>), amely a Tisza felé folyik, valamint a Dögös-Kákafoki-főcsatorna (hossza 36 km, vízgyűjtője 445 km<sup>2</sup>), amely a Hármaskörös felé vezeti el a vizeket. A vizsgált terület csak az említett vízfolyások elejét érinti.

A területen vízfolyások közül egyik sem állandó jellegű. A csatornák jobbára csak csapadékos években és hóolvadás idején vezetnek le jelentősebb vízmennyiséget. Vízhőmérsékletük III. osztályú. Az említett vízfolyásokon túl még számos kisebb csatorna hálózata be a területet, amelynek együttes hossza több száz kilométer. Ezek szintén a hóolvadást követő, ill. a csapadékos időszakok látszólagos vízfeleslegeit vezetik le.

A mikrotérség összességében gyér lefolyású, száraz, vízhiányos. A vízháztartásra vonatkozó adatok a terület nagy részén a következőképpen alakulnak:

$$Lf = 1,5 \text{ l/s.km}^2 \qquad Lt = 8\% \qquad Vh = 120 \text{ mm/év}$$

A vizsgált területen nem található természetes állóvíz, de csapadékos időszakokban a mélyebben fekvő részeken előfordul időszakos vízborítás. A vízfelületeket azok a homokbányatavak képviselik, melyek vízmélysége eléri az 5-6 métert is. A horgásztóként funkcionáló tavak közül az egyik a település nyugati részében kialakított Szabadidő-parkban, a másik a külterület déli részén helyezkedik el.

A talajvíz mélysége 2-4 méter között ingadozik. Mennyisége 1-3 l/s.km<sup>2</sup>. Kémiai jellegét tekintve a nátrium-kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos és a kalcium-magnéziumos típus jellemző. Keménysége 15-25 nk°, de a települések közelében a 35 nk°-ot is meghaladhatja.

A szulfáttartalom általában 60-80 mg/l körül van, de a települések környékén ennél jóval magasabb. A felszínhez közeli talajvizek a szennyezésnek erősen kitéve, magas az ammónium- és nitrítartalmuk.

A rétegvíz mennyisége 1-1,5 l/s.km<sup>2</sup> körüli. A nagyszámú artézi kút között mind a mélység, mind pedig a vízhozam tekintetében jelentős eltérések vannak. A legtöbb kút mélysége 100 és 200 méter közötti, a kutak többségének a vízhozama 100 és 200 l között alakul.

A felszín alatti vizek kihasználtsága meghaladja a 40%-ot. A kutak terhelése 50% körüli. A rendelkezésre álló felszín alatti vízkészletek mennyiségi szempontból megfelelnek az ivóvízellátás követelményeinek és jövőbeni esetleges bővítésének. A minőségi oldal a felszíni vizek esetében nem megfelelő, mivel a felszíni vizek szennyezettek, de ezen vizek szerepe lakossági és gazdasági szempontból is minimális.

A 221/2004. (VII. 21.) kormányrendelet (Kormányrendelet a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól) szerint a település a Tisza bal part - Hármas-Körös torkolata - országhatár közt tervezési részegységhez tartozik.

### **Környezeti kockázatok, veszélytényezők**

Újkígyós település vízműve által szolgáltatott ivóvíz minősége arzén, ammónium, valamint vas és mangán tekintetében **nem felel meg** a 201/2001. (X. 25.) Kormányrendeletben meghatározott **vízminőségi paramétereknek**. A rendelet előírja az ivóvíz-minőségi probléma megoldását, ezért a vízminőségi paraméterek javítása érdekében a település (Medgyesegyházával együtt) társulási formában pályázik a KEOP 1.3.0. Ivóvízminőség-javítása konstrukció keretében elérhető támogatásra. A pályázat benyújtása/elbírálása folyamatban van.

A szabályozások óta általánossá vált vízgazdálkodási gyakorlat (vizek levezetése) következtében az egész Alföld szárazodása zajlik, immár másfél évszázada. A kiszáradási folyamat Újkígyós területét is érinti. A jelenlegi vízgazdálkodás szerint egy egyébként csapadékhiányos területről vezetjük le a vizet. Az ezzel szorosan összefüggő rossz tájhasználat, ill. a felszínborítás megváltoztatása a helyi éghajlati viszonyokra is hatással van, ami összekapcsolódva a globális éghajlat-változási folyamatokkal a terület további kiszáradását eredményezheti, ami a mezőgazdasági művelést veszélyezteti.

### **3.1.2. Épített környezet**

Újkígyós közigazgatási területe 5492 hektár. A központi belterületi részen kívül három külterületi része van a településnek: Eperjesitanyák, Újkígyósi keleti tanyák, Újkígyósi nyugati tanyák. Ezek sorra 3, 4 és 6 km-re helyezkednek el a központi belterület centrumától.

#### **a) Városszerkezet**

### **A város szerkezetét meghatározó történeti és morfológiai tényezők**

Bár a település helyén már a történelem előtti időben éltek emberek, a város tényleges múltja közel 200 évre nyúlik vissza, amikor 1815-ben gróf Wenckheim József Antal császári és királyi kamarás a kigyósi pusztán ún. „gányó”-községet (dohánykertész-községet) alapított. A jelenlegi Újkígyós alapítója felismerve a kor gazdasági lehetőségét kertészeket telepített a területre, ahol a betelepült gányók az általuk művelt földnek bérlői voltak.

A dohányföldök sajátos kialakítása Újkígyós településszerkezetét olyan mértékben befolyásolta, hogy annak hatása a település belterületének mai formájában is nyomon követhető.

4. ábra: Újkígyós madártávlatból



A táj lehangsúlyosabb eleme a kertészek által felépített település, azaz „Új Kígyós” alapító utcáinak szabályos mértani rendje. Az elsőként kialakított, egymással párhuzamosan futó négy utca (Hosszú, Kossuth Lajos, Öreg, Kis) több száz méterre helyezkedett el egymástól. A kertgazdasági ültetvényeket az utcák között, míg a szántóföldeket a szélső utcákat határolva alakították ki. A dohánykertészek állatállományának takarmányát a falu nyugati határában a szántókkal körülvett községi legelő biztosította. Temetőt a település két középső utcájának (a későbbi Templom és Öreg utcának) nyugati végében létesítettek, amely a mai napig megtalálható a településen.

Írásos adat bizonyítja, hogy 1837-ben a gróf újabb telepeseket hívott a faluba, így a száz új család befogadására, már két új utcával bővült a település. Lakókkal népesült be a „külhatár” is, dűlőútra felfűződő tanyás térséget alkotva az eperjesi pusztán.

A Wenckheim család gazdasági tevékenységét a település DK-i határában felépített majorok szolgálták. Ekkor kezdte meg működését a József- és a Szent Anna-major, valamint a Frigyes-major. A grófi építmények részben, vagy egészben – változó állapotban –, még ma is megtalálhatók a településen. Ilyenek a József-majori épületek: az intéző háza, a magtár, a cselédházak, a gőzüzemű malom kéménye. A településből a majorba vezető utat ma is az a tölgyfásor szegélyezi, melynek csemetéit ez idő tájt ültették.

Ekkor az újonnan betelepültek miatt az utcahálózat bővítésre szorult, melyet több írásos dokumentum is igazol. A szükségessé váló új utcák (Petőfi, Újköz, Ady nyugati oldala, Vágóhíd) összeköttetést teremtettek a település és a Gyulát Gerendással összekötő út között.

A legnagyobb változás az 1884-es katonai felmérés óta a település szerkezetében az I. világháborút követően mutatkozik. 1921-ben az első, „Nagyatádi-féle” földosztás során jelölték ki a település északi részén fekvő Szent Imre telep új házhelyeit. Az Újtelepként, vagy „Porta”-ként nevezett településrészen az utcák szabályos négyzethálós hálózatot alkotnak. Az Öregfalu – a Gyulai úttól délre elterülő rész – teleknagyságaihoz viszonyítva az új porták kicsinek bizonyulnak.

1941-ben új házhelyeket mértek ki a település keleti részén az Öreg utca folytatásaként, a Rákóczi utcán és az Ady utca keleti oldalán, az „Allé-n”. 1946-tól újabb építési telkek kiosztása vált szükségessé. A Gerendási utca nyugati oldalának kiépítésével kialakult az Újtelep mai utcahálózatának képe. A Tormási és a Zrínyi utca megnyitása ÉK felé bővítette az Öregfalu lakótelkeinek számát. Ezeknek az új lakótelkeknek a kiosztásával 18-ra bővült a település utcáinak a száma.

1950-ben különvált Kígyós községtől az Szabadkígyósi településrész, amely így önálló közigazgatási települést alapíthatott. A különválás a mai Újkígyós határain belül nem hozott változást a területhasználati módokat illetően: a szántóföldi művelés alatt álló területeket a lakóterület, majd a kisebb részarányban mutatkozó gyepek, végül a kertgazdasági ültetvények által elfoglalt területek követik. Erdőállomány csupán elhanyagolható mértékben van jelen.

A település határában a grófi család államosított földjeit elárverezték, a tanyás térségben a régi tanyák, majorok helyén felbukkantak az állami gazdaságok. A nagyüzemi termelési mód felszámolta azt a tanyavilágot, amely az Alföld, és így a település sajátos jellegét meghatározta. A mintegy 200 tanya elpusztulásával 840 ember volt kénytelen lakóhelyet változtatni. A nagytáblás művelési módra áttérve, a tanyák lerombolása után a táblákat egybeszántották, a dűlőutakat megszüntették.

A belterületen történt változások közül legjelentősebb az 1940-50-es évektől kezdődően fokozatosan kiépülő infrastruktúra, valamint az ekkortól épülő, illetve korszerűsödő községi intézmények megjelenése. Az 1958-as községrendezési terv alapján újabb 220 telek került kialakításra, melyhez új utcák nyitására volt szükség. Említésre érdemes újkígyósi településmorfológiai sajátosság, hogy az alapításkor kialakított hatalmas porták (és telkek) az idők folyamán osztódtak, így az egykori laza szerkezet folyamatosan besűrűsödött.

A település mai arculata az elmúlt fél évszázad alatt döntően nem változott. A mozaikszerű beépítés a belső területek zárt utcásorai egyértelműen kisvárosias hangulatot árasztanak, melyhez a településtörténet során több szép zöldövezet, park is kapcsolódott, amelyek rendezett állapotban vannak.

### **A város szerkezetét meghatározó főbb közlekedési tényezők, nagy rendszerek**

Békés megye közlekedés-földrajzi helyzete periferikus, mert a nagy közúti tranzitfolyosók elkerülik, egyszámjegyű főútja nincs. A megyeszékhely (Békéscsaba) M5 autópálya megépülése utáni közlekedés-földrajzi térvesztésének hatásai Újkígyóson is érzékelhetők. A meglévő közúti és vasúti csomópontok nagytérségi jelentősége lecsökkent, de megyén belüli szerepe így is jelentős. Békéscsabán található a 44-es (Budapest–Kecskemét–Békéscsaba–Gyula) és a Szegedet Debrecennel összekötő 47-es főút. Itt keresztezi továbbá egymást a Budapest–Szolnok–Békéscsaba–Arad–Temesvár–Thessaloniki 120-as számú vasúti fővonal és a Nagyvárad–Szeged vasútvonal.

Újkígyós városszerkezetébe az áthaladó 4431. jelű Gyula-Újkígyós-Csorvás közötti összekötő út illeszkedik, amelynek meghatározó volta a rajta áthaladó forgalomból és környező települések, nagyobb jelentőségű utak elérésének biztosításában jelentkezik. Balesetveszély szempontjából közepesen magas kategóriába tartozik, átlagos napi forgalma 2001-4000 egységjármű/nap. Az összekötő út állami tulajdon és a Magyar Közút Állami Közútkezelő Fejlesztő Műszaki és Információs Közhasznú Társaság Békés Területi Igazgatósága kezeli. A forgalomból fakadó kockázatok csökkentése érdekében az önkormányzat a 4431-es számú út keleti belterületi csatlakozásánál a Magyar Közút Kht-val, és az ÚFA Bt-vel közös beruházásban sárga lámpás veszélyjelzőt telepített. A település egyetlen, a térség úthálózatával összeköttetést biztosító áthaladó útján kívül jelentősebb közlekedési tényező nincs. A városszerkezet alapvető sakktáblaszerű, szabályosan osztott, egymásra merőleges utcákkal.

A település vasúti összeköttetése a környező településekkel és Békéscsabával a hetvenes évek elején megszűnt, így a vasútvonalak sem jelentenek a város szerkezetére meghatározó tényezőt. A legközelebbi személyforgalmi vasútállomás Békéscsabán található, a szomszédos Szabadkígyóson teherforgalmi célokat szolgáló megállóhely működik.

## A város szerkezetét meghatározó egyéb tényezők

Újkígyós nagyközség rendezési terve (Településszerkezeti Terv és Helyi Építési Szabályzat, Szabályozási Terv)<sup>2</sup> 2007-ben készült el, amelynek módosítását 2010-ben fogadta el a helyi képviselőtestület.

A település lakóterületeinek beépíthetőségét a Helyi Építési Szabályzatban foglaltak határozzák meg. A HÉSZ és a szerkezeti terv a lakóterületeknek alapvetően két típusát különbözteti meg: kertvárosias és falusias beépítésű területeket. A kertvárosias lakóterületen a kialakítható legkisebb telekméret 500 m<sup>2</sup>, a telek beépítési módja oldalhatáron álló, beépíthetősége maximum 30 %, építménymagassága maximum 6,5 méter. Egy telken legfeljebb két lakás helyezhető el, a zöldfelület legkisebb értéke 50% lehet, az épületeket magastetővel kell ellátni.

A falusias lakóterületnek három különböző altípusa létezik Újkígyóson, melyek közül kettő esetében a legkisebb telekméret 700, a harmadik esetben 1500 m<sup>2</sup>. A beépítés módja minden esetben oldalhatáron álló. A beépíthetőség mértéke 30, illetve 25%.

A település központi részein az intézmények koncentráltan vannak jelen és jelentős zöldfelületek is rendelkezésre állnak. A városközpont az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően egyre inkább alkalmas arra, hogy a település polgárainak valódi találkozóhelye, agorája lehessen. A település rekreációs területe az egykori Bányató, ami jelenleg szabadidő parkként funkcionál.

### 2. táblázat: Újkígyós város tervei, programjai

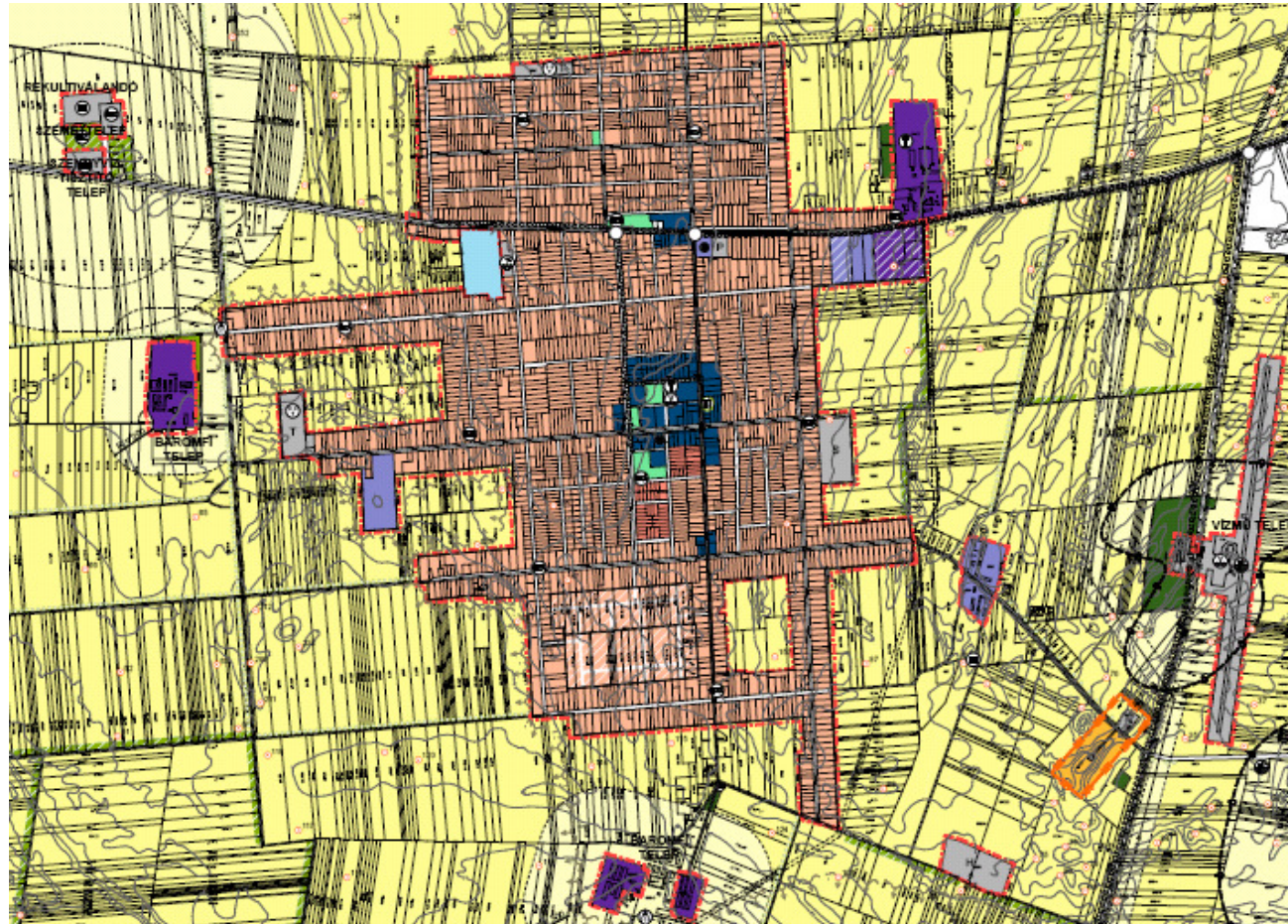
Megnevezés	A jóváhagyó határozat	Elfogadás ideje
Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv	99/2010 (VIII.5.)	2010
Településfejlesztési program	59/2007 (IV.26.)	2007
Településfejlesztési koncepció	72/2006. (VIII.07.)	2006
Hulladékgyűjtési Program	20/2004. (XII.20)	2004
Szennyvízelh. program	-	2003
Környezetvédelmi program	101/2002.(IX.20.)	2002

*Forrás: Újkígyós önkormányzata*

<sup>2</sup> 122/2007 (VII.16) és 17/2007 (VII.20) önk. rendelet



5. ábra: Újkígyós településszerkezeti vázlata



Forrás: Településszerkezeti terv. Rózsaszín: lakóterület, kék: településközponti vegyes terület, lila: gazdasági-terület.

## Főbb szerkezeti problémák és következményeik

Szeged, Kecskemét, Szolnok, Budapest, Debrecen és az országhatár (Románia) felől a megközelíthetőség biztosított, ami a középtávon megépítésre kerülő autópályák és gyorsforgalmi autóutak térségi szakaszaival még javulni is fog, azonban a közúti összeköttetés hiányossága a közelebbi települések megközelítésének nehézségében nyilvánul meg. Vagy nincsenek összekötő utak, vagy kritikán aluli minőségűek (pl. közvetlen út Telekgerendás felé).

Hiányzik egy Újkígyóst Békéscsabával és Békés megye déli térségével összekötő feltáró út, valamint a meglévő 4431. számú út minősége is javítandó (Békés megye rendezési tervében szerepel). A 2000. évben készült „Békés Megye hosszú távú országos közúthálózat-fejlesztési terve” felülvizsgálatát a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Út és Vasútépítési Tanszék végezte. A felülvizsgálat összefoglaló anyaga 2006. április hónapban elkészült. Az összefoglaló anyag szerint a 4432–4431 jelű utak kereszteződésében körforgalmi csomópont épül, de ez kívül esik Újkígyós közigazgatási területén. Ugyancsak a fenti hivatkozott fejlesztési terv új mellékút építését javasolja Békéscsaba – Medgyesegyháza között, keresztülhaladva Újkígyós közigazgatási területén.

Újkígyós mérnöki munka eredményeként saktáblás alaprajzú. Beépítése döntően családi házas, földszintes, tetőtér beépítéses, jellemzően oldalhátáron álló lakó- és melléképületekkel. Ugyanakkor a település hagyományos központi utcarészletein mind a régebbi (a XX. század első feléből származó), mind a modern stílusjegyeket hordozó városiasabb jellegű beépítés nyomaival is találkozhatunk.

Újkígyós közepén az építészeti értékek közül is kiemelkedő római katolikus templom jelzi, hogy a település lakói többnyire ezt a vallást gyakorolják, ugyanakkor a vallási sokszínűség is jellemzi Újkígyóst: sokan tartoznak az evangélikus és a baptista felekezethez, a baptista imaház szintén jelentős építészeti értéket képviselő építmény.

Míg 1960-ban még 231 tanya helyezkedett el a község külterületén, ahol 893-an éltek, 2001-re ezek gyakorlatilag eltűntek, az itteni népesség (2001-ben 33 fő) az eredeti népességszám töredékére csökkent.

### b) Védett építészeti értékek

Országos védelem alatt álló építészeti emlék kettő található a településen. Mindkettő (az uradalmi vincellérház, szeszfőzde és a filagória) a település délkeleti felén a Gesztenyés dűlőben található és jelenleg a helyi vadásztársaság tulajdonában van. A vincellérház az 1810-es években id. Czizler Antal tervei alapján, gróf Wenckheim József Antal megbízásából épült. A XIX. század folyamán többször felújították. A szeszfőzde szerkezete eredeti.

#### 3. táblázat: Újkígyós területén lévő műemlékek

Műemlék tárgya, törzsszáma	Műemlék helye (hrs.)
Vincellérház, szeszfőzde (törzsszám: 9523)	042/2 hrsz.
Filagória (törzsszám: 9523)	052/3 hrsz.

*Forrás: HÉSZ, 3. számú melléklet*

A helyi védettség alatt álló katolikus templom Léhner Mihály egykori plébános szervezőmunkájának és a lakosság, valamint a Wenckheim-uradalom adományi segítségével épült fel 1856-1858 között. Az 1945-1949 között épült Wenckheim malom helyi jelentőségű ipari építészeti emlék.

**4. táblázat: Újkígyós területén lévő helyi jelentőségű védett épített értékek**

Helyi jelentőségű védett épített érték tárgya	Helyi jelentőségű védett épített érték helye
Wenckheim Malom	656 hrsz.
Római katolikus templom	2097 hrsz.

*Forrás: HÉSZ, 2. számú melléklet*

Az építmények mellett számos szobrászati alkotás található a településen. Említésre méltó a Gyulai úti parkban Mladonyiczki Béla szobrászművész Győzelem című szobra, a Központi parkban található Kenyérszegő asszony szobor és az újkígyósi Székely Alpár népművész által faragott szobor és a Gera Katalin által készített két világháború áldozatainak állított emlékmű.

**c) Zöldterületek**

A település zöldterületei füvesítettek, részben fásítottak, gondozásukat a Polgármesteri Hivatal kommunális csoportja végzi. A parkokban a faállomány elöregedett, egy része cserére szorul. Az utcafásításnál központi program alapján egységes sorfák kialakítására törekednek.

A település legfontosabbak zöldterületei:

- Központi park (hrsz: 1329) „Wenckheim park” (játszótérrel)
- Szent Erzsébet Szeretetotthon mögötti park (hrsz: 2092/3): „Szent Erzsébet park”
- Gyulai úti park (502/1): „Szent Imre park”

A település rekreációs területe az egykori Bányató, ami jelenleg szabadidő parkként funkcionál. A park bejáratánál 350m<sup>2</sup>-es parkoló található. A tó körüli rész parkosított, padokkal, játszóterekkel és a focipályával ellátott. A terület tulajdonosa Újkígyós Város Önkormányzata, kiterjedése 5,1 ha, amelyből 0,5 ha a vízfelület.

**5. táblázat: Kommunális ellátás helyzete - zöldterület (2009)**

Leírás	Érték
Összes zöldterület területe 2009 [m <sup>2</sup> ]	95966
Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek száma 2009 [db]	5
Játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek területe 2009 [m <sup>2</sup> ]	5130

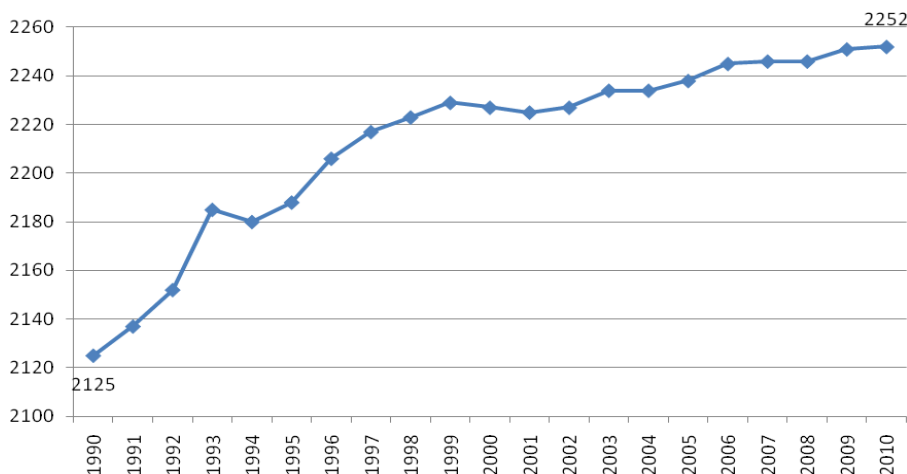
*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*



### 3.1.3. Lakásállomány

Újkígyós lakásállománya településmorfológiánál bemutatott kezdeti nagy betelepítési és háború utáni parcellázási hullámokat leszámítva fokozatosan növekedett. Az elmúlt közel 10 éves intervallumot vizsgálva, ez a növekedés kb. 5%-os volt.

6. ábra: Lakásszám alakulása a településen, 1991-2010



Forrás: KSH

A népszámszám az elmúlt években tapasztalható fokozatos csökkenését tükrözi a lakásokban lakók száma is (2010-ben 2,4 fő/lakás értékre csökkent a 2001-es 2,7 fő/lakás). A lakásonkénti szobaszám alakulása a településen is követi az országos folyamatokat. A település esetében a legnagyobb a 3 vagy több szobás lakások aránya, de nem sokkal marad le a 2 szobás lakások száma sem, míg 1 szobás lakásból nagyon kevés található a településen.

6. táblázat: Lakások megoszlása szobák száma szerint

Megnevezés	1990		2001	
	Lakások száma (db)	Lakások megoszlása (%)	Lakások száma (db)	Lakások megoszlása (%)
1 szobás	238	11,2	163	7,3
2 szobás	839	39,5	927	41,7
3 szobás	1047	49,3	784	35,2
4 vagy több szobás			351	15,8
<b>Összesen</b>	<b>2124</b>	<b>100</b>	<b>2225</b>	<b>100</b>

Forrás: KSH, Népszámlálás, 1990, 2001.

**7. táblázat: A lakóépületek kor szerinti megoszlása**

1980		2001	
1919 előtt épült	295	1919 előtt épült	167
1920-1944 között épült	497	1920-1944 között épült	410
1945-1959 között épült	234	1945-1959 között épült	275
1960-1969 között épült	441	1960-1969 között épült	416
1970-1979 között épült	421	1970-1979 között épült	435
1980-1989 között épült	-	1980-1989 között épült	407
1990-2001 között épült	-	1990-2001 között épült	115

A település lakóépületeinek jelentős része 1920-tól 1944-ig, illetve 1960-tól 1989-ig épült. Összességében a lakásállomány nagyobb részének minősége, felszereltsége jónak mondható. A lakásállomány tulajdonviszonyait tekintve zömmel magántulajdonú. Az önkormányzatnak nincsenek bérlakásai, a lakásállományból a lakófunkciójú Ezüstág Idősek Otthonával, hét szolgálati lakással (Kossuth u. 26. - 3 lakás, Kossuth u. 2. - 1 lakás, Kossuth u. 33. - 1 lakás, Gyulai út 40. 2 –lakás) és a lakóház besorolású, volt „pártház” jelenleg „civilház”-zal rendelkezik. Ez utóbbi jelenleg különböző civil szervezet megbeszéléseihez nyújt helyszínt, valamint néhány helyi vállalkozóknak biztosít állandó székhelyet (Kígyós-Őr Biztonságtechnikai Szolgáltató Kft. és Salicomp Bt.).

**8. táblázat: A települési lakásállomány komfortfokozatának alakulása**

Komfortfokozat	2001	
	Lakások száma (db)	Lakások aránya (%)
Összkomfortos	1039	46,7
Komfortos	662	29,8
Félkomfortos	214	9,6
Komfort nélküli	228	10,2
Szükséglakás	82	3,7
Összesen	2225	100

*Forrás: KSH, Népszámlálás, 1990, 2001.*

### 3.1.4. Települési környezeti infrastruktúra

Újkígyóson az elmúlt évek fejlesztéseinek következtében a közműhálózat lényegében teljesen mértékben kiépült. Kielégítő a település belterületének ivóvízellátása, az ellátás minősége; a szennyvíztisztítás megoldott és a település túlnyomó részén hozzáférhető a szennyvízelvezetés; a gázhálózat kiépítettsége késznek tekinthető; a telefonhálózat a mobiltelefon-ellátottsággal kiegészülve teljes körű. Mindezek mellett megoldott a település elektromos árammal való ellátottsága mind mennyiségi, mind minőségi szempontból. A hulladékot a békéscsabai regionális hulladéklerakóra szállítják; a kábeltévé-hálózat kiépült; a település útjainak 100%-a szilárd burkolattal ellátott.

#### Ivóvízellátás:

Az ivóvíz ellátás tekintetében Újkígyós részben a saját vízmű-telepén (Újkígyós, József A. u.) kitermelt vízzel, részben a regionális hálózatról átvett és bekevert vízzel látja el a fogyasztókat. A város teljes körű vezetékes vízellátás, minden lakott utcára kiterjedően megoldott. A szolgáltatást az önkormányzat tulajdonában lévő Újkígyósi Vízmű Kft. látja el.

Újkígyós a Maros hordalékkúp, mint földtani-vízföldtani egység középső részén helyezkedik el. A területén lévő termelő és figyelőkutak 17-390 m között nagy vastagságú rétegösszletet nyitnak meg. Két vízbázis van a település területén, a város vízellátását szolgáló *városi vízmű*, és a Közép-békési Regionális Rendszer egyik vízbázisául szolgáló un. *Termelő telep*. Az Újkígyós városi vízmű-kutak négy mélységközt nyitnak meg. A legsekélyebb (74-95 méteres) mélységtartomány NH<sub>4</sub>, NO<sub>2</sub>, és Mn komponensek tekintetében, a 112-138 méteres mélységtartomány As és alkalmanként NH<sub>4</sub>, Fe és Mn komponensek tekintetében, míg a 212-329 méteres mélységtartomány As és alkalmanként Fe és Mn komponensek tekintetében haladja meg a határértéket.

A Termelő-telep igen nagy kapacitású, sok kútból álló vízbázis vízminősége főként arzén tartalma miatt rossz. Három szintet vesznek igénybe a kutak, a felső kettő gyakorlatilag összeér, és ezek adják a kapacitás legnagyobb részét. A mélyebb szintet megnyitó egy kút kapacitása gyakorlatilag elhanyagolható. A Maros hordalékkúp ezen részén várhatóhoz képest a rétegek arzén tartalma igen jelentős. A 26-119 mg/l-es értékek kiugróan magasnak minősülnek. Ehhez járul még a szintén magasnak mondható ammónia, vas és mangán tartalom is.

A települési vízellátó rendszer, és az azt üzemeltető Újkígyósi Vízmű 100 %-ban önkormányzati tulajdonban van. A meglévő kutak (2+1 db) közvetlenül a 2 x 100 m<sup>3</sup>-es mélytározóba vezetik a kitermelt vizet majd a hálózati szivattyúkon keresztül a körvezetékes hálózatba (hossza 37 481 fm /bekötővezetékek hossza: 16 420 fm/), és az 500 m<sup>3</sup>-es ellennyomó rendszerű víztoronyba. A vízelosztó hálózat jellemzően körvezetékes rendszerű, melynek kiépítése a 60-as évek elejére tehető. Az építésnél különböző átmérőjű, főként azbesztcement anyagú csöveket alkalmaztak. Ivóvízhálózat régi, bekötések fémcsövből készültek, így bár a 70-es években lefektetett azbesztcement gerincvezeték(ek)en nincs csőtörés, bekötéseknél gyakori. Az ivóvízhálózat jelentős ipari létesítményeket nem lát el. A vízigényeket és a jelenlegi kiépítettséget figyelembe véve a vízbázis rendelkezik szabad kapacitással, ez a szabad kapacitás azonban a magas arzén tartalom miatt nem használható ki.

**9. táblázat: Kommunális ellátás helyzete – vízellátás (2009)**

Leírás	Érték	Arány
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza [km]	37,5	100
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma [db]	2252	100
Üzemelő közkifolyók száma [db]	4	-

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*

### **Szennyvízelvezetés és kezelés:**

A város belterületének csatornahálózati kiépítettsége **kb. 98%-os**. Gyakorlatilag a lakott utcákban mindenütt kiépült a gravitációs szennyvízcsatorna hálózat. A **közüzemű szennyvízcsatornába bekötött lakások aránya 86 %-os**. Az 1 km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat 0,96 km, így a városban a közműolló meglehetősen zártnak mondható.

Ahol a szennyvízcsatornára nem kapcsolódott rá, ott sok háztartásban még a szennyvíz gyűjtése nem az előírt zárt aknában történik, hanem az olcsóbban kialakítható, viszont illegális és rendkívül környezetszennyező szikkasztóban. A szabályosan kialakított zárt aknákból szippantással elszállítható szennyvizet az engedélyes szállítók a helyi tisztítóműbe szállítják.

A szennyvíz hálózat gravitációs rendszerű, a település 10 öblözetre van osztva geodéziai adottságai miatt. A nyugalmi talajvízszint viszonylag magas állása miatt a hálózat mintegy 50%-át vákuum kutas víztelenítés mellett lehetett megépíteni, ezért a hálózat fele az év egészében a talajvíz szintje alatt van. A teljes hálózat hosszában 80-90 m-ként tisztítóaknák vannak kiépítve, megfelelő künetkiképzéssel. A hálózat üzembe helyezése előtt megtörténtek a nyomáspróbák, víztartás próbák és elkészültek a kamerás vizsgálatok is. A szükséges javításokat a kivitelező elvégzte.

Újkígyóson saját szennyvíztelep látja el a város és Szabadkígyós szennyvizének tisztítását, az üzemeltető szervezet Újkígyósi Vízmű Kft. A 2 AB+ISEAC technológiájú szennyvíztisztító névleges kapacitása 1300 m<sup>3</sup>/nap, az 2010 évi tényleges kapacitása 795 m<sup>3</sup>/nap volt, így a kihasználatlan többletkapacitás 505 m<sup>3</sup>/nap. A folyamatos üzemű, biológiai tisztítást végző létesítmény tisztított vizének befogadója a Dögös-Kákafoki belvízcsatorna. Bevezetése a csatorna kezdő szelvényénél van kiépítve. A telep elhelyezése Újkígyóstól nyugatra a belterület határától 1000 m-en kívül, a 4431-es út északi oldalán, a 05/4 hrsz-ú területen van.

A régi szennyvíztisztító túlterheltsége miatt 2005-ben megépítették az újat, a régi azóta nem üzemel. A telepen karbantartási munkák folytak, de jelentősebb fejlesztés nem történt és a közeljövőben nem is várható.

A telep a szippantott szennyvíz kezelését ellátja, az erre a tevékenységre kiállított engedélye 2016-ig szól. A szennyvíztisztítóban keletkező iszap kezelését úgy oldják meg, hogy a víztelenített iszapot átmenetileg a telepen tárolják, majd a telep melletti területre (volt hulladéktároló) helyezik ki takarófüldként.

#### 10. táblázat: Kommunális ellátás helyzete – szennyvízelvezetés és kezelés (2009)

Leírás	Érték	Arány
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat hossza [km]	35,9	98
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatból elválasztó rendszerű szennyvízcsatorna hossza [km]	35,9	98
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma [db]	1939	86
Közüzemi szennyvíztisztító berendezések (tervezett) kapacitása [kgO <sub>2</sub> /nap]	648	-

Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009

#### 7. ábra: Az újkígyósi szennyvíztisztító telep



#### **Csapadékvíz elvezetés:**

A település teljes területén csapadékvíz-szikasztó árkok vannak. A talaj szerkezetének köszönhetően a csapadékvíz viszonylag hamar elszikkad, azonban nagyobb esőzéseknél a mélyebb pontokon (Ady Endre utcán + Árpád utcán és környékén élők számára nehézséget okozva) hosszabb-rövidebb ideig vízállások alakulnak ki. Befogadó hiányában a település nehéz helyzetbe kerül a belvizes időszakokban.

Békés megye belvíz-elvezetési tervében évek óta szerepelt az Újkígyós bel- és csapadékvizeit befogadó és elvezető csatorna megépítése, azonban ez a mai napig sem valósult meg. A település csapadékvíz-elvezetésére a 80-as évek végén készültek tervek, ezeket aktualizálni kell, s megvizsgálni, akadnak-e olyan részmunkák, amelyek közcélú munkásokkal vagy az ott élő lakosság segítségével elvégezhetők.

**Gázellátás:**

Újkígyós az algyői 8 bar-os fővezetékéről kapja a gázellátást az úgynevezett „Újkígyósi” gázátadó állomáson keresztül (Békéscsaba-Csanádapáca összekötő út mellett). A településen 1987-ben befejeződött a földgázvezeték-hálózat kiépítése. A település gázfogadó állomása a Hosszú utca nyugati végén épült fel. Innen indul a 3 bar-os települést ellátó vezeték. A hurkolt hálózat polietilén anyagú vezetékekből áll. A gázellátó rendszer üzemeltetője a DÉGÁZ Rt., amely a rendszer üzemeltetésén túl annak karbantartását is elvégzi.

A településen az ingatlanok többsége (96%) be van kapcsolva a belterületen 99%-ban megépült gázhálózatba. A 2009-es statisztikai adatok alapján a háztartási vezetékességáz-fogyasztók száma 2062 (ebből fűtési fogyasztók száma: 2032, ami a lakások 90%-át jelenti).

**11. táblázat: Kommunális ellátás helyzete – gázellátás (2009)**

Leírás	Érték	Arány
Az összes gázcsőhálózat hossza [km]	69,5	99
Összes gázfogyasztók száma [db]	2155	96
Háztartási gázfogyasztók száma [db]	2062	92
Gázzal fűtött lakások száma [db]	2032	90

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*

**Villamosenergia-ellátás:**

A városban a DÉMÁSZ végzi az elektromos energiaellátással összefüggő műszaki és a szolgáltatói tevékenységet. A településen a kis és középfeszültségű hálózat 100%-ban kiépített. A többletigények a jelenlegi rendszerre rákapcsolódással, ill. új transzformátorállomások kiépítésével kielégíthetőek. A középfeszültségű háttérfejlesztéseket az energiaigény alapján az szolgáltató határozza meg.

Újkígyós villamos energiával való ellátása DÉMÁSZ tulajdonú alállomásról és a Békéscsaba Nyugat 120/35/20 kV-os és a Medgyesegyháza 120/35/20kV-os alállomásról történik.

Az alállomásokról Újkígyós felé egy-egy 20 kV-os hálózat indul, mely a Szabadkígyósi Vízműnél, a középfeszültségű kapcsolóállomásnál találkozik. A település innen egy 20 kV-os gyűrűs hálózaton keresztül van ellátva elektromos árammal.

A 20 kV-os hálózatról 33 db közép- és kisfeszültségű transzformátor látja el a nagyfogyasztókat, illetve a kisfeszültségű hálózaton keresztül a kisfogyasztókat, valamint a település közvilágítását.

A kisfeszültségű hálózat oszlopsorral kiépített szigeteletlen szabadvezetékes, néhány helyen szigetelt szabadvezetékes kialakítású. A bekötővezetékek többnyire szigetelt szabadvezetékesek, néhány helyen, főként nagyfogyasztóknál földkábelesek.

**12. táblázat: Kommunális ellátás helyzete – villamosenergia (2009)**

Leírás	Érték	Arány
Háztartási villamosenergia fogyasztók száma [db]	2297	100
Villamosenergia-fogyasztók száma [db]	2438	100

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*



**Hulladékgazdálkodás**

A településen a kommunális hulladékok gyűjtését, elszállítását és elhelyezését a TAPPE Kft. (5600 Békéscsaba, Laktanya u. 3.) végzi. A városban keletkező hulladékot a békéscsabai regionális hulladéklerakón helyezik el. A 2009-es adatok alapján a rendszeres (heti egy alkalommal történő) hulladékgyűjtésbe 2100 lakás, azaz a lakásállomány 93%-a volt bevonva. A közigazgatási területen összes elszállított szilárd hulladék mennyisége 1510 tonnát tett ki, melynek 91%-a lakosságtól származott. Illegális hulladéklerakás nagyon ritkán és akkor is inkább a város külterületén fordul elő, ilyen esetben az önkormányzat gondoskodik az elszállításról.

A településen működik szelektív hulladékgyűjtés. A város négy legforgalmasabb pontján vannak elhelyezve szelektív hulladékgyűjtő konténerek. A települési zöldhulladékokat ugyancsak rendszeresen elszállítják (minden páratlan héten általában áprilistól, decemberig). Nincs a városban komposztáló telep (de már felmerült a szükségessége). A lakosság 2011 augusztusában hozzájutott ingyenesen 100 db komposztáló ládához a Get Kft. által a KEOP-6.2.0/A pályázat keretein belül.

Lezárt, ma már nem üzemelő régi hulladéktelepen rekultivációját a DAREH Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Önkormányzati Társulás végezte, 2004-2005-ben.

Nagyobb mennyiségű veszélyes hulladék a város területén nem keletkezik. Ami termelődik, azt az üzemeltetők a szervezett személyszállítás vagy egyedi megbízás keretein belül engedélyes vállalkozásokkal elszállítatják (pl. vágóhid az ATEV Zrt. által). Elemgyűjtő edény van kihelyezve a Polgármesteri Hivatalban, az általános iskolában és a két óvodában. Az elektromos hulladék elszállítását évente szervezi meg az önkormányzat.

A város területén az állati tetemeket a nyugati külterületen (Gyulai út) lévő döngkútba helyezik el. Az állati tetemek közterületről való elszállítását az önkormányzat saját gépekkel oldja meg.

Köztisztasági, takarítási akciók az iskolások és a lakosok részvételével alkalmasszerűen zajlanak, az ilyen programoknak nincs szervezett, hagyományos rendje, de legtöbbször valamilyen városi program keretein belül kerülnek megrendezésre. Ilyenkor általában az egyesületek vezetésével és a lakosság bevonásával területekre osztva zajlik a város és a külterületek tisztítása.

**13. táblázat: Kommunális ellátás helyzete – hulladékgazdálkodás (2009)**

Leírás	Érték	Arány
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma [db]	2100	93
Összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége [tonna]	1510,5	-
A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék mennyisége [tonna]	1368	-

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*

**Internethálózat/Kábeltévé hálózat**

A széles sávú informatikai infrastruktúra ellátás biztosított, melynek kiépítéséhez 2006-ban a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program keretében nyert támogatást a település. A rendszer működtetője a legjobb ajánlatot tevő Primcom Kft.

A kábeltévé gerinc hálózat a település egész területén ki van építve. A hálózatba bekapcsolt lakások száma 2009-ben. 1232 db. A hálózat műszaki állapota megfelelő a rendszer modernizálására csillagpontos kötések kiépítése is megtörtént.

### Információs társadalom

A 2009-es legfrissebb adatok szerint a városban kettő helyen van lehetőség elektronikus ügyintézésre, 2005-ben még egyáltalán nem volt erre lehetőség. Az Internet előfizetések száma évről évre emelkedik, míg 2003-ban 365 előfizető volt, 2009-ben 1102, ami azt jelenti, hogy hat év alatt, több mint háromszorosára nőtt az előfizetések, így az internethasználók száma.

**14. táblázat: Az elektronikus ügyintézés és az Internet előfizetések száma**

Év	Elektronikus ügyintézés szintje (egyedi)	Internet előfizetések száma (db)
2003	0	365
2005	0	391
2007	2	721
2008	2	909
2009	2	1102

*Forrás: VÁTI TEIR adatbázis (GKleNET Internetkutató és Tanácsadó Kft.)*

### Telefonhálózat

A távbeszélő szolgáltatást a területen a Hungarotel Rt. végzi. A településen a hálózat kiépítettsége teljes, javarészből légvezeték. Az egyéni távbeszélő analóg fővonalak száma 2009-ben 970 db, ami a 2000-es, eddigi legmagasabb adatok kb. 70%-a. Az üzleti analóg távbeszélő fővonalak száma (közületi fővonal) 2000-es 109 db-ról még látványosabban csökkent, hisz mára ennek az értéknek mindössze 14%-a. A csökkenések a mobiltelefon elterjedésével hozhatók kapcsolatba. Nyilvános távbeszélő állomások (telefonfülkék) száma négy. A település területén a T-mobil, a Vodafone és a Pannon GSM átdó állomást létesített, így a mobilkészülékeknek a térrő megfelelő.

#### 3.1.5. Közlekedési infrastruktúra

### Belterületi úthálózat

Újkígyós 52 utcájának belterületi úthálózata 37 262 m hosszú, ebből a kiépített utak aránya 100%-os értéknek felel meg.

A településen belüli elhelyezkedését tekintve gyűjtőút funkciót tölt be a 4431 jelű Gyula – Gerendás közötti összekötő út belterületi szakasza a Gyulai utca vonatkozásában, az Arany J. utca, a Petőfi S. utca, a Kossuth L. utca a Petőfi S. utcától végig, valamint az Öreg utca Petőfi S. u. – Kossuth u. közötti szakasza. Az önkormányzati tulajdonban és kezelésben lévő gyűjtő utak 6,0 m szélességűek, az Arany J. utcában 7,0 m széles a meglévő szilárd burkolatú út.

Az előző pontban fel nem sorolt utak a kiszolgáló-lakóutak kategóriájába tartoznak. A településen belüli forgalom nagy részét a gyűjtő utak vezetik le.

**15. táblázat: Kommunális ellátás helyzete – úthálózat (2009)**

Leírás	Érték
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza 2009 [km]	37,5
Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza 2009 [km]	2,7
Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza 2009 [km]	4,6
Önkormányzati kiépített járda hossza 2009 [km]	67,28
Önkormányzati kiépített út és köztér területe 2009 [1000 m <sup>2</sup> ]	169,11
Állami belterületi közutak hossza 2009 [km]	2,24
Állami közutak területe 2009 [1000 m <sup>2</sup> ]	13,46

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*

Pályázati forrásból 2009-ben jelentős útfelújítások, burkolások zajlottak, de folyamatos karbantartás szükséges. Az aszfaltréteg felújítására a következő utcáknál van szükség:

- Petőfi u. (Öreg u. – Kis u. között)
- Árpád u.
- Temető u. (Jókai u.- Iskola u. között)
- Wesselényi u. (Petőfi u.- Arany J. u. között)
- József A. u
- Dózsa Gy. u. (Arany J. u.- Újköz u. között)

### **Parkolási helyzet**

A településen a közintézmények környezetében a gépjármű várakozóhelyek kiépítésre kerültek, a Gyulai úton 10 db, az Arany János utcában 8 db, az iskolánál 10 db, a Petőfi utcai Idősek Otthona előtt 12 db, a Polgármesteri Hivatal előtt pedig 30 db parkolóhely van. A lakóépületek parkolási igénye általában telken belül megoldható.

### **Tömegközlekedés**

Újkígyóson a helyközi tömegközlekedés egyetlen módja az autóbusz. Helyi tömegközlekedés a településen nincs, de a helyközi járat útvonala igénybe vehető a településen belül is. Autóbuszmegálló 9-9 van kiépítve, fenntartásuk az önkormányzat feladata. Mindemellett üzemanyagotöltő állomás is található a településen, a Tormási úton.

### **Kerékpáros közlekedés**

A kerékpáros közlekedésnek a településen – és a térségben is – nagyon komoly hagyományai vannak, és ma is az egyik legfontosabb közlekedési módnak számít.

Kerékpárút a településen a 4431. számú út mellett húzódik, továbbhaladva összeköti a két testvértelepülést, Újkígyóst és Szabadkígyóst. Szabadkígyós keleti végétől indul és Újkígyóson a Petőfi utcáig épült ki. Hossza mindösszesen kb. 6000 m, ebből Újkígyós közigazgatási területén 4600 m van.

### **Gyalogos közlekedés**

Újkígyós járdahálózatának hossza 67,28 km. Ebből beton, vagy aszfaltozott járda 52 km, betonlap járda mintegy 10 km, egyéb burkolatú (tégla) 450 m, kiépítetlen 6860 m. A kiépítetlen járdák nagy többsége a még be nem épített területeken van, tehát gyakorlatilag kiépítetlen tervezett járda nincs. A felújítások kb. 500 fm járdát érintenek évente.

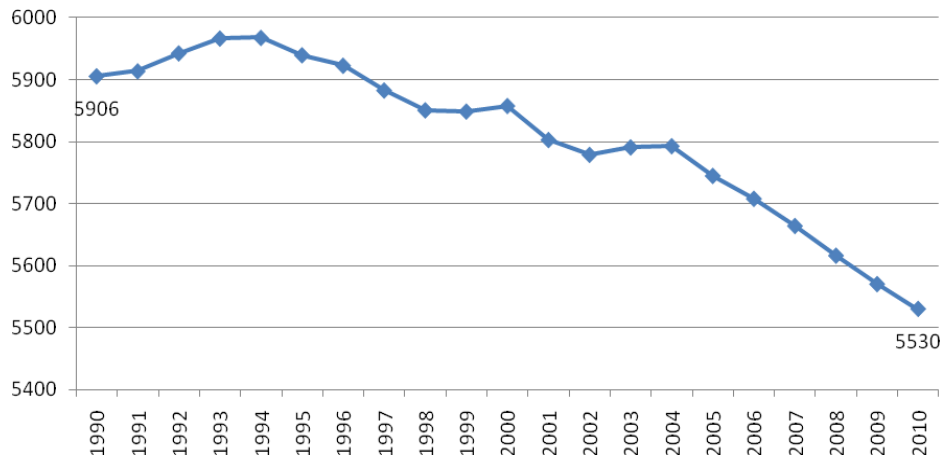


## 3.2. TÁRSADALMI KÖRNYEZET

### 3.2.1. Demográfia

Újkígyóson a 2001-es népszámlálás alapján az **állandó népesség száma 5707 fő**, a lakónépesség száma 5763 fő, ami az 2010-es évi lakosságszámnál (5376 fő) jóval magasabb. A természetes fogyás és a vándorlási egyenleg eredője alapján a népességszám tíz év alatt jelentősen (6%) **csökkent**. Az önkormányzat saját statisztikai ugyanerre az időszakra eltérő számokkal ugyan, de hasonlóan csökkenő tendenciát mutatnak.

8. ábra: Újkígyós népességszámának változása, 1990-2010

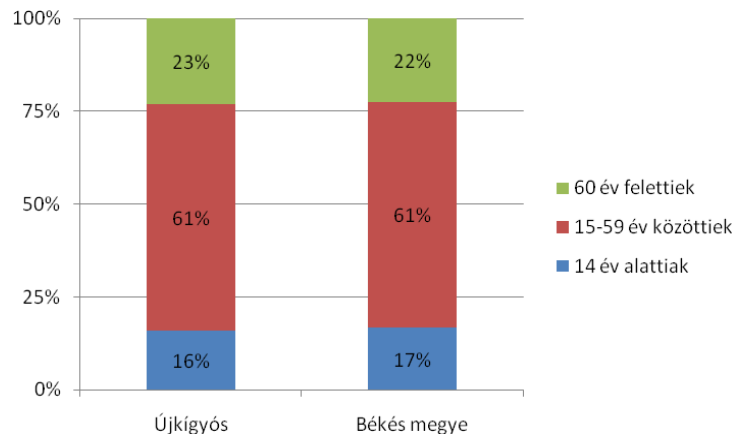


Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás. 2010

- A csökkenés elsősorban a természetes fogyással magyarázható, ennek eredményeképpen az elmúlt 20 évben évente átlagosan 31 fővel éltek kevesebben a településen.
- 2005-től kezdődően az elvándorlások száma is minden évben meghaladta az odavándorlásokét, feltételezhetően a Békéscsabáról vagy Gyuláról való beköltözések számának megtorpanása miatt.

A 2001-es népszámlálás évében Újkígyós lakónépességéből 910 fő gyermekkorú (0-14 éves), 3475 fő aktívkorú (15-59 éves) és 1322 fő pedig időskorú (60 év felett) volt. A város **korszerkezete** a megye összesített értékével szinte azonos, gyermekkorúak aránya 1% ponttal magasabb, míg az időskorúak 1% ponttal alacsonyabb. A két korosztály egymáshoz viszonyított értékei alapján a megye és Újkígyós korszerkezete is **előregedő**.

9. ábra: Újkígyós város korszerkezete 2001-ben (lakónépességre)



Forrás: KSH Népszámlálás 2001

A város népességének kedvezőtlen demográfiai helyzetét jelzi továbbá a **magas eltartottsági ráta** is, azaz a gyermek és időskorú népesség együttes aránya a 15-59 éves népességhez viszonyítva. Újkígyós esetében az eltartottak aránya 64%.

### A népességszám várható alakulása az elkövetkező 30 évben

A terület népességszámának jövőbeni alakulására egy pesszimista és egy optimista előrejelzést változat létezik. A **pesszimista** változat szerint, ha az elmúlt 20 esztendő adataiból indulunk ki, és abból egy trendvonal segítségével próbáljuk meg megbecsülni a népességszám jövőbeni alakulását, akkor további népességcsökkenés prognosztizálható (kb. 500 fő). Ennek oka leginkább az idősebb korosztályok növekvő aránya, kevés és tovább csökkenő születésszám, valamint a kedvezőtlen gazdasági környezet miatti elvándorlás. Az **optimista** várakozások alapján a településen a népességcsökkenést megállítja vagy lassítja a következő gazdasági, társadalmi folyamatok közül néhány (ezáltal akár stagnálás is felléphet a népesség számának alakulásában):

- csökken az elvándorlás üteme (akik akartak és tudtak, már elköltöztek a településről);
- a szub- és dezurbanizáció fellendül. A közeli Békéscsaba, Orosháza és Arad lakói az elkövetkező 20-30 évben felfedezik maguknak a települést, és az alacsony ingatlanárak, valamint az olcsóbb megélhetés, a gazdálkodási lehetőségek és az egészséges környezet hatására ideköltöznek;
- a települések gazdasági lehetőségei (szabad munkaerő, kiváló termőterületek, stb.) elindíthatják a gazdasági fellendülést, ami újabb bevándorlás előidézője lehet;
- az elmúlt évtizedben „elhalasztott” gyermekvállalás az elkövetkezendő évtizedben realizálódik, így a természetes fogyás megáll.

### 3.2.2. Képzettség

Annak ellenére, hogy a helyi diákokból sok szerez felsőfokú végzettséget, munkalehetőség híján csak nagyon kevés marad a településen, ami magyarázat a helyi képzettségi mutatók számára. A 2001-es népszámlálás adatai alapján Újkígyós lakosságának képzettségi mutatói (a megfelelő korúak százalékában) minden más területi egységgel összehasonlítva kedvezőtlennek mondhatók.

A 15 évesnél idősebb korosztály 82,8%-a fejezte be az általános iskolát, ami mind a megyei, mind az országos érték alatt marad. A 18 év feletti középfokú végzettségűek arányát tekintve még nagyobb a lemaradás, a Békés megye értékénél 3,8 százalékponttal, míg az országosnál 11,9 százalékponttal rosszabbak a város mutatói.

A helyben maradt 25 évesnél idősebb népességnek mindössze 5,2%-a végzett felsőfokú tanulmányokat, mely a területi összehasonlításban a legkedvezőtlenebb érték.

**16. táblázat: Újkígyós lakónépességének iskolai végzettség szerinti megoszlása a megfelelő korú népességhez viszonyítva, területi összehasonlításban**

	A 15-X éves lakónépességből a befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (%)	A 18-X éves lakónépességből az érettségivel rendelkezők aránya (%)	A 25-X éves lakónépességből a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkezők aránya (%)
Újkígyós	82,8	26,3	5,2
Békés megye	85,4	30,1	8,1
Ország összesen	88,8	38,2	12,6

*Forrás: KSH Népszámlálás 2001*

### 3.2.3. Munkanélküliség-foglalkoztatás

Újkígyóson a munkanélküliség 2005 óta folyamatosan emelkedett, 2010-re kismértékű visszaesés figyelhető meg, de ennek ellenére 2004 és 2010 között szinte mindvégig a megyei és a régiós átlag alatt tudott maradni a munkanélküliek aránya. A kedvezőtlen munkaerő-piaci folyamatokat meghatározza, hogy a város nem igazán tud profitálni Békéscsaba közelségéből és önmaga sem képes megfelelő mennyiségű és minőségű munkahelyet biztosítani az ott lakók számára (a településen az elmúlt években két nagy foglalkoztató is bezárt).

**17. táblázat: Munkanélküliségi ráta térségi összehasonlításban, 2004-2010**

Év	Magyarország	Dél-alföldi Régió	Békés megye	Újkígyós
2004	5,95	6,81	7,21	5,23
2005	6,56	8,88	9,32	4,57
2006	6,62	8,64	9,05	5,37
2007	6,59	8,57	9,42	6,82
2008	7,04	9,2	10,86	7,87
2009	10	10,93	11,72	11,1
2010	11,3	10,89	10,37	10,14

*Forrás: ÁFSZ*

A helyi foglalkoztatásban a növénytermesztési ágazat mellett az állattenyésztés is fontos szerepet tölt be, illetve a mezőgazdasági feldolgozóipar is jelen van.

2001-es népszámláláskor 1909 fő foglalkoztatottat tartottak nyilván, ami az aktív korú lakosság 55%-a. A munkaképes korú férfi dolgozók mintegy 35%-át, míg női dolgozók mintegy 34%-át más településen foglalkoztatják, főként a szolgáltatói, ipari szektorban. A helyben foglalkoztatottak között többségben vannak az érettségínél alacsonyabb végzettségűek. A mezőgazdaságban dolgozók többsége helyben vállal munkát. A fiatalok (15-29 évesek) több mint fele, a 30-49 évesek kétharmada, az 50 év felettiak háromnegyede helyben vállal munkát.

**18. táblázat: A helyben foglalkoztatottak és az eljárók fontosabb mutatói**

Helyben foglalkoztatottak	fő	Más településre átjárók	fő
Összesen	1241	Összesen	668
<b>Nemenkénti megoszlás</b>		<b>Nemenkénti megoszlás</b>	
Férfi	697	Férfi	390
Nő	544	Nő	278
<b>Korosztály szerinti megoszlás</b>		<b>Korosztály szerinti megoszlás</b>	
15-29 éves	281	15-29 éves	236
30-49 éves	748	30-49 éves	368
50-X éves	212	50-X éves	64
<b>Végzettség szerinti megoszlás</b>		<b>Végzettség szerinti megoszlás</b>	
Érettségínél alacsonyabb	820	Érettségínél alacsonyabb	275
Legalább középfelsőfokú végzettség	421	Legalább középfelsőfokú végzettség	293
<b>Ágazati megoszlás</b>		<b>Ágazati megoszlás</b>	
Mezőgazdaságban	362	Mezőgazdaságban	21
Iparban, építőiparban	426	Iparban, építőiparban	265
Szolgáltatásban	453	Szolgáltatásban	382

*Forrás: KSH Népszámlálás 2001*

Újkígyóson a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 44% a 2001-es KSH adatfelmérési módszere alapján. A foglalkoztatott nélküli háztartásokat 3 csoportra lehet bontani:

- A munkanélkülivel rendelkező háztartások aránya Újkígyóson 2,9% volt, ami alacsonyabb a Békés megye összesített értékénél (5,6%).
- Az inaktív keresővel rendelkező háztartások aránya 40,8%, ami 0,2 százalékponttal alacsonyabb a megye értékénél (41%).
- A csak eltartottakkal rendelkező háztartások aránya 0,4%, ami szintén alacsonyabb a megye értékénél (0,6%).

### 3.2.4. Egészségi állapot

A lakosság egészségi állapota alapvetően befolyásolja a humán erőforrás minőségét, a lakosok életminőségét.

A KSH T-STAR adataiból lekeresett orvos-beteg találkozók számának elemzése és az orvosok eset-számának alakulása az egyik, amelyik jellemzi a helyiek egészségi állapotát. Míg 2006 és 2009 között kb. 4%-kal növekedett a házi gyermekorvosok betegforgalma (eset) országosan, addig Újkígyóson ez a mutató 7 %-kal csökkent. A csökkenés nem csak az esetlegesen jobb egészségi állapotnak, de a csökkenő gyerekszámnak is betudható. Ugyanebben az időszakban a háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek számában majdnem 17%-os csökkenés történt, míg országosan minimálisan, de ugyancsak csökkenés figyelhető meg. A településen tapasztalható nagymértékű csökkenés a javuló egészségi állapot mellett annak is betudható, hogy a betegek esetleg nem mennek el panaszukkal az orvoshoz.

A statisztikai adatok szerint 2009-ben a két háziorvoshoz bejelentkezettek száma 4791 fő, az egy házi gyermekorvoshoz bejelentkezettek száma 803 fő volt. Ugyanebben az évben a házi orvosok betegforgalma 35 593 eset, a házi gyermekorvosok betegforgalma 5 797 eset volt, így egy lakos (gyerek és felnőtt egyaránt) évente átlagosan 7 alkalommal keresi fel a házi orvosokat, ami gyermekek esetében az országos átlaggal megegyező, míg felnőttek esetében annál magasabb (országos átlag 6,3).

A településen belül a másik elemezhető statisztikai adat, amelyik az egészségi állapot jelenlegi helyzetére/alakulására támpontot nyújt, az a rokkantsággal, megváltozott munkaképességgel kapcsolatos adatok. Eszerint a nyugdíjkorhatárt már betöltött rokkantak száma 2006-hoz képest 6%-kal növekedett, a korhatár alatt lévők száma viszont 16%-kal csökkent. Jelentős, 19%-os csökkenés tapasztalható a járadékban részesülők megváltozott munkaképességük körében is, ami – amennyiben azt feltételezzük, hogy a járadékban nem részesülők száma a vizsgált időszakban hasonló arányokat mutat – a rokkantnyugdíjasoknál is tapasztalt tendenciákkal együtt értékelve az általános egészségi állapot javulást jelenti.

**19. táblázat: Rokkantság, megváltozott munkaképesség mutatói**

Leírás	Érték 2006			Érték 2009		
	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen
Korbetöltött rokkantsági nyugdíjban részesülők száma [db]	140	140	<b>280</b>	143	155	<b>298</b>
Korhatár alatti rokkantsági nyugdíjban részesülők száma [db]	201	209	<b>410</b>	159	184	<b>343</b>
Megváltozott munkaképességűek járadékában részesülők száma [db]	119	199	<b>318</b>	103	156	<b>259</b>

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2006, 2009*

### 3.2.5. Lakosság jövedelmi és szociális helyzete

A VÁTI-TEIR adatbázis alapján 2008-ban Újkígyóson 2 436 fő adófizető volt. Az egy főre jutó nettó jövedelem jóval alacsonyabb az országos átlagnál, és a Dél-Alföldi Régió átlagát sem éri el. Ezzel összhangban az egy háztartásra jutó éves nettó jövedelem is az országos átlag alatti, ez utóbbi meghaladj a 2,1 millió Ft-ot.

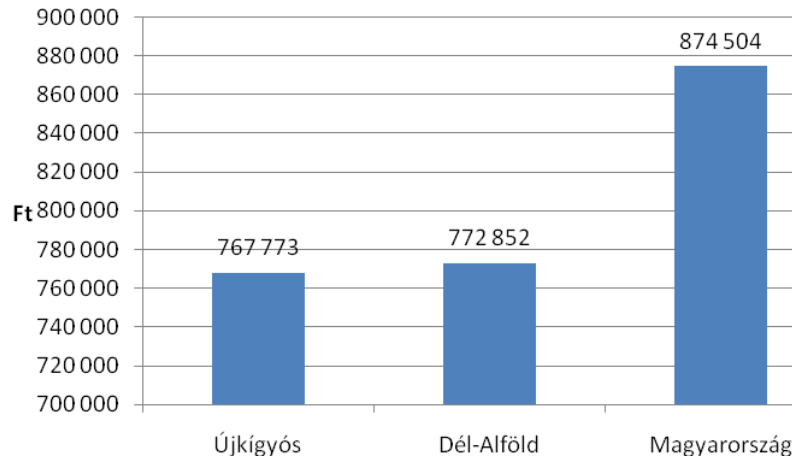
Az átlagos háztartásméret Újkígyóson megegyezik az országos átlaggal. Az adófizetők aránya az állandó népességen belül viszonylag kedvezőnek mondható, a lakosok közel 45%-a fizet adót.

**20. táblázat: Újkígyós jövedelmi helyzete, 2008**

Mutató	Érték
Összes adófizető száma (fő)	2 436
Összes adó (Ft/év)	509 855 336
Összevont adóalap összege (Ft/év)	3 272 272 654
Összes adózott jövedelem (Ft/év)	2 206 130 967
Egy adófizetőre jutó átlagos nettó adóköteles jövedelem (Ft/év)	905 637
1 főre jutó adózott SZJA köteles jövedelem (Ft/év)	405 837
1 főre jutó társadalmi és egyéb jövedelem (Ft/év)	361 936
<b>1 főre jutó nettó jövedelem (Ft/év)</b>	<b>767 773</b>
<b>Egy háztartásra jutó nettó jövedelem (Ft/év)</b>	<b>1 854 116</b>
<b>Adófizetők aránya az állandó népességen belül</b>	<b>44,8%</b>

*Forrás: VÁTI-TEIR*

10. ábra: Egy főre jutó nettó jövedelem, 2008, Ft



A jövedelmi helyzetet többek között a gépkocsik számával is lehet jellemezni. Újkígyóson 2009-ben 1600 db személyszállító gépjárművet számoltak (1515 db személygépkocsi, 85 db motorkerékpár) az ezer főre jutó személyszállító gépjárművek (személygépkocsik, motorkerékpárok, autóbuszok) száma 297 db volt, (281 db az ezer főre jutó személygépkocsik száma az üzemeltető lakóhelye szerint). Az ezer főre jutó személygépkocsik száma Újkígyóson alacsonyabb az országos (301 db/ezer fő) és a régiós (288 db/ ezer fő) átlagnál is, csupán a megyei értéket (266 db/ ezer fő) haladja meg. Az elmúlt években a gépkocsiállomány folyamatosan nőtt, csupán 2008-ról 2009-re figyelhető meg kisebb csökkenés a számukban.

### 3.2.6. Társadalmi önszerveződések, civil szféra aktivitása, ennek fő területei

Újkígyóson számos civil szervezet, társadalmi önszerveződés található. Ezek között megtalálhatóak az idősebb korosztály (Újkígyósi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szervezete, Naplemente Nyugdíjas Klub), a fiatalok (Újkígyósi Fiatalokért Közhasznú Egyesület, Újkígyósi Keresztény Ifjúságért Alapítvány), vagy a nagycsaládosok érdekeit védő szerveződések, klubok, ezek a közösségformálásban fontos szerepet töltenek be, rendezvényeket, szabadidős elfoglaltságokat szerveznek az érdeklődőknek. Általánosan a város fejlesztése, élhetőbbé tétele érdekében alapított szervezetek az Összefogás Újkígyósért Közhasznú Egyesület és az Újkígyósért Közalapítvány, az oktatás, szemléletformálás szempontjából az Ipolyi Arnold Népfőiskola kiemelt fontosságú. Ezek mellett a vadászoknak, horgászoknak, libatömőknek is külön szervezete, egyesülete van, valamint a mozgáskorlátozottaknak és a Vöröskeresztnek is. A településen Polgárórség és Gazdakör is működik. Újkígyóson több sportegyesület, klub is található.

21. táblázat: Civil szervezetek és tevékenységük

Ssz.	Civil szervezet, egyesület megnevezése	Alakulás éve	Fő tevékenységi kör szerinti besorolás
1	Újkígyósért Közalapítvány	1996	Tanulmányi ösztöndíj, segélyek és támogatások adása, rendezvények, kiadványok megszervezése
2	Vöröskereszt helyi szervezete	1961	Véradás lebonyolítása, segélyek osztása
3	Naplemente Nyugdíjas Klub	1977	Klubesték szervezése
4	Polgárórség	1992	Lakosság közbiztonsága
5	Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete	1994	Klubesték, utazások szervezése

Ssz.	Civil szervezet, egyesület megnevezése	Alakulás éve	Fő tevékenységi kör szerinti besorolás
6	Ipolyi Arnold Népfőiskola	1991	feladata a kulturális, honismereti ismeretterjesztés, ill. az alapkutatás mellett a hagyományos kismesterségek továbbadása
7	Újkígyósi Nagycsaládosok Közhasznú Szervezete	1990	Nagycsaládosok számára rendezvényeket, utazásokat szerveznek.
8	Mozgáskorlátozottak B. M. Egyesületének Kígyósi Csoportja	1993	Rendezvények utazások szervezése
9	Újkígyósi Fiatalok Közhasznú Szervezete	2005	Helyi rendezvények szervezése (jótékonyági bál, szüreti bál)
10	Újkígyósi Vadásztársaság	1924	Tervszerű vadgazdálkodás, sportszerű vadászat
11	Újkígyósi Horgászok Egyesülete	1994	Horgászat, környezetvédelem
12	Gazdakör	1992	Szakmai, gazdasági érdekképviselő, szakértelem fejlesztés, értékesítés előmozdítás.
13	Újkígyósi Keresztény Ifjúságért Alapítvány	1998	Hátrányos helyzetű gyerekek taníttatását elősegíti, támogatja a kiemelkedően tehetséges fiatalok továbbtanulását.
14	Erősport Egyesület	2007	Sporte egyesület az erősportok népszerűsítésére
15	Összefogás Újkígyósért Közhasznú Egyesület	2008	a település értékeit, hagyományait ápolva, a jobb jövőéért dolgozik

Forrás: Újkígyós nagyközség várossá nyilvánítási kezdeményezése, 2009. (Nagyközség szervezetei, önkormányzat)

Újkígyós kulturális életének talán legfontosabb tényezője az **1991-ben alapított Ipolyi Arnold Népfőiskola**, amely kulturális egyesületként működik. Vállalt feladata a kulturális, honismereti ismeretterjesztés és alapkutatás mellett a hagyományos kismesterségek továbbadása. Minél több emberrel szeretnék megismertetni a hagyományos magyar világnézetet, beszédmódot és észjárást, páratlanul gazdag kultúránkat.

**Az Újkígyósi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szervezete** 1994-ben alakult (bejegyezve 1995-ben). Az egyesület az újkígyósi nyugdíjasok spontán kezdeményezése révén jött létre, a település mintegy 1500 nyugdíjasának érdekeit is képviselni kívánják, egymást ismerő, segítő, együtt érző emberek alkotják. Rendezvények szervezése (karácsonyi, anyák napi programok, paprikásfőző verseny stb.), gyógyüdülési akciók szervezése és számos más nagyszerű kezdeményezés van már a szervezet mögött.

**A Magyar Vöröskereszt Újkígyósi Szervezete** 1960-ban alakult 20-25 fővel, sokrétű tevékenységet folytat a szociális munka, az egészségvédelem és a véradások szervezése területén.

**Az Újkígyósi Fiatalokért Közhasznú Egyesület** 2005-ben alakult ifjúsági szervezet, amely elsősorban az egészséges életmódra nevelés, a szabadidő hasznos eltöltése és helyi rendezvények szervezése (Szt. István-nap, gyermeknap, községi karácsony) terén bontakozik ki.

**A Naplemente Nyugdíjas Klub** 1977 óta működik Újkígyóson. Célja, hogy folyamatosan lehetőséget adjon a társas kapcsolatok ápolására, rendezvények megtartására azok számára, akik kikerültek az aktív munkavégzés életszakaszából.

**Az Újkígyósi Horgászok Egyesülete** 1994 novemberében alakult, alaptevékenysége a horgászspport szervezése és a környezetvédelmi tevékenység. A tagok 2000 óta a Homokbánya-tó területén működnek, amelynek környéke áldozatos munkájuknak köszönhetően azóta megszépült, a törvényes rendre három állami vizsgát tett halór ügyel.



A **Kígyósi Vadásztársaság** 1953-ban alakult, alaptevékenysége bérelt területen tervszerű vadgazdálkodás, valamint a tagjainak sportszerű vadászati lehetőség biztosítása. Újkígyós területe elsősorban apróvadás terület, vadászható vadfajok a mezei nyúl, a fácán és az őz. Vadgazdálkodási tevékenységen belül az egyesület bérvadászati lehetőséget biztosít a külföldi (olasz, spanyol) vadászok részére, ami elsősorban az őz vadászatát jelenti. A vadászterület nagysága jelenleg 7700 ha.

**Összefogás Újkígyóért Közhasznú Egyesület** a település értékeit, hagyományait ápolva, a jobb jövőéért dolgozik, mely számos területet érint: pl. egészséges életmód, oktatás, szórakozás, családi programok, a szabadidő hasznos eltöltése, kultúra, környezetvédelem, foglalkoztatás, településfejlesztés, sport stb. Célja, hogy Újkígyóson olyan Közhasznú Egyesület legyen, amely kapocs a lakosság és az Önkormányzat között. Az együttműködésben a lakosoknak és az Önkormányzatnak alapvető érdeke: a közös célok megvalósítása. 2008-ben alakult.

A **Gazdakör** alakulásának éve 1992, alaptevékenysége a gazdakör tagjainak szakmai, gazdasági érdekképviselése, szakértelem fejlesztése rendszeres fórumok, képzések szervezésével, illetve az értékesítés előmozdítása. Ezen kívül a gazdaköri tagok részére minden évben szerveznek kirándulást, disznóvágást, határszemlét.

Újkígyóson a **Polgárórság** 1992. január 28-án alakult meg, 28 fővel. Működésének fő célja a község közrendjében és a lakosság közbiztonságában való aktív részvétel.

Az **Újkígyósi Nagycsaládosok Közhasznú Szervezete** 1990-ben alakult. Feladatuk a nagycsaládosok számára kirándulások, rendezvények szervezése.

Az **Újkígyóért Közalapítvány** 1996-ban alakult, célja az önkormányzat fokozottabb önállóságának megteremtése érdekében a településért tenni akaró adományozók felajánlásai, illetve a Közalapítvány egyéb bevételei segítségével Újkígyós kulturális, oktatási, szociális, egészségügyi tevékenység, környezetvédelem, gyermek- és ifjúságvédelem, valamint diák- és tömegsport támogatása, fejlesztése, segítése.

### 3.2.7. Egyházak

A település lakosságának 70 százaléka római katolikus, az utolsó népszámlálás (2001) adatai szerint több mint négyezer személy vallotta magát római katolikus vallásúnak. A reformátusok és evangélikusok aránya 4 illetve 5% körül alakul, de páran görög katolikusnak vallották magukat 2001-ben. Az evangélikus vallásúak is rendelkeznek templommal és a baptista felekezet szintén fenntart egy imaházat. A bejegyzett katolikus lakosság mintegy 10%-a gyakorolja is vallását. A nagy egyházi ünnepeken ez a szám természetesen ennek sokszorososa. A templom patrónája a Boldogságos Szűz Mária az Angyalok Királynéja.

### 3.2.8. Testvérvárosi kapcsolatok

1990 óta együttműködési megállapodás keretében testvértelepülési kapcsolat áll fenn az erdélyi **Csíkszépvíz** és Újkígyós között. A megállapodás értelmében az együttműködő felek vállalták, hogy elősegítik a közvetlen, kétoldalú kapcsolatokat az információ-, tapasztalat- és tevékenységcserét, a gazdasági, szociális, vallási, kulturális és idegenforgalmi területen. Az együttműködés kiterjed a sportélet, az oktatás és gyerekek csereüdültetésének fejlesztésére. Különös figyelmet kívánnak fordítani a fiatal generációk közötti kapcsolatok fejlesztésére. A települések képviselő testületei évente egy-két alkalommal hivatalos találkozót is tartanak. 2010-ben Újkígyós a brüsszeli Európa a Polgárokért Program keretein belül pályázatot nyert „Testvérvárosi Találkozó” címmel, melynek keretében 10 napos programot szerveztek a testvérváros 40 lakosának részvételével.



### 3.3. GAZDASÁGI KÖRNYEZET

#### 3.3.1. Ágazati szerkezet

Újkígyós a Dél-alföldi Régió belüli Békés megye területén fekszik, és a Békéscsabai statisztikai kistérség területét érinti. A Dél-alföldi Régió a jelenleg alkalmazott gazdasági-társadalmi mutatók alapján az ötödik helyet foglalja el a hét Magyarországi statisztikai régió között. A régió három megyéje közül Békés megye a legfejletlenebb.

A település gazdasági szerkezete eltér az országosan jellemző általános arányoktól, szignifikáns különbség főként a mezőgazdaság, illetve a szolgáltatások területén tapasztalható. A mezőgazdaság az országos átlaghoz képest nagyobb, az ipari és szolgáltatási ágazatok pedig kisebb súlyt képviselnek.

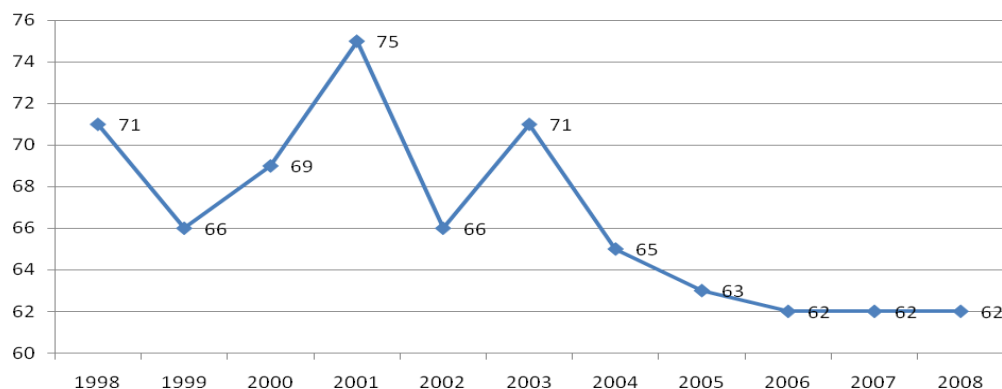
Meghatározó gazdasági szektor a **mezőgazdaság**, ami a rendszerváltás utáni években bekövetkezett tulajdonosi, szerkezeti átalakulása ellenére is, mint húzóágazat jelenik meg a térségben. A településen a korábbi nagyüzem (Aranykalász Mezőgazdasági Szövetkezet) felaprózódásával kisüzemi szerkezet alakult ki. A mezőgazdaságban jelenleg társas gazdálkodó üzemek, családi gazdálkodók, östermelők és mezőgazdasági vállalkozók dolgoznak. A helyi termelést erősíti, hogy az újkígyósi napköztiotthon konyhája folyamatosan felvásárol különböző zöldségfélét és gyümölcsöket számlaképes termelőktől. A foglalkoztatásban a növénytermesztési ágazat mellett az állattenyésztés is fontos szerepet tölt be, illetve a mezőgazdasági feldolgozóipar is jelen van a településen.

Újkígyóson jelentősebb **ipari** tevékenység volt a közelmúltig (fafeldolgozás), azonban napjainkban az üzemek nem termelnek. A **szolgáltató** szektoron belül elsősorban a közszolgáltatások a hangsúlyosak, ipari, mezőgazdasági vagy szolgáltatási területen működő nagyfoglalkoztató nem található.

A **kiskereskedelem és vendéglátás** a helyi szükségletek kielégítésére kiépült, 2008-ban 62 db kiskereskedelmi üzlet több mint felét egyéni vállalkozó üzemeltette. A 23 db vendéglátóhely többsége bár és borozó, mindössze egy munkahelyi étkezdé van jelen. A vendéglátóhelyek száma 1998 és 2008 között pár darabbal nőtt, majd csökkent, a két szélső évben megegyezett.

A kiskereskedelmi üzletek számában 1998-2008 között növekedő és csökkenő időszakok váltották egymást, majd 2006 óta a számuk stagnál (62 db). 1998-ról 2008-ra összességében 13%-kal, 9 darabbal csökkent ezeknek az üzleteknek a száma. Ez elsősorban az élelmiszer vegyes-üzletek és áruházak, textilszaküzletek, ruházati szaküzletek és egyéb, iparcikk-szaküzletek számának csökkenésével magyarázható.

11. ábra: A kiskereskedelmi üzletek számának változása, 1998-2008



2008-ban a nagykereskedelmi raktárak száma 4 db volt, ebből 2 db élelmiszer-nagykereskedelmi raktár, 1 db háztartási cikk nagykereskedelmi raktár, 1 db egyéb szakosodott nagykereskedelmi raktár.

A település gazdasági jövőképét meghatározza a mezőgazdasági szektor bővülési lehetősége. A térségben megtalálható a zöldség termesztés. Bio-termesztés még a térségben alig van jelen, holott a szennyeződésmentes környezet ezt lehetővé tenné. A település jövője elképzelhetetlen megfelelő színvonalú helyi agrárium és helyi termékeket gyártó és beszállító feldolgozóipar nélkül. Ezek megerősödésére rövidtávon nem számíthatunk, emiatt kiszámítható jövőkép, azon belül bővülő álláslehetőségek, a népesség számára a jelenleginél stabilabb jövedelmi helyzet létrejötté az elkövetkező években nem várható.

A gazdaság fejlettségének egyik mérőszáma lehet a településen működő vállalkozások száma és mérete, amely a foglalkoztatás szempontjából is fontos.

Újkígyóson az 1000 főre jutó vállalkozások száma a kistérségi átlaghoz képest igen alacsony.

**22. táblázat: Regisztrált vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerint, 2009**

Mutató	Érték (db)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	688
Bányászat, kőfejtés	1
Feldolgozóipar	31
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződés-mentesítés	3
Építőipar	23
Kereskedelem, gépjárműjavítás	87
Szállítás, raktározás	16
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	20
Információ, kommunikáció	11
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	18
Ingatlanügyletek	37
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	36
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	18
Oktatás	7
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	5
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	8
Egyéb szolgáltatás	12
Egyéb tevékenység	1

*Forrás: KSH*

### Jelentősebb helyi vállalkozások

mezőgazdaság:

- Katona János: Tevékenység: 5,5 ha-on 5 fajta szilvát, őszibarackot, nektarint, sárgabarackot, nyári almát termel.
- Balogh Antal Zoltán: Tevékenység: gyümölcs-szaporítóanyag előállítása, magtermő üzemi törzsültetvény, szemzőhajtást-alanyt termő törzsültetvény, gyümölcsoltvány előállítása, szántóföldi növénytermesztés.
- Újkígyósi mezőgazdasági Szolgáltató gazda Szövetkezet
- Kígyós Fruit Kft.: A szántóföldi kultúrák termesztését végzi, továbbá a társaság integrálja az érdekeltségébe tartozó kistermelők gazdasági tevékenységét is. A cég 200 hektáron végzi tevékenységét, amelyből 44 hektár bérelt földterület. Legfőbb termékeik a karfiol, káposzta, zöldborsó, csemegekukorica, dinnye, meggy, amelyből a dinnye részben exportra kerül. Telephelyükön egy 1,2 tonna kapacitású hűtőtároló, egy 300 m<sup>2</sup>-es, illetve egy 700 m<sup>2</sup>-es tárolószín található.

- Csonka és fia Kft. A vállalkozást 1991-ban alapították zöldség- és gyümölcsfélék felvásárlására, export-import értékesítésre. A kft. meghatározóan görögdinnyét vásárol fel és értékesít. Specialitása: mag nélküli görögdinnye termesztése és értékesítése, ezenkívül fagyasztott vöröshagymát szállít a skandináv országokba. Hűtőházuk alapterülete 540 m<sup>2</sup>, elsősorban káposztát és vöröshagymát tárolnak.

ipar:

- Furnér-Pack Kereskedelmi Kft.: Újkígyós területén üzemel. A társaság igen jelentős termék-előállító a magyarországi idompréselt rétegelt lemez – székülések, széktámlák, széklábak – piacán. Ezenkívül színfurnérozott termékeket állít elő különböző késelt furnér borításokkal, valamint színfurnérozott faforgácslapokat, MDF, farost- és rétegelt lemezeket. A vállalkozásnál 2010-ben 19 fővel dolgozott.
- Ergomat Kft.: A vállalkozás fő tevékenysége: fémmegmunkálás, alkatrészgyártás, fémfelület-kezelés, ezen belül porszórt festés, lemezvágás CNC vezérlésű lézer lemezvágógéppel. A cég legfőbb működési területe Békés megyében van, de kap feladatot az ország más régióiból, a fővárosból is, valamint külföldi megrendelői is vannak. A vállalat 2005. augusztus 1. óta az ISO 9001:2000 minőségirányítási rendszer követelményei szerint működik.
- Medovarszky György, egyéni vállalkozó. Tevékenységek: ömlesztett anyagok szállítása, fel és lerakással (föld, homok, sóder, törmelék, szemét, istálló- trágya); különféle gépi földmunkák végzése (gödör, tükör, pinceásás, tereprendezés); elbontott épületek romjainak eltakarítása, tereprendezése; dózer munkák, tereprendezés, mélylazítás, mélyszántás; tanyahely, fasor eltakarítás, tuskó kiszántás, helyének elsimítása.
- BENKÓ HÚS Kft.: A Benkó Hús Kft. 1993. szeptember 1-jén alakult mint húsipari vállalkozás. Saját vágóhíddal és húsfeldolgozóval rendelkezik, ahol csak kimondottan magyar sertést és marhát vágnak. Az általuk gyártott termékek házi ízekkel, adalékanyag és kiegészítő ízfokozók hozzáadása nélkül készülnek. A cég fő profilja a tőke- és darabolt hús, illetve töltelék áru bolti kis- és nagykereskedelme. Ezenkívül bérvágást is végeznek partnerek és a lakosság részére egyaránt. Békés megyében 9 húsboltból álló üzletláncot működtetnek.

kereskedelem, vendéglátás:

- Cukrászda, vendéglátóhelyek: Jókai cukrászda, Lila fagyizó, Szűts Zoltán cukrász, Soproni söröző és étterem
- Ecker Invest Kft.: A cég háztartási gépek javításával, alkatrészek forgalmazásával, hűtéstechnikával, villanszereléssel, biztonságtechnikai felülvizsgálatok végzésével foglalkozik.
- Balogh Zoltán Faiskolója: Tevékenység: gyümölcs- és díszfa előállítás, kertészeti áruja.
- A Timotex Kft. 1997-ben alakult, elődje az 1991-ben alapított Kuvit Bt., amely kútfúrési tevékenységre szakosodott. Fő tevékenységük ivóvízkutak és vízhálózatok kivitelezése, üzemeltetése és karbantartása, ezenkívül foglalkoznak környezetvédelmi feltárásokkal, monitoring rendszerek tervezésével, kivitelezésével és üzemeltetésével. Részt vesznek több kommunális hulladéklerakó telepen megvalósuló biogáz-hasznosító rendszer tervezésében, kivitelezésében, illetve Szegeden a hasznosító erőmű üzemeltetésében is.
- SUSÁN-TRANS Nemzetközi fuvarozó és Szállítmányozó Kft.: A cég 1988-ban kezdte meg működését egyéni vállalkozásként, 1db IFA típusú szerelvénnyel. A folyamatosan bővülő megrendelések és az árbevétel indokolta a géppark és a nemzetközi piac bővítését. A vállalkozás alkalmazotti létszáma 2010-ben 20 fő volt. Az eszközállomány 13 vontatóból és 14 db nemzetközi igényeket magas színvonalon kielégítő félpótkocsiból tevődik össze.

szolgáltatás:

- Kígyós-Őr Biztonságtechnikai Szolgálat tevékenységei: riasztórendszerek szerelése, ezek 24 órás távfelügyelete, járőrszolgálat, kamerás megfigyelőrendszerek, beléptető rendszerek telepítése és karbantartása.
- Party Kellék: A Party Kellék rendezvény-eszközökölcsönző 1999-ben alakult.
- Kígyós-Med Kft. tevékenysége: önkormányzati intézmények, vállalkozások részére foglalkozás-, egészségügyi ellátás.
- Egyházi Temetkezési Bt.: Koszorú, virág, síremlék, sírgondozás.

### 3.3.2. Vállalkozások megoszlása

A működő vállalkozások számán kívül a vállalkozási környezet jellemzésére szolgál a vállalkozásokat nagyságuk – foglalkoztatottak száma – szerinti bontásban bemutató statisztika.

A település legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat, de a Szent Erzsébet Szeretetotthon is több mint 50 főt foglalkoztat, az Ergomat Kft. és a Benkó Hús Kft. számít még jelentősebb foglalkoztatónak a településen, 30 illetve 29 főt alkalmaznak. A települése többi kisebb vállalkozása 12-nél kevesebb főt foglalkoztat.

A település legnagyobb foglalkoztatói 2010-ben:

- Önkormányzat (140 fő + 100 fő fölötti közcélú és közhasznú foglalkoztatott)
- Szent Erzsébet Szeretetotthon (56 fő)
- Benkó Hús Kft. (29 fő)
- ERGOMAT Bt. (30 fő) /2011-től ERGOFÉM Kft. (14 fő)/

### 23. táblázat: Legtöbb helyi adót befizetők 2010 (IPA + GJA)

Sorszám	Név	Profil
1.	Susán Trans Kft	nemzetközi fuvarozás
2.	Timotex Kft	kútúrás, vízvezetési kivitelezés
3.	OTP Bank Nyrt	pénzügyintézet
4.	Furnér-Pack Kft	faipari termékek (rétegelt lemez)
5.	Ergomat Kft	fémipar, fémmegmunkálás
6.	Speedlog Bt.	nemzetközi fuvarozás
7.	Fekete Béla	mezőgazdasági termelés, szolgáltatás
8.	Benkó Hús Kft	húsfeldolgozás
9.	Kígyós Fruit Kft	mezőgazdasági termelés, szolgáltatás
10.	Vízmű Kft	közműszolgáltatás (víz)

(2009. teljes évi bevallásból készített lista)

Forrás: [www.ujkigyos.hu](http://www.ujkigyos.hu)

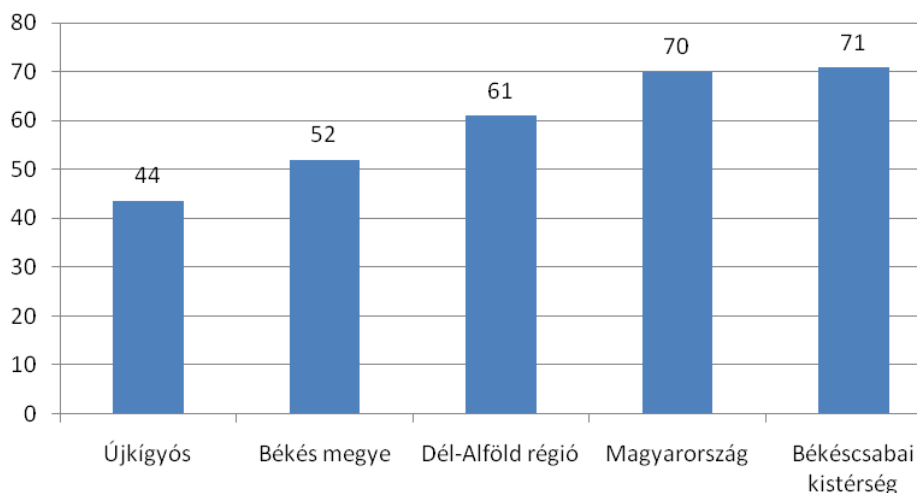
### 3.3.3. Gazdasági aktivitás legfontosabb térbeli különbségei

A magyar gazdaságban a tulajdonformák és vállalatméret szerint is kettősség uralkodik. Ez a kettősség az ország területi szerkezetében is megjelenik. Határozott különbségek rajzolódni ki területileg az ország gyorsan növekvő, a külföldi tőkebefektetések által preferált központi és nyugati területei, valamint a külföldi tőkeáramlásból és a növekedésből javarészt kimaradó keleti régiói között.

A Dél-alföldi Régió mind a centrum-periféria, mind a kelet-nyugati egyenlőtlenségek átmeneti, köztes zónájában helyezkedik el. Ezen belül Békés megye kedvezőtlen helyzetben

van a vállalkozások száma tekintetében. A vállalkozások számát tekintve a Dél-alföldi Régió alacsonyabb mutatókkal rendelkezik, mint az országos átlag. Békés megyében az 1000 főre jutó vállalkozások száma jóval a régiós átlag alatt van. A Békéscsabai kistérségben a vállalkozási kedv élénkebb, itt a mutató a régiós és országos átlagot is meghaladja. A kedvező érték viszont nem a kistérség területén belül található Újkígyós település miatt alakul ki, hiszen itt az 1000 főre jutó vállalkozások száma a kistérségi átlaghoz képest igen alacsony.

**12. ábra: 1000 főre jutó működő vállalkozások száma, 2008**



### 3.3.4. Turizmus

Újkígyós gazdaságában a turizmus minimális szerepet játszik, ami alig 200 éves múltja, mezőgazdasági és lakófunkció dominanciája valamint egyedi attrakció hiánya miatt nem meglepő. A város nem rendelkezik kiemelt turisztikai vonzerővel, és a turisztikai terméké fejleszthető adottságait sem használja ki, vonzerejének fő eleme a sport, rekreáció, amelyekhez kapcsolódó rendezvények idejére összpontosulnak a látogatások.

A turizmus kiszolgáló háttér infrastruktúrája mennyiségi és minőségi paramétereit tekintve nem kielégítő. A településen Békéscsaba és Gyula „elszívó hatásának” köszönhetően kereskedelmi szálláshely nem üzemel. Magán szálláshely 2008. július 31.-én 1 db működött, amely 4 férőhelyet biztosított a látogatók számára.

A sportélethez és egyéb programok hagyományos rendezvényeihez a környék turisztikai vonzereje jól csatlakozhat. A szabadkígyósi Wenckheim-kastély az egyik legimpozánsabb, legépebben megmaradt Békés megyei kastély. 1875 és 1879 között épült Ybl Miklós tervei alapján, neoreneszánsz és eklektikus stílusban. A Gyulai Várfürdő komplex gyógy-szolgáltatásokat kínál, ismert és színvonalas gyógyfürdőjű.

A település jövőjében a turisztikára épített stratégia nem reális, de minden évben megrendezésre kerülő programokkal a vonzáskör lakosságát a mainál rendszeresebben lehetne a városba csalogatni, és szolgáltatásokkal kiszolgálni. A klasszikus nagy látogatószámra épülő turisztikai fellendülést a környező nagyobb és jobb adottságokkal és múlttal rendelkező települések (pl. Gyula) közelsége, és a saját kiemelkedő vonzerő hiánya miatt nem valószínű.

A 2001 óta nem üzemelő strandfürdő hasznosítása a bányatóval közösen rekreációs és sportcentrumként (kiszolgáló vendéglátó létesítményekkel) nem csak a városba látogatók, de a helyieket is ki tudná szolgálni.

A jövőben meglévő, saját és környező lakosságot kiszolgáló szabadidő eltöltési lehetőségeket érdemes nyitottá és elérhetővé lehet tenni az érdeklődőknek (pl. horgászto, vadászat). Emellett a rendezvények tekintetében ajánlott saját arculathoz és hagyományokhoz illő programokat népszerűsíteni.

### 3.3.5. Helyi gazdaságfejlesztés egyéb eszközei

Az Önkormányzatnak a helyi gazdaság fejlődésének ösztönzésére 2007. december 31. óta a jogszabályi változások miatt határozott időre szóló kedvezmények nyújtására nincs lehetősége.

A gazdaságfejlesztés az Önkormányzat részéről jelenleg a Polgármesteri Hivatalon belül működő pályázatfigyelési tevékenységen keresztül érvényesül leginkább. A tevékenység az elérhető pályázati forrásokhoz kapcsolódó tájékoztatással és szükség esetén további információk beszerzésével segíti a helyieket. Ezen túl helyi befektetési lehetőségként az ipari jellegű, üres ingatlanokat is igyekszik a befektetők figyelmébe ajánlani (pl. 2011 tavaszán megjelent kistérségi kiadvány). Az Önkormányzat a honlapján ([www.ujkigyos.hu](http://www.ujkigyos.hu)) is naprakész információkat próbál nyújtani a vállalkozókról és a vállalkozóknak.

A helyi gazdaságfejlesztést erősítik a következők:

- gazdakör működése,
- a vállalkozók tájékoztatását, együttműködésének ösztönzését szolgálja az évente megrendezésre kerülő Vállalkozói Fórum,
- a befektetési kedvre ösztönzőleg hathat, hogy Újkígyóson kedvező a helyi iparüzési adó mértéke (1,2%),
- komoly szabad munkaerő-kapacitás van a településen,
- a városban az elmúlt évek fejlesztéseinek következtében a közműhálózat lényegében teljesen kiépítettnek tekinthető.

Megfelelő igényfelmérést követően a helyi gazdasági tevékenységet végzők a következőkkel segíthetők:

- vállalkozó klub működtetése kis-, és középvállalkozók részére, rendszeres információcsere biztosítása (ehhez pl. tárgyalóhelyiség biztosítása),
- a vállalkozók forrásteremtését segítő információs, támogató iroda működtetése vagy önkormányzati nonprofit gazdasági társaság létrehozása (kedvezményes díjú pályázatírási szolgáltatással),
- vállalkozásfejlesztési tanácsadási program elindítása (stratégiai tervezés, üzleti terv készítése, marketing, kommunikáció, projektmenedzsment, gazdálkodási ismeretek, stb.),
- a gazdaság- és vállalkozásfejlesztés társadalmi-közösségi feltételeinek megteremtése a vállalkozókat, vállalkozásokat célzó egyéni- és közösségi kompetenciafejlesztő, továbbá az együttműködéseket erősítő programokkal,
- az Önkormányzat helyi termékek vásárlását ösztönző: „újkígyói törzsvásárlói kör” megteremtése. Az Önkormányzat ösztönzése leginkább a saját példáján keresztül érvényesülhetne a leginkább, ami az önkormányzati fenntartású intézmények konyhájának ellátásához szükséges alapanyagok helyi beszerzését jelenti. Amíg ilyen körben nem tud felépíteni egy jól működő, példaértékű támogató rendszert, addig mások bevonása a törzsvásárlói körbe nem életszerű.



**Gazdakör:** 1992-ben alakult, alaptevékenysége a gazdakör tagjainak szakmai, gazdasági érdekképviselése, szakértelem fejlesztése rendszeres fórumok, képzések szervezésével, illetve az értékesítés előmozdítása. Ezen kívül a gazdaköri tagok részére minden évben szerveznek kirándulást, disznóvágást, határszemlét.

**Vállalkozói Fórum** a vállalkozók tájékoztatását, együttműködésének ösztönzését szolgálja, Újkígyós Város Önkormányzata szervezi (legutóbb 2010-ben). A megjelentek több témában hallhattak előadást, mint például a közfoglalkoztatás változásairól, a kintlévőségek kezeléséről, a Széchenyi terv és a Békés Megyei Termékpiac on-line lehetőségeiről.

### 3.4. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

#### 3.4.1. Oktatás-nevelés

Jelenleg önkormányzati kötelező feladatként jelenik meg az óvodai és az általános iskolai oktatás megszervezése és az épületek fenntartása, ami a tervek alapján az önkormányzati törvény változásával átalakul. Előreláthatólag 2012 szeptemberétől már csak az óvodai ellátás marad önkormányzati feladat, míg az alapfokú oktatás megszervezése és ellátása állami kézbe kerül.

A környékbeli településekről és Békéscsabáról is bejárnak diákok Újkígyósra, ami elsősorban az iskola gyógypedagógiai és a kiemelt sportképzésnek köszönhető. Ugyanakkor sok diák – jórészt a szülők munkahelyi ingázása következtében – Békéscsabára és Gyulára jár általános iskolába. Középfokú és felsőfokú oktatás a településen nincs, de a szomszédos településeken megfelelő számban és minőségben ezek rendelkezésre állnak. A legközelebbi középfokú oktatási intézmény a Szabadkígyóson működő gimnázium, élelmiszeripari és mezőgazdasági szakiskola, amely a helyi igényeket jól kiszolgálja.

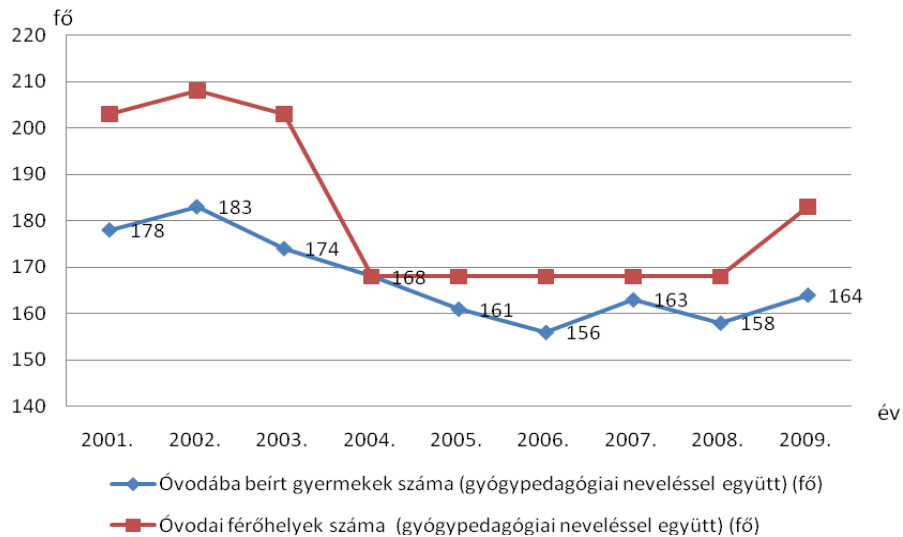
#### **Közoktatásra vonatkozó statisztikai adatok összefoglalója (útmutató<sup>3</sup> szerint):**

A KSH T-STAR adatbázisa szerint Újkígyóson az óvodai férőhelyek száma 2009-ben 183 volt, a beírt gyermekek száma pedig 164 fő (ebből 75 leánygyermek), és összesen 7 óvodai csoport indult. Ugyanezen adatforrás szerint három feladatellátási helyen folyt óvodai ellátás, 12 óvodapedagógus segítségével.

A 2001-2009-es időszakra vonatkozó adatok alapján az óvodába beírt gyermekek száma 2006 óta ingadozó, de összességében emelkedett, a gyermekszám növekedése valószínűleg pár éven belül az általános iskolások számát is kismértékben növelni fogja. A kihasználtság 2006 óta 92-97% körül alakult, 2009-ben 89,6%-os volt.

<sup>3</sup> Városfejlesztési kézikönyv (NFGM, 2009)

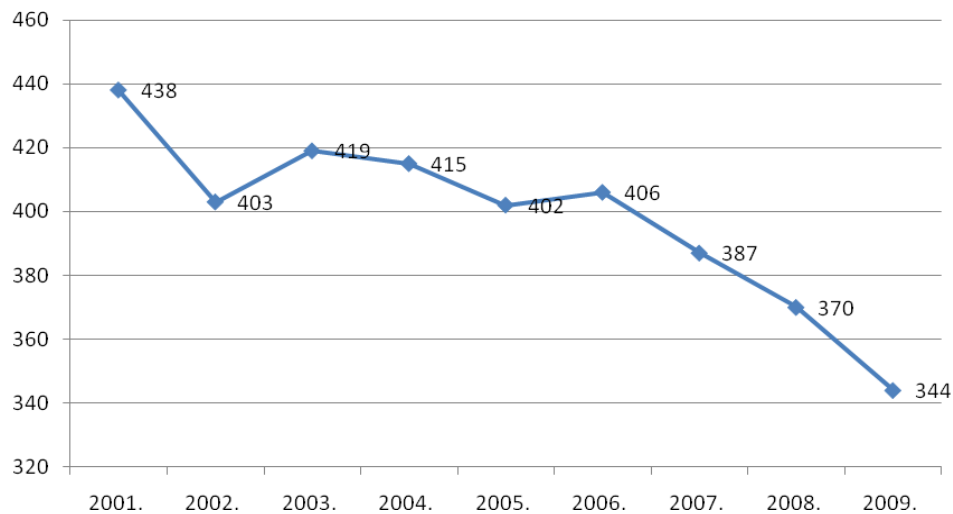
**13. ábra: Óvodai férőhelyek és a beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő), 2001-2009**



Forrás: KSH, T-STAR

2009-ban összesen 344-en vettek részt (a gyógypedagógiai oktatásban részesülőkkel együtt) általános iskolai oktatáson. A tanulók száma 2006 óta folyamatosan csökken, de az óvodába beírt gyermekek számának emelkedése kismértékű létszámemelkedés prognosztizálható.

**14. ábra: Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő), 2001-2009**



Forrás: KSH, T-STAR

Az alábbi további részletes elemzés az önkormányzat aktuális, részletes információi alapján készült.

## **A Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény**

Az intézmény feladata a 3-7 éves gyermekek nevelése, oktatása, fejlesztése és felkészítése a sikeres iskolakezdeményezésre. A helyi általános iskolával jó az együttműködés, mely az óvodához hasonlóan alkalmas a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű illetve a roma gyerekek befogadására.

A település oktatási intézményeinek fenntartója az önkormányzat, szakmailag teljesen, pénzügyileg részben önálló intézményekről van szó. A Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény két telephelyen működik a község két, egymástól távol eső részén, egyik a Telephely óvoda (Fő u. 32.) a másik a bölcsődei ellátásnak is helyet adó Székhely óvoda (Petőfi u. 44.).

A Petőfi utcai Székhely óvoda 1894-ben épült, a Fő utcai Telephely óvoda alapítás éve 1954. Mindkét épületre igaz, hogy a rendszeresen elvégzett kisebb felújításokon túl szükség volna alapos rekonstrukciójukra is. Ennek érdekében a település pályázatot készített, amelynek célja egy új, korszerű, hatékony pedagógiai munkára alkalmas, a kulcskompetenciák fejlesztéséhez elengedhetetlen, a XXI. sz. követelményeinek megfelelő, akadálymentesített épület, jó hangulatú, játékokra és fejlesztő munkára egyaránt alkalmas csoportszobákkal, melyek informatikai demonstrációs eszközök használatát is lehetővé teszik.

A megújult infrastruktúra lehetővé teszi majd a kiscsoportos foglalkozásokat, elősegíti a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos gyermekekkel történő adekvát pedagógiai munkát, ezzel hozzájárulva az esélyegyenlőség megteremtéséhez, távlatilag pedig a szülők munkába állásának megkönnyítésével és az életkörülmények javításával a település általános társadalmi-gazdasági fejlődéséhez és népességmegtartó-erejének növekedéséhez.

**24. táblázat: Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény alapadatai 2010/2011**

Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény 2010/2011	Cím	Csoportok száma (fő)	Férőhely (fő)	Beírt gyerek száma (fő)	Kihasználtság (%)	SNI	HH	HHH
Telephely	Fő u. 32.	3	76	75	99	2	25	2
Székhely (óvoda)	Petőfi u. 44.	3	90	81	90	1	30	5
Székhely (bölcsőde)	Petőfi u. 44.	1	10	18	180	0	0	0
ÖSSZESEN	-	7	176			4	55	7

*Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás*

### **Széchenyi István Általános Iskola**

Újkígyóson ez az egy általános iskola működik, és állami kezelésbe vonása esetén is várhatóan a jelenlegi formában fog továbbműködni. Az iskola jelenleg önkormányzati fenntartású, 8 évfolyamos működését az önkormányzat alapító okiratban szabályozta. Az alaptevékenységek mellett (alapfokú nappali tagozatos tanulókat ellátó tevékenység, általános iskolai napközi otthon, intézményfenntartás) kiegészítő tevékenységként sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése és a diáksport is megjelenik. Az iskola 2007. július 1-től átvette a Közös Igazgatású Művelődési Intézmény feladatait is.

Iskola alapadatai 2010/2011-es tanévben<sup>4</sup>:

- Engedélyezett tanulólétszám: 500 fő
- Statisztikai tanulólétszám: 363 fő (ebből 165 leány tanuló)
- Osztályok száma: 17 db
- Általános iskolában tanuló első évfolyamosok száma: 57 fő
- Napközis tanulók száma: 53 fő
- Nem újkígyósi tanulók aránya: 3%
- Az iskolában foglalkoztatottak száma: 33 pedagógus, 8 fő technikai dolgozó. A gyermekélelmezésben dolgozók száma: 9 fő

Iskola infrastrukturális adottságai

Az iskola 2002-ben felújított és korszerűsített épületben a mai kor igényeit kielégítő körülmények között működik. A sporttevékenységre nemzetközi minősítésű sportcsarnok áll rendelkezésre. Az intézmény infrastruktúrája jónak mondható, telefonos kapcsolat, internet hozzáférés rendelkezésre áll, épületeik korszerű fűtéssel és közművesítéssel rendelkeznek. Az iskola 2009-ben 32 db számítógéppel rendelkezett. Az iskola közvetlen környezete, udvara parkosított, Az iskola megközelíthetősége jó, a község távolabbi pontjaitól nézve körülbelül a közigazgatási terület központjában helyezkedik el.

Az általános iskola pályázatot nyújtott be a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program keretében meghirdetett „A pedagógiai, módszertani reformot támogató informatikai infrastruktúra fejlesztése” című pályázatára, melyet támogatásra érdemesnek ítélték. A pályázaton elnyert eszközök a következők: 24 db iskolai munkaállomás, 8 db tantermi csomag és 1 db alkalmazási szerver csomag.

Szakmai ellátottság, szakmai tevékenység

A szakképesítés szerinti pedagógiai tevékenysége 100%-ban lefedett. Alsó tagozaton a szülők igényei szerint minden évfolyamon bevezették az iskolaotthonos oktatást, amely egyben a tanulók délutáni ellátásának és felkészítésének egyéb feladatait is tartalmazza. Felső tagozaton két idegen nyelvet oktatnak csoportbontással, nagy hangsúlyt fektetnek az informatika, ezen belül a számítástechnika oktatására, amelynek tárgyi feltételei is folyamatosan javulnak. Az alapfeladaton túl az iskola a kijelölt megyei intézmény a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatására, a gyógypedagógiai tevékenység szakmailag példa értékű. Jelenleg 50 tanuló ilyen irányú fejlesztése folyik. Felvállalták a logopédiai ellátást éppúgy, mint a tehetséggondozás több formáját, a tanulók különböző tanulmányi és sportversenyeken kiemelkedő eredményeket érnek el. A tanulók egyéb képességeinek fejlesztésére szakkörökön van lehetőség.

Alsó tagozaton bevezették a mindennapos testnevelést, de erre a felső tagozaton is lehetősége van mindenkinek a DSE keretein belül.

Az iskola a TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben) nevű pályázaton 10,5 millió Ft-ot nyert „A Széchenyi István Általános Iskola pedagógusainak fejlesztése, pedagógia kompetenciák szélesítése és elmélyítése” címmel.

Az intézmény vonzáskörzete

Az iskola a fenntartó önkormányzat közigazgatási területén túl a közeli településekről is fogad tanulókat (Szabadkígyós, Csabaszabadi, Békéscsaba), akik elsősorban az iskola gyógypedagógiai tevékenysége, illetve sporttevékenysége miatt választják az intézményt. 2009-ben 12 diák járt más településekről az újkígyósi iskolába.

<sup>4</sup> Önkormányzati adatszolgáltatás alapján

**Élelmezési tevékenység**

Az élelmezési tevékenység 2003-ban felújított és korszerűsített, a HACCP-nek megfelelő konyhában és kiszolgáló helyiségekben történik. A 300 főre tervezett konyha kb. 560-580 adagos kapacitással dolgozik, a felszereltség jónak mondható, de ennek a fejlesztése is folyamatos. A konyha szolgálja ki az önkormányzati fenntartású idősök otthonát, a szociális étkeztetést és kisebb mértékben még külső szolgáltatást is végez. Az élelmezési tevékenységre a fentiekén túl is volna igény. A nyersanyagok beszerzése terén a közbeszerzési szabályok megtartásával a környező települések beszállítóival van kapcsolatban a konyha.

**Ipolyi Arnold Népfőiskola**

1992-ben az „Ipolyi Arnold Népfőiskola” Kulturális Egyesületként megkezdte a tevékenységét. A szervezet céljának tűzte ki a hagyományos paraszti műveltség kutatását és bemutatását, az egészséges nemzettudat fejlődéséhez elengedhetetlen magyarságtudomány ágainak művelését, ezen belül pedig a történelmi, a régészeti, a művészettörténeti, a néprajzi és a honismereti kutatások eredményeinek népszerű bemutatását. Mindezek megvalósítására a következő szervezési formák között történt kísérlet: előadássorozat szervezése, időszaki kiállítások rendezése, kiadványok gondozása, terjesztése. Az egyesület szoros kapcsolatokat ápol határon túli magyar szervezetekkel, kulturális intézményekkel is.

Az egyesület működésének költségeit a pályázati források bevonása mellett tagdíjakból, magánadományokból és Újkígyós Önkormányzatának támogatásából próbálja fedezni. Legfontosabb támogató mégis az Egyházközség és Szigeti Antal plébános úr, aki az Egyesület Elnökségének is tagja.

**3.4.2. Egészségügy**

A település egészségügyi alapellátása az Egészségházban koncentrálódik, ahol a két házi orvos, egy gyermekorvos mellett, az egészségmegőrzésben és a felvilágosításban fontos szerepet játszó Védőnői Szolgálat (két védőnővel) látja el feladatát. A házi orvosi ellátás, az országos viszonyoknak megfelelően magánvállalkozások, Bt-k formájában működik.

Az egészségügyi ellátás – a fogászati ellátást kivéve – a település lakosait látja el. A helyben működő fogorvoshoz Újkígyósi lakosokon kívül, Szabadkígyós Csanádapáca, Gerendás, Békéscsaba, Csabaszabadi, Doboz, Gyula, Telekgerendás, Csorvás, Kondoros, Medgyesegyháza. Újkígyóson egy gyógyszertár üzemel.

Jól felszerelt, könnyen megközelíthető szakellátás legközelebb a békéscsabai Réthy Pál Kórházban, illetve a gyulai Pándy Kálmán Kórházban történik.

**25. táblázat: Egészségügyi ellátottság mutatói**

Leírás	Érték
Házi orvosok száma [db]	2
Házi gyermekorvosok száma [db]	1
Házi orvosi szolgálathoz tartozó körzeti ápolónők száma [fő]	2
Betöltött védőnői álláshelyek száma [db]	2

Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009

### 3.4.3. Szociális ellátás

A KSH adatbázisában 2009-es évre vonatkozó szociális támogatásra vonatkozó mutatók országos, Békés megyei és városi adatai alapján látható, hogy Békés megyei értékeknel minden támogatási forma esetében jobbak a település arányszámai. Az országos értékekhez képest azonban, csak a rendszeres szociális segélyben és rendelkezésre állási támogatásban részesülők arányai kedvezőbbek, azonban a lakásfenntartási támogatásra jogosultak aránya kb. 60%-kal, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők pedig 10%-kal magasabb, mint az országos átlag.

Megállapítható tehát, hogy Újkígyóson a szociális helyzet csak Békés megye viszonyok alapján mondható kedvezőnek, országos viszonyításban már felemás a helyzet.

**26. táblázat: Főbb szociális mutatók területi összehasonlítása**

Szociális támogatás formája	Magyarország		Békés megye		Újkígyós	
	fő	%*	fő	%*	fő	%*
Lakásfenntartási támogatás	338.894	3,4	21.772	5,9	306	5,7
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	553.664	5,5	26.682	7,2	324	6,0
Rendszeres szociális segély	71.816	0,7	4.001	1,1	23	0,4
Rendelkezésre állási támogatás	167.287	1,7	9.108	2,5	54	1,0

\* arány a teljes lakossághoz viszonyítva

*Forrás: KSH*

Az önkormányzaton belül lakosságszámhoz kötött kötelezően ellátandó szociális feladatokkal kapcsolatos ügyeket az igazgatási osztályon belül az Egészségügyi és Szociális Bizottság kezeli. A Bizottság pénzbeli juttatásként, szociális rászorultság esetén – a szociális alapellátás keretében – segélyt, díjat, támogatást állapít meg az Szociális törvény, valamint az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint. A szociális ellátás ezen túl megvalósul, természetben nyújtott ellátásként és a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokon keresztül is.

**27. táblázat: Szociális ellátásban részesülők aránya**

Leírás	Lakosságszámhoz viszonyított arány
Az önkormányzat által nyújtott lakásfenntartási támogatás (pénzbeli és természetbeni)	5,69%
Az önkormányzat által nyújtott átmeneti segély (pénzbeli és természetbeni)	3,96%
Lakáscélú helyi támogatás	0,06%
Időskorúak járadék	0,05%
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	6,02%
Temetési segély (pénzbeli és természetbeni)	0,26%
Ápolási díjban	0,65%
Rendszeres szociális segély	0,43%
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők	5,06%

*Forrás: KSH TSTAR adatbázis, 2009*



Az Önkormányzat adatai alapján 2010-ben:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt 354 gyerek (ebből 9 halmozottan hátrányos helyzetű, és 36 már nagykorú) után igényeltek,
- rendelkezésre állási támogatást<sup>5</sup> (28.500 Ft/hó) 162 fő kapott,
- az 55 év felettieknek adható rendszerese szociális segélyben 14 fő részesült,
- lakásfenntartási támogatást 395 fő kért (ez összesen 2010-ben kb. 14 milliós kiadást jelentett).

A kormányzati tervek szerint 2012 szeptemberétől a szociális ellátásban a gyermekeket érintően az állam, az idősekkel, elesettekkel kapcsolatban pedig az önkormányzat végezné el a feladatokat.

### **Ezüstág Gondozási Központ**

Újkígyós önkormányzati fenntartású szociális intézményrendszere az Ezüstág Gondozási Központba (EGK) integráltan működik, amelynek része lett a korábbi Gondozási központ 2007. március 1-től, a Gyermekjóléti Szolgálat 2007. július 1-től, korábbi Családsegítő pedig 2007. augusztus 1-től.

Az önkormányzat az EGK keretén belül a következőket biztosítja:

- családsegítés,
- gyermekjóléti szolgáltatás (étkeztetés),
- idősek otthonának működtetése,
- házi segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása,
- szenvedélybetegek közösségi ellátása (Szociális Kikötő Szolgálat),
- fogyatékos részére nappali ellátás és szociális foglalkoztatás (70 főt lát el).

Az EKG Családsegítői Szolgálata a szociális védőháló részét képezi, szociális és mentális alapfeladatokat lát el. A családok kiegyensúlyozottabb életvitele, a konfliktusos helyzetek feloldása, a hátrányok mérséklése érdekében a családgondozást szociálpedagógus végzi az Újkígyóson bejelentkezett lakosság részére.

Az EKG Gyermekjóléti Szolgálata önálló családgondozó foglalkoztatásával biztosított. A gyermekjóléti szolgálat komplex, szervező, szolgáltató, gondozó hálózat, amely elsődleges és legfontosabb feladata a prevenció.

„Ezüstág” Idősek Otthona 2004. január 1-jétől emelt szinten látja el a helyi és környező települések lakosait. Fenntartója, az Újkígyós Város Önkormányzata önként vállalt feladatként hozta létre az intézményt a Széchenyi terv segítségével. Férőhelyeinek száma 35, kihasználtsága 100%.

### **Szent Erzsébet Szeretetotthon**

Egyházi alapítású (Római Katolikus Egyházközség) és fenntartású intézmény célja az arra szociálisan rászoruló, idős, beteg embereknek korszerű, katolikus erkölcsi alapokon nyugvó gondozás nyújtása. Vonzáskörzete kiterjed Békés megyére és bizonyos értelemben az ország egészére. A bentlakásos intézmény férőhelyeinek száma 98, kihasználtsága 100%.

### **Védőnői Szolgálat**

A településen két fő főállású védőnő dolgozik teljes munkaidőben, akik feladata elsősorban a prevenció, mely a nővédelemben, a várandósgondozásban, a csecsemő-kisgyermek és a 3-6 éves korú gyermekek gondozásában érvényesül. Az alapfeladatok mellett nagy hangsúlyt fektetnek különböző szintereken és különböző célcsoportokban az egészségmegőrzésre, illetve fejlesztésre.

<sup>5</sup> 2011-től a neve: Bérpótló juttatás

### 3.4.4. Sport és szabadidő

A sport és szabadidő eltöltésére a településen számos lehetőség adódik, egyrészt egyesületek, másrészt oktatási intézmények és önkormányzati eseményekhez, programokhoz (pl. „Fuss az életedért!”) kapcsolódva.

- Az egyik legnagyobb hagyománnyal, eredményekkel és népszerűséggel bíró sport a kézilabda, melyet az 1993-ban megépült, nemzetközi követelményeket is kielégítő sportcsarnokban, de aszfaltozott kézilabda pályán (Kossuth L. u.) is gyakorolhatnak a sportolók.
- A labdarúgás szintén régóta része a települési sportéletnek. A 110\*65 méteres, 200 nézőt befogadó lelátóval rendelkező sportpályát az edzéseken, mérkőzéseken kívül a testnevelési órákon is használják.
- Homokbánya-tó területén a horgászsportot űzők találnak teret a kikapcsolódásra, ahol megszépült környezetben, a halőrök által felügyelve horgászhatnak,
- A Kígyósi Vadásztársaság tagjai, illetve az egyesület által koordinált keretek között a sport-vadászok a környéken 7700 ha területen élhetnek kedvelt időtöltésüknek.
- Egyesületi keretekben lehetőség van a kick-box, lovaglás, erősport, autó-motor sport gyakorlására is.

A fentiekén kívül az általános iskolások művészi torna, sakk, asztalitenisz, és aerobikfoglalkozáson, a felnőttek asszonytornán, csontritkulás elleni tornán, jógán, és felnőtt aerobikfoglalkozásokon vehetnek részt.

Újkígyós aktív versenysport-életéről híres a megyében, a tömegsport tárgyi feltételei azonban hiányosak, a település foci pályája a település határán található, az iskolának nincsen atlétikai pályája. A sportlétesítmények körének fejlesztése és állapotuk javítása fontos a városnak, ennek érdekében születtek elképzelések (tanuszoda kialakítása, régi uszoda átalakítása tornateremmé), de ezek közül eddig nem kapott egyik sem támogatást.

### 3.4.5. Közművelődés

A kultúra a településen lakók és is ide látogatók életébe elsősorban a Petőfi Sándor Művelődési Ház és Könyvtár, másodsorban az oktatási-nevelési intézményekben folyó munkán, az önkormányzati rendezvények által és a civil szervezetek tevékenységén keresztül kap szerepet. A város minden évben megrendezésre kerülő kulturális és könnyűzenei programjain a helyi lakosság mellett a szomszédos településekről is érkeznek vendégek.

Állami és vallási ünnepekhez kapcsolódó programokon túl hagyományosan megrendezésre kerül minden szeptemberben a Mária nap utáni első vasárnapon a templomhoz kötődő „Búcsú”, amely kirakodó vásárral párosul, és 1999-óta, ezzel egy időben három napos „Galiba napok” rendezvénysorozat. Már hagyománynak tekinthető a kultúrház és annak környékén a Falunap is.

2007-ben majd 2008-ban is megtartották a városból elszármazottak találkozóját az Újkígyósi Hazavárá napot. A rendezvények hatására 2010-ben felavatták a „Hazavárá Emlékkút” című köztéri szobrot.

A sportkultúrát, sportot népszerűsítő programok is népszerűek, mint például a „Fuss az életedért!”, vagy az Erőember találkozó napok.

28. táblázat: Közművelődési adatok, 2006-2009

Időszak	Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)	Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)	Kulturális rendezvények száma (db)	Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)	Alkotó művelődési közösségek száma (db)	Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő)
2006	277	491	19	2070		
2007	300	516	19	1650	8	109
2008	420	534	29	9380	11	132
2009	437	533	22	14980	5	38

Forrás: KSH, T-STAR

### **Petőfi Sándor Művelődési Ház**

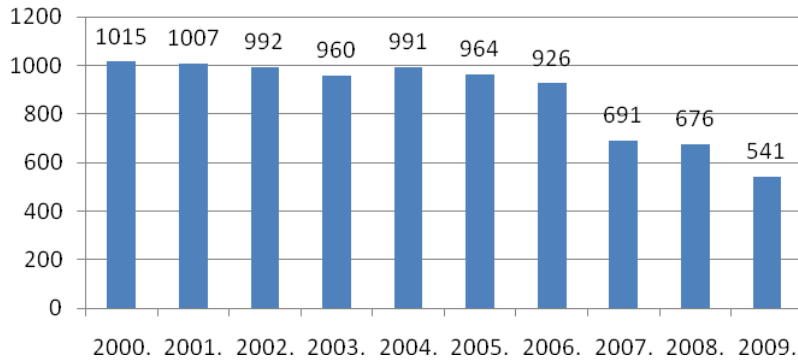
A Petőfi Sándor Művelődési Házat az 1940-es években Leventeotthonnak építették. Későbbiekben átalakították, majd a közművelődési tevékenységek kaptak helyet benne. 2007 óta a Széchenyi István Általános Iskola, valamint Petőfi Sándor Művelődési Ház és Könyvtár külön intézményként funkcionál. A két intézmény az integrált intézmény egységeiként működik, a szakfeladatoknak megfelelő teljes szakmai önállósággal és az integrált intézményen belül lekülönített költségvetéssel. A közös igazgatású művelődési intézmény gazdálkodási és bér gazdálkodási jogköre szerint önálló költségvetési szerv. Az integrált intézmény vezetője gazdasági és szakmai felelősséggel tartozik e két egység együttműködéséért.

2002-ben jelentős felújítás keretén belül bővítették a művelődési ház épületét, a XXI. századi követelményekhez méltóvá tették (akadálymentesítés, konferencia terem). Az elmúlt tíz évben infrastrukturális ellátottsága is jelentősen javult, részben sikeres pályázatoknak köszönhetően (nagytejesítményű fénymásoló, új hangtechnika, fax, bútorzat, számítógép irodai használatra, két újabb számítógép e-Magyarország Pont működtetésére, modern riasztórendszer, videó, televízió, internet hozzáférés). A közművelődési intézmény szolgáltatásait elsősorban Újkígyós polgárai, a településen működő civil szervezetek, a településen tartózkodó vendégek számára nyújtja. Erőfeszítést tesz klubok, szakkörök, tanfolyamok életre hívására, működtetésére, biztosítja a működés feltételeit önszerveződő csoportoknak, civil szervezeteknek. Helyszínt ad a település kulturális rendezvényeinek, részt vesz az állami és társadalmi ünnepek, más események megszervezésében és lebonyolításában, valamint az önkormányzat által vállalt közművelődési feladatok ellátásában.

### **Könyvtár**

1971-ben új korszerű könyvtár nyílt a községben, ahol felolvasó esteket, író-olvasó találkozókat, tanfolyamokat, kiállításokat tartottak. Sajnos ezekkel a tevékenységekkel egy ideig ritkán találkozhattunk, miután megjelent a háztartásokban a tv és az Internet lecsökkent a kulturális programok iránti igény. A 370 négyzetméteres, galériás, könyvtári célnak megfelelően kialakított, szabadpolicos rendszerével a megye legkorszerűbb községi könyvtára volt hosszú ideig. Elkülönítve működik a gyermek és a felnőtt részleg.

15. ábra: A könyvtárba beiratkozott olvasók száma



Forrás: KSH, T-STAR

### 3.4.6. Közbiztonság

Újkígyós lakosság száma, alacsony volumenű átmenő forgalma, illetve a helyi lakosság szociális körülményeinek környező településeihez viszonyított viszonylagos magas színvonala miatt kedvező.

A Békéscsabai Rendőrkapitánysággal jó az együttműködés, ami nagyobb szabású rendezvényeken, nyári eseményeken kézzelfogható. A településen önálló rendőrségi körzeti megbízotti iroda működik, aminek hatékonysága kistérségi szerkezet megerősödésével összehangoltabban és hatékonyabban működik, mint annak előtte.

A helyi lakosság a rendőrséggel közösen sokat tesz a közrend fenntartásáért és közbiztonság megőrzéséért, a **polgárőrség** Újkígyóson 1992-ben alakult meg 28 fővel. A társadalmi szervezet részt vesz a község területén zajló rendezvények biztosításában is. A polgárőrség tagja a Megyei Polgárőr Szövetségnek, együttműködik a rendőrséggel, a határőrséggel és a postával. A polgárőrséget az együttműködő szervezeteken kívül az önkormányzat és helyi vállalkozók is támogatják.

Újkígyóson **mezőőri** szolgálat, 4 fővel, 4280 ha terület figyelésére 2004. szeptember 16-án indult. Feladatuk a termények betakarítását követően és a következő év gazdasági növények betakarításának megkezdése időszakáig: fasorok, egyéb gazdasági épületek és gépparkok, valamint területünkön nem jelentős tanyavilág figyelése.

Saját **tűzoltósága** nincs a városnak, a szolgáltatást a békéscsabai Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokság (5600 Békéscsaba, Kazinczy utca 9.) látja el.

### 3.4.7. Közigazgatás (Önkormányzati gazdálkodás)

Újkígyós társadalmi, gazdasági életére az önkormányzat működése az általa képviselt szemlélet és gazdasági stratégia meghatározó hatással van. Rendeletalkotás és vagyongazdálkodás nagyban megszabja a fejlődések irányát, ezért az önkormányzati gazdálkodás áttekintésével a főbb hangsúlyok is összegezhethetők.

Ahogy már az előző fejezetekben is volt utalás rá, az önkormányzati törvény módosulásával a közigazgatás, az önkormányzati feladatok is átalakulnak. Az alább bemutatott költségvetési szervek, kiadások és bevételek jelentős átalakulása várható attól, hogy az alapfokú oktatás ellátása, valamint gyerekekkel kapcsolatos szociális ellátás (pl. gyermekvédelmi segély) állami feladat lesz.

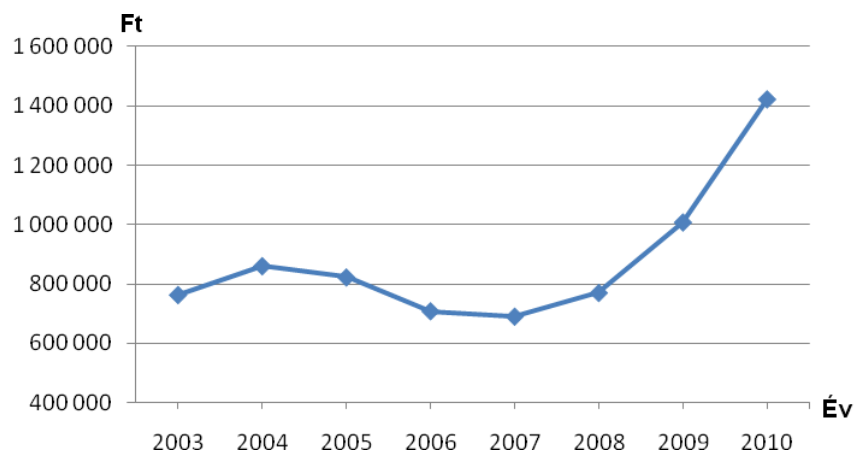
Az önkormányzat költségvetési szervei 2010-ben:

- önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv: Polgármesteri Hivatal
- önállóan működő költségvetési szerv:
  - Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei Intézmény
  - „Ezüstág Gondozási Központ”
  - Széchenyi István Általános Iskola
  - Petőfi Sándor Művelődési Ház és Könyvtár

Az önkormányzat kiadási és bevételi oldala az elmúlt években közel azonos volt, és 2007-es évi legalacsonyabb 700 milliós átlagtól kezdődően látványosan nőtt. A város 2010-es költségvetési adatai alapján már 1,14 milliárd forintos bevétel és 1,04 milliárdos kiadás jelent meg, azaz 117 milliós összeg volt a számlán, ami azonban a pályázatok illetve a PHARE-os bankhitel (2010 évben 8 milliós költség volt) miatt részben kötelezettséggel terhelt.

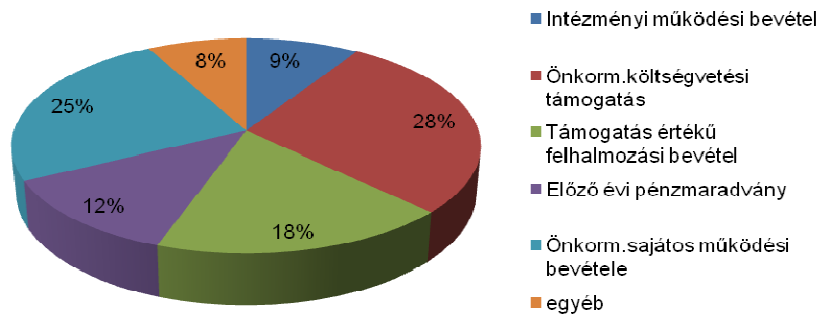
A közcélú/közhasznú foglalkoztatásban részvett 101 fő a vizsgált évben közel 80 milliós összeggel jelent meg a költségvetésben.

**16. ábra: Kiadási és bevételi átlagok változása 2003-2010 között**



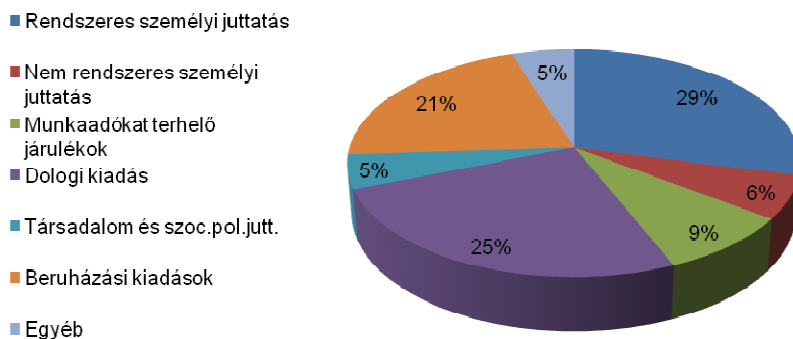
A **bevételek** között 2010-ben a költségvetési támogatás a legmeghatározóbb, amelynek túlnyomó részét a feladatmutatóhoz (180 millió) és az egyes szociális feladatokhoz (99 millió) kapott összegek alkotják. Az önkormányzat sajátos működési bevétele szintén jelentős, aminek 70% a SZJA bevételekből származik (196 millió), ide tartozó jelentősebb bevételi forrás volt a magánszemélyek kommunális adója (11 millió), iparüzési adó (31 millió) és a gépjármű adó (31 millió). A pályázati támogatásokból származó bevételek (18%) a harmadik legmagasabb forrásnak számítottak.

17. ábra: Az önkormányzat bevételeinek megoszlása 2010-ben



Az önkormányzati **kiadások** meghatározó része, 29% a rendszeres személyi juttatás (bér) kategóriába tartozik, de jelentősek az egyes intézmények működéséhez kapcsolódóan megjelenő dologi kiadások is. A leginkább pályázati fejlesztések miatt a beruházási jellegű kiadások is számottevőek.

18. ábra: Az önkormányzat kiadásainak megoszlása 2010-ben





**29. táblázat: Az önkormányzat intézményeinek kiadásainak mutatói 2010-ben**

	<b>Arány az önkormányzat teljes kiadásához viszonyítva</b>	<b>A kiadások saját bevételekből által fedezett aránya</b>
Közös Igazgatású Óvodai és Bölcsődei intézmény	7,6%	54,9%
"Ezüstág Gondozási Központ"	10,0%	74,7%
Széchenyi István Általános Iskola	18,0%	49,8%
Petőfi Sándor Művelődési Ház és Könyvtár	3,8%	34,5%
Polgármesteri Hivatal	16,9%	28,8%
PolgHivatalhoz tartozó egyéb szf-ok	43,8%	67,4%

A város gazdálkodása mindezek mellett a tulajdonában lévő területek hasznosításában is megjelenik.

- Az önkormányzat közmunkások segítségével belterületen (Újköz utca és Dózsa György utca sarkán lévő 6231 m<sup>2</sup>-es területen) szabadföldi (kb. 4000 m<sup>2</sup>) és fóliasátras (kb. 500 m<sup>2</sup>) zöldségtermesztést folytat. A termények egy részét a saját konyhán használják fel, így összességében kiadás megtakarítás és közmunkások számára értelmes munkavégzés is biztosítva van.
- Újkígyós Város Önkormányzatának tulajdonában van egy korlátozottan forgalomképesnek minősített 25,83 hektár összterületű külterületi szántó, amely az önkormányzat elképzelései szerint zöldmezős beruházások megvalósítására alkalmas (ennek gátja a magas aranykorona érték, amely miatt nem, ill. nem biztos, hogy művelés alól ki lehet vonni a területet).

Újkígyós város tulajdonában lévő, és 2010-es zárszámadás szerint forgalomképesnek minősített jelentősebb ingatlanvagyon:

- építési telek (15 db)
- épületegyüttes – szociális épület, hűtőház, csarnok (Tormási u.)

Mindezekon kívül számos forgalomképtelen és korlátozottan forgalomképes ingatlannal (földterület, telek, épület) és ingósággal rendelkezik az önkormányzat. Ezek lehető leggazdaságosabb hasznosítása és kezelése vannak a település számára a legnagyobb pozitív hatással és okozzák a legkisebb (anyagi) terhet.

### 3.5. KORÁBBI IDŐSZAK FEJLESZTÉSEI

A településen az elmúlt 10 évben jelentős beruházási jellegű fejlesztések zajlottak, melyek pályázati támogatásból, önálló önkormányzati kezelésű, ill. egy esetben (közösségi közlekedés fejlesztése) önkormányzati társulási formában valósultak/valósulnak meg.

2007-től az NFÜ adatbázisa szerint beruházási jellegű célú pályázatokkal a település vállalkozásai, gazdasági szervezetei nem nyertek el támogatást.

Fejlesztési elem	Fejlesztés éve	Forrás	Beruházás költsége (millió Ft)	Pályázati forrás esetén a támogatási arány
Iskolabővítés, korszerűsítés	2001	pályázat	140	50%
Zöldterület fejlesztés	2002	pályázat	1,3	38%
Napközi bővítés, korszerűsítés	2002	pályázat	50	50%
Művelődési ház felújítása, bővítése	2002	önkormányzat	26	0%
Idősek otthona építés	2003	pályázat	220	80%
Szennyvíztisztító telep bővítése	2004	pályázat	228	60% /10%
Belterületi utak felújítása	2005	pályázat	36,8	50%
Víztorony szigetelése	2006	pályázat	10,7	60%
Szélessávú internet fejlesztés	2006	pályázat	53	
Kerékpárút hálózat fejlesztés	2007	pályázat	83	90%
Önkormányzati és állami tulajdonú belterületi közutak fejlesztése	2007	pályázat	214,8	85%
Akadálymentesítés Polgármesteri Hivatal	2007	pályázat	15,1	66%
Gondozási kp. korszerűsítése, eszközbeszerzés	2008	pályázat	39,1	90%
Közösségi közlekedés fejlesztése (buszmegálló, buszfordulók felújítása)	2009	pályázat	26,5	80%
Többfunkciós kulturális és közösségi tér kialakítása (piac építése)	2009	pályázat	41,3	80%
Díszkút	2009	pályázat	5	20%
Újkígyósi Egészségház bővítése, korszerűsítése, komplex akadálymentesítése	2010	pályázat	63,4	89,6%
Kistornaterem felújítása	2011	pályázat	25	75%

*Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás*

### 3.6. VÁROSI SZINTŰ SWOT-ANALÍZIS ÉS HELYZETÉRTÉKELÉS

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Újkígyós kisvárosi jellege vonzó lakókörnyezet</li> <li>• A település természeti környezete vonzó, jó adottságokkal rendelkezik (csendes, nyugodt, egészséges és rendezett környezet)</li> <li>• A város közművei szinte teljesen kiépítettek, nincsenek számottevő különbségek az egyes városrészek közművekkel való ellátottsága között</li> <li>• A város a környék mezőgazdaságának szervező- és termelésirányító központja</li> <li>• Megyei szinten elismert sportmúlt, aktív sportélet</li> <li>• Hagyományosan megrendezésre kerülő programok, rendezvények</li> <li>• Növénytermesztési ágazat hagyománya és erőssége (tudás + ismeret)</li> <li>• A mezőgazdasági feldolgozóipar is jelen van a településen</li> <li>• Jó minőségű termőföld (átlag 40 aranykorona)</li> <li>• Termálvagyon</li> <li>• Élénk kulturális, közösségi és sportélet (erős települési identitástudat)</li> <li>• Népfőiskola közösségformálásban és szemléletformálásban betöltött szerepe</li> <li>• A civil szervezetek száma jelentős, a városi ügyekben érdekeltek és mozgathatóak</li> <li>• Cigány közösség erős nyelvi és kulturális hagyományokkal rendelkezik</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• A helyi foglalkoztatás és a munkalehetőségek elmaradnak a kívánatostól; helyi nagyfoglalkoztató hiánya</li> <li>• Annak ellenére, hogy a helyi diákokból sok szerez felsőfokú végzettséget, munkalehetőség híján csak nagyon kevés marad a településen</li> <li>• Közvetlen vasúti összeköttetés hiánya</li> <li>• A sok kútból álló vízbázis vízminősége főként arzén tartalma miatt rossz</li> <li>• Közlekedésföldrajzi, elérhetőségi hiányosságok (közeli településekkel a közúti összeköttetés hiányos)</li> <li>• Csökkenő népességszám, természetes fogyás, idősök magas aránya</li> <li>• Az utóbbi időben az elvándorlások számának növekedése az odavándorlásokéval szemben</li> <li>• Alacsony turisztikai potenciál (gyenge településmarketing és marketingkommunikáció, és alapvető kiszolgáló-infrastruktúra /szálláshely, vendéglátóhely/ hiánya, üzemen kívül lévő strandfürdő)</li> <li>• Alacsony vállalkozási kedv (a térségi mutatókhoz viszonyítva)</li> <li>• Civil szervezetek forrásokat bevonó képessége (pl. pályázatírás) és menedzsment képessége, kapacitása nem hatékony</li> </ul>
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Külső közlekedési fejlesztések, ezek települési közlekedést nagymértékben javíthatják</li> <li>• Potenciális befektetők vonzására alkalmas fejlesztési területekkel rendelkezésre állnak</li> <li>• Termálvagyon (a város alatt jelentős mennyiségű termálvíz van)</li> <li>• Bővülő EU-s források a településfejlesztésre</li> <li>• Jó mezőgazdasági adottságú területek és termények felértékelődése</li> <li>• Az elmúlt években visszaszorult állattartás tapasztalatai, megszerzett ismeretei (részben még az infrastruktúra is) még rendelkezésre áll</li> <li>• A központi politika és kormányzati elképzelések az önkormányzatok döntési szabadságát pozitívan befolyásolhatják</li> <li>• Ipari-technológiai gyártáshoz, feldolgozáshoz gyakorlattal, szakképzettséggel rendelkező helyi munkaerő jelenléte</li> <li>• Termálvagyon energiacélú hasznosításának lehetősége</li> <li>• A közeli magyar-román határ, és a nagyobb bevásárlóközpontok piacokat is jelentenek, amiket ki lehet használni</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Helyi munkalehetőségek hiányában az ingázás tovább nő</li> <li>• Egyes befektetői szándékok nem egyeznek a város fejlesztési elképzeléseivel</li> <li>• A népességszám tovább csökken</li> <li>• A magyar és a cigány közösségek közötti ellentét erősödnek</li> <li>• Lakossági érdektelenség növekedése</li> <li>• Piaci szabályozókkal a mezőgazdasági termelők ellehetetlenítése</li> <li>• A központi politika és kormányzati elképzelések az önkormányzatok döntési szabadságát negatívan befolyásolhatják</li> <li>• A termálvagyon energiacélú hasznosításának lehetőségéhez a támogatási rendszerek nem elérhetőek</li> <li>• A közeli magyar-román határon átáramló olcsó áru és munkaerő mellett a közeli nagyvárosokban működő szupermarketek kétségtelenül „veszélyesek”: rendkívül szűkre határolják a helyi termékek, különösen a kevésbé feldolgozott termények értékesítésének lehetőségeit</li> </ul>

A jelenleg zajló folyamatok várható következményei az egyes települések esetében eltérő mértékben jelentkeznek. Látni kell azonban, hogy bizonyos körülmények egyformán hatást gyakorolnak majd mindenhol. A jövőbeli kényszerpályák (*természetes rendszerek működési zavarai, energiaválság, gazdasági válság*) eredményeként (újfent) megnő a helyi természeti és emberi erőforrások szerepe, ugyanakkor lecsökken a nagy ellátórendszerek jelentősége. Más aspektusból szemlélve: az elkövetkező esztendőkből a „növekedés” helyett az „erősödés”, az erőforrások bővülése helyett a meglévők hatékonyabb kihasználása lesz a meghatározó. Ezért is elsődleges, hogy Újkígyós és az itt élők ismerjék saját értékeiket, erőforrásaikat.

A külső tényezők elvileg kisebb mértékben kellene befolyásolniuk a vidéki térségeket, kisvárosokat, gyakorlatilag azonban – amellet, hogy gazdaságilag ki vannak szolgáltatva – szinte ugyanúgy függnek a nagy ellátórendszerektől, mint a városi térségek. A helyi társadalom számára szükséges élelmiszer, energia, valamint a háztartások fűtése – hogy csak a legalapvetőbbeket említsük – jelenleg a nagy ellátórendszerek nélkül nem, illetve csak részben, és csak a lakosság egy szűk rétege számára lenne megoldható.

A jelenlegi helyzetkép és annak értékelése azt mutatja, hogy változtatásra van szükség. A jövőbeni projekteket ehhez kell alakítani, az IVS-ben ezekre a problémakörökre kell határos és a település jövője szempontjából kedvező választ adni. A helyzetelemzés ugyanakkor felhívja a figyelmet arra is, hogy minden nagyobb volumenű, külső erőforrásból megvalósuló fejlesztés nagyon kockázatos akkor, ha nem képes a helyi energiákra, erőforrásokra (természeti vagyon, munkaerő és szaktudás, vállalkozások, helyi haszonvételek, közösség) megfelelően és fenntartható módon támaszkodni.

A helyzetértékelés összegzéseként megállapítható, hogy a település lakossága a nagy ellátórendszerek nélkül majdhogynem életképtelen. Újkígyós jelenleg – függetlenül a kényszerpályáktól és jelenlévő erősségektől – gazdasági mélyrepülésben van, amely a mezőgazdaság "rossz" éveiben még fájóbban érezhető. Beavatkozás nélkül mindez már rövidtávon is a település kedvezőtlen gazdasági-társadalmi átalakulásához, valamint gazdasági kiszolgáltatottságának további növekedéséhez és szociális leépüléshez vezethet. Fontos azonban leszögezni: a helyi erőforrások feltárása, azok felhasználása hatékonyságának növelése nem eredményezhet bezárkózást. Ahogyan mi magunk, emberek is csak közösségben, kapcsolataink, viszonyaink által, azokban és azokon keresztül vagyunk értelmezhetőek, úgy az egyes települések – és így Újkígyós is – csak egy élénk térségi, megyei, országos, határmenti és európai kapcsolatrendszerben lelheti meg jövőjét. A „nagy ellátórendszerek” kapcsán tehát nem a leválás, hanem az azoktól való kiszolgáltatottság mértékének a csökkentése a cél. Újkígyós akkor és úgy biztosíthatja hosszú távú fejlődését, hogy egyszerre figyel:

- befelé, azaz tárja fel erőforrásait és növeli azok kihasználásának hatékonyságát és
- kifelé, azaz építi ki és szövi erősebbre térségi, megyei, országos, határmenti és európai kapcsolatrendszerét.

## Problémakörök és értékelésük

Problémakör	Helyzetkép, 2011-2012	Értékelés	
<p><b>1. Természetes rendszerek működési zavarai</b> (belvíz- és aszályveszély, viharkárok lehetősége és gyakorisága nő, a szántók, vizek elszennyeződnek)</p> <p><b>2. Energiaválság</b> (foszilis energia drágul, az ellátás bizonytalan, az atomenergia viták keresztüzében, megújulók nem kiaknázottak)</p> <p><b>3. Gazdasági-pénzügyi válság</b> (a pénzügyi rendszer inog, a lakosság adósságcsapdában, a befektetői hajlandóság csekély, az EU-támogatások lassan érkeznek)</p> <p><b>4. A város földrajzi, társadalmi és gazdasági pozíciója a jelenlegi globális gazdaság szempontjából kedvezőtlen</b> (agglomerálódás stagnál, a közlekedési helyzet javulása szükségszerű, de megvalósulása az agyelszíváshoz is hozzájárulna, rossz munkaerőpiaci helyzet, magas munkanélküliség)</p> <p><b>5. Tájékoztató problémák</b> (nagyablás szántóföldek, bérbeadott területek, mezőgazdasági munkakultúra kiveszőben)</p> <p><b>6. A demográfiai helyzet rossz</b> (természetes fogyás, elöregedés, elvándorlás, szegénységben élő, jelentős szociokulturális hátránnyal induló gyerekek számának növekedése)</p> <p><b>7. Oktatás és képzés struktúrája az elvándorlást erősíti</b> (a képzettek elvándorolnak, a szakképzettek helyben maradnak, vagy ők vándorolnak be)</p> <p><b>8. A helyi gazdaság lehetőségei szűkösek</b> (fogyatkozó vállalkozások, gyenge támogatottság, alacsony nyereség, feldolgozóipar hiányos, a turizmus lehetőségei korlátosak)</p> <p><b>9. Gyengülő közösségek, növekvő térségi kiszolgáltatottság</b></p> <p><b>10. Önkormányzati szektor válsága</b> (fejlesztő önkormányzat helyett az éppen elérhető forrásokra pályázó, forráshiányos, forráselvonással küzdő önkormányzatok, az önkormányzatiság válsága)</p>	<p>Nincs erős helyi gazdaság és közösség: mára a nagy ellátórendszerek nélkül megállna az élet a településeken; természeti, gazdasági és energiaválság esetén a térség teljesen kiszolgáltatott.</p>	<p>Amennyiben a saját erőforrások aránya nem növekszik, és az önállóság nem kap nagyobb szerepet a településeken egyre drágább lesz az élet, ami további elvándorlást generál.</p>	
	<p>A háztartásokban megszűnt, illetve visszaszorulóban az önálló gazdasági tevékenység, a helyi gazdaság visszafejlődött (pl. növénytermesztés – kertészetek, háztáji állattartás, feldolgozás hiánya)</p>	→	<p>A függés mértéke nagy, az önellátásra való hajlandóság és gyakorlati tapasztalatok, a munkakultúra, a helyi sajátosságok kikopnak, a minőségi éhezés jelensége növekszik.</p>
	<p>A mezőgazdaság energia- és vegyszerigénye, az ipar és a szolgáltatások energiaigénye magas, és pl. az élelmiszerek egy nagyságrenddel kevesebb nyomelemet tartalmaznak, mint pl. az 1950-es években.</p>	→	<p>Amíg a mezőgazdasági támogatási rendszer a nagyüzemi, intenzív termelést támogatja, addig a talajok és vizek szennyeződése megmarad.</p>
	<p>Jelenleg a lakosság sok olyan, helyben megtermelhető és előállítható dologért és szolgáltatásokért is fizet, amelyért cserébe ingázás árán elvégzett munkából származó jövedelemmel kell fizetni.</p>	→	<p>Kiszolgáltatottság magas, a helyben végezhető munkalehetőségek korlátozottak</p>
	<p>A város lakosságának jelentős része szociális segélyből él, ugyanakkor a ház körüli kertek sok esetben műveletlenek, a helyi gazdaság felvevőképessége kicsi, az iparban és a szolgáltatásokban nem tudnak elhelyezkedni.</p>	→	<p>A ház környéki (háztáji) gazdálkodás megszűnésével kiadás-növekedés jelentkezik a háztartásokban, a munkajövedelem lehetőségei korlátosak</p>
	<p>A helyiek nagy része a környékbeli nagyobb bevásárlóközpontokból, a helyi üzletekből veszi meg az alapvető élelmiszereket (kenyeret, húst, tejet, tejterméket, zöldséget és gyümölcsöt) a korábbihoz képest sokkal rosszabb minőségben.</p>	→	<p>Kiszolgáltatottság, munkakultúra kiveszése, élelmiszer-függőség a meglévő erőforrások ellenére is.</p>
	<p>Jelenleg a közösségi élet szegényedése és a fiatalok elvándorlása jellemző.</p>	→	<p>A lakosság cserélődésével, elvándorlással, közösségi élet átalakulása tapasztalható, ami társadalmi válságot jelez, kedvezőtlen folyamat</p>
	<p>A térség külső erőforrásokra támaszkodó fejlődési potenciálja gyenge, az EU-, az állami és az önkormányzati ösztönző-rendszerek képtelenek felzárkózást generálni.</p>	→	<p>A térség munkaerő-kibocsátó, a helyi potenciál kiaknázása nélkül fejlődésre nincs esély.</p>

## 4. VÁROSRESZEK ELEMZÉSE

### 4.1. VÁROSRESZEK LEHATÁROLÁSA

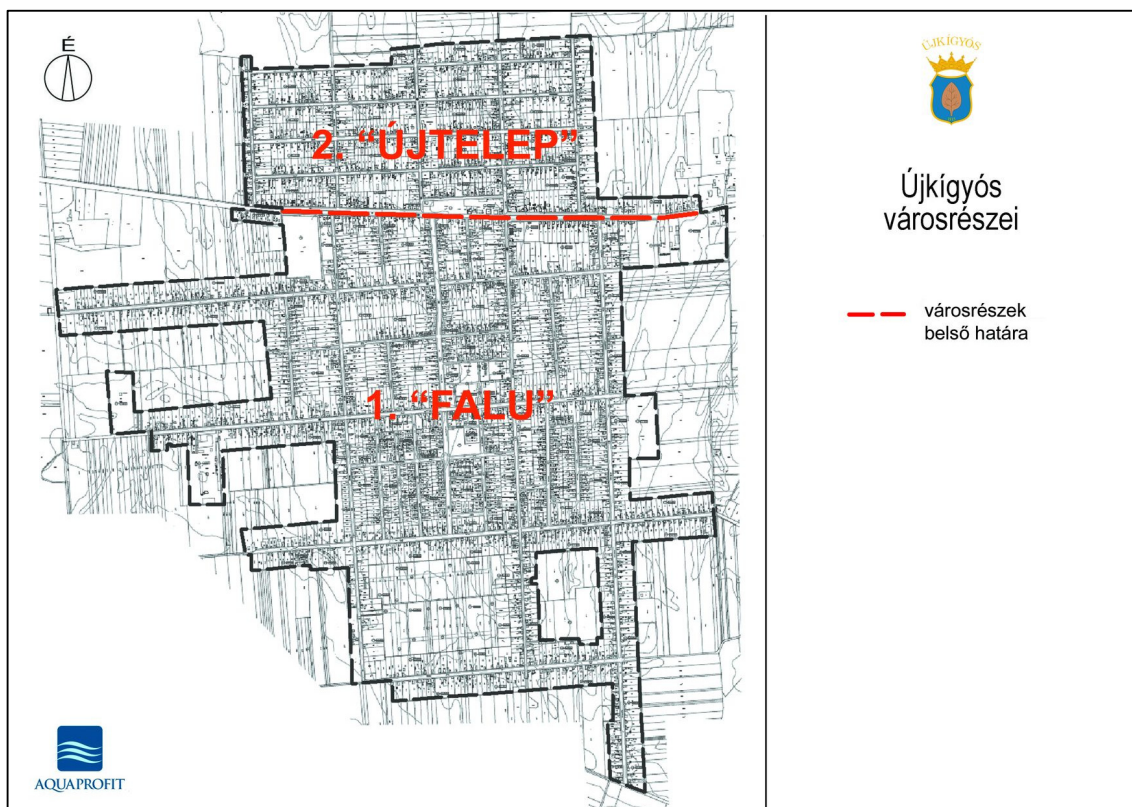
Városrész-lehatárolás eredményeként összesen kettő városrész elkülönítésére került sor, amelyek a város belterületének lakó és egyéb vegyes funkcióval bíró területei. A két városrészt az áthaladó 4431. jelű Gyula-Újkígyós-Csorvás közötti összekötő út választja el egymástól, külső határuk a belterület határáig tart. Külterületen nem került sor városrész lehatárolására, mert se lakosságban se területben nincs jelentős, indokolható oka. 2001-es népszámláláskori lakónépesség a külterületen mindössze 31 fő.

A városrészek lehatárolása a településfejlődés során kialakult fejlődéstörténeti, történelmi háttér alapján történt. A településmorfológiai elkülönülés, a telekkialakítás és beépítés jellegének (teleknagyság) valós és potenciálisan kialakítható alközpontok térszervező ereje az elkülönített városrészeknél megfigyelhető. Az utcaszerkezet, beépítési jellege az adott városfejlődési kor hatása meglátszik a városrészeken, jellegzetességei és problémái beazonosíthatók. A városrészeket általában egy-egy nagy betelepelési, építési hullámhoz köthető fejlődési periódusból származó lakóterületek és pl. vegyes funkciójú területek alkotnak.

A fentieknek megfelelően Újkígyóson az alábbi városrészek kerületek lehatárolásra.

- 1) "Falú" városrész
- 2) "Újtelep" városrész

19. ábra: Újkígyós IVS városrészei, 2011





## 4.2. VÁROSRESZEK ÖSSZEHALONLÍTÓ ELEMZÉSE

Újkígyós város kettő belterületi városrészének társadalmi és épített környezetet érintő összehasonlítása az önkormányzat által szolgáltatott adatok és egyéb adatgyűjtésből származó adatbázisra támaszkodik.

### 4.2.1. Szerkezeti, történeti sajátosságok

#### „Falu” városrész

Az 1815 körül betelepülő dohánykertészek számára elsőként kialakított, egymással párhuzamosan futó, és egymástól több száz méterre elhelyezkedő négy utca (Hosszú, Kossuth Lajos, Öreg, Kis) itt található. A városrészen megfigyelhető azaz újkígyósi településmorfológiai sajátosság, hogy az alapításkor kialakított hatalmas porták (és telkek) az idők folyamán osztódtak, így az egykori laza szerkezet folyamatosan besűrűsödött.

1941-ben a régi részek bővítése vált szükségessé, és déli részén (Rákóczi utcán és az Ady Endre utca keleti oldalán) telekosztások történtek. A szerkezeti terv további bővülés esetén ennek a városrésznek a déli részén (Öreg-Petőfi-Kiss u.) található terület felparcellázását teszi lehetővé.

#### „Újtelep” városrész

1921-ben az első, „Nagyatádi-féle” földosztás során jelölték ki az „Újtelep”, illetve „Porta”-ként is nevezett településrészen belül az ún. Szent Imre telep első házhelyeit. A település növekedésével fokozatosan újabb utcákat nyitottak, 1946-ban a Gerendás utca nyugati oldalának kiépítése volt szükséges. Az utcák szabályos négyzethálós hálózatot alkotnak, itt a telkek mérete már a kiépülés kezdetekor is kisebb volt, mint a másik városrészben.

### 4.2.2. Funkciók (központ, alközpont)

Újkígyóson egy kiemelt funkcionális központi rész található, amelyet a „Falu” városrész központi akcióterülete szinte teljes egészében lefed. A város intézményi központja itt helyezkedik el. A közigazgatási és köz- és humányszolgáltatási funkciók jelentős hányada ezen a területen összpontosul, de közösségi funkciók és gazdasági (kereskedelmi) tevékenységek is jelen vannak (20. ábra).

A város kis (nagyközségi) mérete is közrejátszik abban, hogy térben a két városrész között nem harmonikus a városi alapellátás funkcióinak megoszlása, hiszen nagyrészt minden a „Falu” városrészen belüli tulajdonképpeni **városközpont**ra, a Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Arany János utcák akcióterületre eső szakaszaira koncentrálódik. Ebben a központi magban a lakófunkció nem jellemző, illetve a központ szélein egyes intézmények mellett, illetve elvegyülve van csak jelen.

Ez a funkcionális központ közlekedési szempontból periférikus, csak a funkciókhoz kötődő célforgalom, és az egyes lakórészek megközelítése miatti közlekedés jellemzi, ami abból adódik, hogy a város legforgalmasabb útja, a településen áthaladó 4431. jelű Gyula-Újkígyós-Csorvás közötti összekötő út elkerüli.

A városközpont mellett további **alközpontként** definiálható a két városrész határán, a Gyulai út közepén a Szent Imre park és környezete, valamint a Telephely óvoda környékén lévő terület. Az alközpontok funkciógazdagságukat tekintve a központtól elmaradnak. Az előbbiben jelen vannak gazdasági, közösségi funkciók, míg a közszolgáltatást a rendőrség képviseli, az utóbbi funkciógazdagságát tekintve a legfejletlenebb, amit az is erősít, hogy az elmúlt évek során egykor jelen lévő funkció (iskola) is bezárt.

További hagyományos alközpontok – tehát a központtól határozottan elkülönülő **komplex** funkciókat tömörítő területek – a városban nem találhatóak. Ugyanakkor speciális funkciókkal rendelkező pontszerű elemek mindkét városrészben megtalálhatóak (pl. Falu: sportpálya, temető, szabadidőpark, Újtelep: temető).

#### 4.2.3. Társadalmi és épített környezeti sajátosságok

A társadalmi és épített környezet, ezen belül is a lakásállománnyal kapcsolatos információk városrészenkénti bemutatása az Önkormányzat adatbázisára támaszkodik. Az egész településre vonatkozó 2001-es KSH Népszámláláskor megadott statisztikai adatokat az egész városra vonatkozó fejezetek tartalmazzák.

A város lakóházainak kb. 2/3 része található a Faluban, 1/3 része pedig az Újtelepi városrészben (a lakosság is nagyjából ennek megfelelően oszlik el).

A két városrészt érintő szociális segélyezési adatok alapján megállapítható, hogy minden támogatásforma esetében a lakosság arányának megfelelően alakulnak az értékek, azaz a két városrész között nincs különbség a szociális helyzetben.

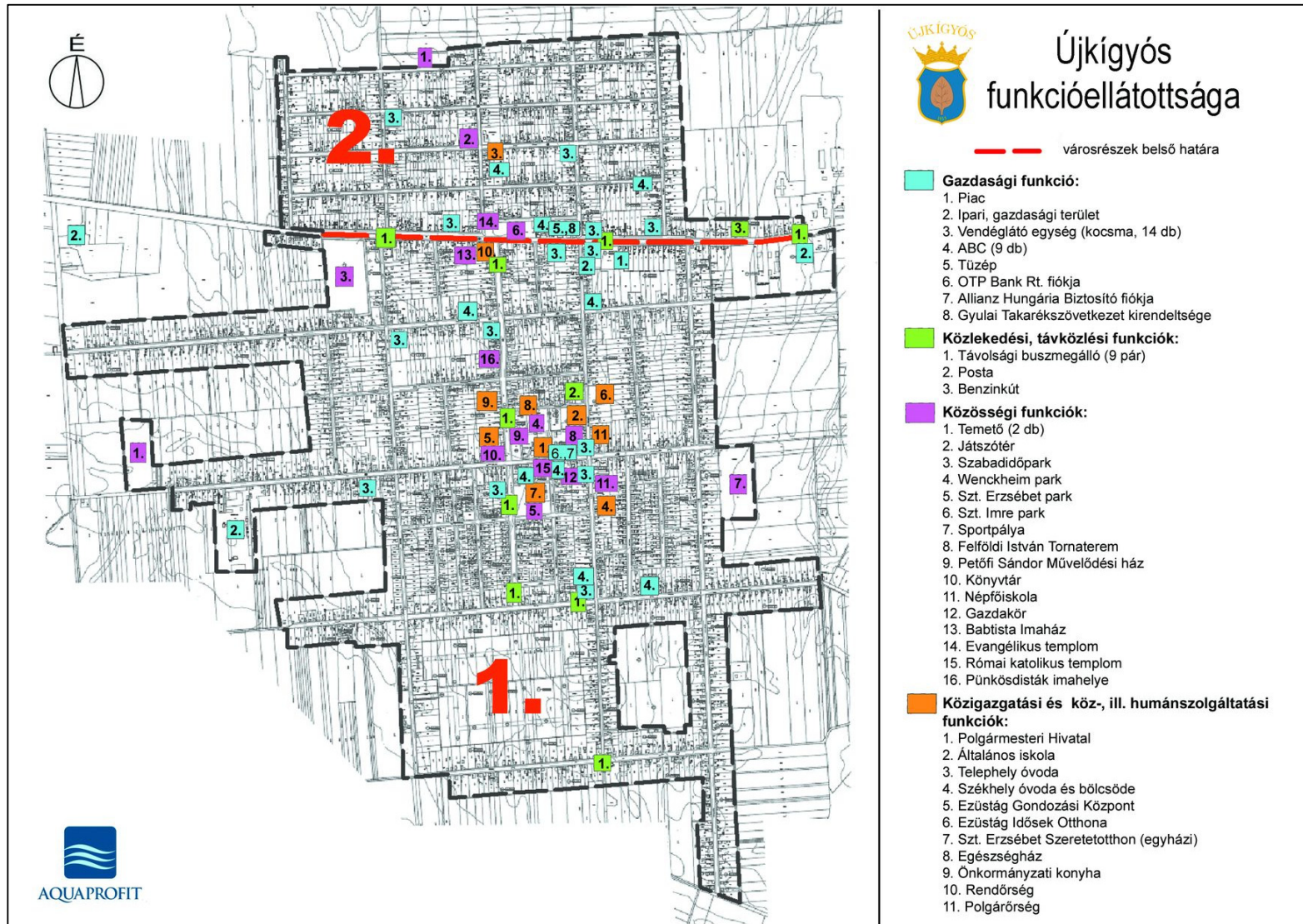
**30. táblázat: Szociális támogatási formák városrészenkénti bontásban**

Szociális támogatás formája	„Falu”		„Újtelep”	
	esetszám	%*	esetszám	%*
Gyermekvédelmi kedvezmény (2010)	229	64	129	36
Lakás fenntartási támogatás (2010)	255	61	160	39
Rendelkezésre állási támogatás (2010)	92	55	75	45
Rendszeres szociális segély (2010)	11	68	5	32
Bérpótló juttatás (2011)	76	56	60	44
Lakás fenntartási támogatás (2011)	201	62	124	38
Rendszeres szociális segély (2011)	12	67	6	33

\* arány az összes esetszámhoz viszonyítva

A település városrészei között a településmorfológiai tulajdonságokon kívül a funkciók megoszlásában jelentkezik a legmarkánsabb különbség. Társadalmi és szociális szempontból a két településrész között nagy különbségek nem mutatkoznak. Az egyes szociális viszonyokat tükröző adatok (segélyezési mutató, támogatás) nem a két városrész különbözőségét, hanem egyes térbeli csoportosulás vagy éppen szórtság jellemzőket mutatnak be. Egyetlen sajátosság a „Falu” városrésznél, hogy ezen a területen található egy nagyobb cigány közösség (Öreg utca nyugati vége).

20. ábra: Újkígyós IVS várossrészei és akcióterületei, 2011



31. táblázat: A "Falu" városrész SWOT analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Sok funkció van jelen, itt koncentrálnak a város legfontosabb intézményi és szolgáltató funkciói</li> <li>▪ A városrész megfelel városközponti szerepének (funkcióellátottság, közpark, intézmények, szolgáltatások)</li> <li>▪ A kommunális infrastruktúra kiépített</li> <li>▪ Helyközi buszjáratoknak van a városrésze belül útvonala</li> <li>▪ Az ipari termelés távol marad a városközponttól</li> <li>▪ Háztáji gazdálkodásra alkalmas porták</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Mérsékelt városi karakter</li> <li>▪ Parkolási nehézségek</li> <li>▪ Külső látogató számára periférikus a városközpont elhelyezkedése</li> <li>▪ A helyi foglalkoztatás és a munkalehetőségek leginkább csak alacsony képzettséget igényelnek</li> </ul>
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ EU-s források a településfejlesztésre</li> <li>▪ Városokból (Békéscsabából) érdeklődés mutatkozik az agglomerációs települések, mint lakóhely iránt</li> <li>▪ A városrész jelentős lakóterületi fejlesztésre alkalmas területtel rendelkezik, amely a város új növekedési zónáját jelentheti</li> <li>▪ Turisztikai potenciál kiépítése, attrakciók fejlesztése, ehhez háttérgazdaság megteremtése</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Túlzott funkcióközpontosítás révén "intézményi negyed" alakulhat ki egy alapvetően falusias településen</li> <li>▪ Alvótelepülés jelleg kialakulásának veszélye a nagyobb városokból kiköltözők, de oda visszajárók (iskola, munka) miatt</li> </ul>

32. táblázat: Az "Újtelep" városrész SWOT analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Az elhelyezkedése, utcaszerkezete falusias lakókörnyezet kialakítását tette lehetővé</li> <li>▪ A kommunális infrastruktúra kiépített</li> <li>▪ Háztáji gazdálkodásra alkalmas porták</li> <li>▪ A városrész társadalmi szempontból stabil</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ A gyulai összekötő út miatt a városrész elkülönül a városközponttól, annak ellátottsága a központtól való távolság miatt kedvezőtlenebb</li> <li>▪ A városrész funkcióhiányos, az alközpontok részben funkcióvesztettek</li> <li>▪ A kereskedelmi ellátás hiányos, csekély a szolgáltatások köre</li> </ul>
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ EU-s források a településfejlesztésre</li> <li>▪ Városokból (Békéscsabából) érdeklődés mutatkozik az agglomerációs települések, mint lakóhely iránt</li> <li>▪ A városrész déli határán (gyulai út) jelentős az áthaladó forgalom nap, mint nap, ami kereskedelmi szempontból hasznosítható lehet.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ A városrész izolációja erősödhet ha elmaradnak és csak a másik városrésze összpontosulnak a fejlesztések</li> <li>▪ Alvótelepülés jelleg kialakulásának veszélye a nagyobb városokból kiköltözők, de oda visszajárók (iskola, munka) miatt</li> <li>▪ A szolgáltatások és funkciók nem fejlődnek a kellő mértékben, a lakosság más településeken (Békéscsaba) veszi igénybe azokat</li> </ul>



### 4.3. SZEGREGÁLT, VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK HELYZETÉRTÉKELÉSE

A város területén esetlegesen meglévő szegregált területek lehatárolásának kimutatására a Városfejlesztési kézikönyvben szereplő szegregációs mutatók (2001-es népszámlálási adatokon alapuló szegregációs mutató, segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató) vizsgálata alapján van mód.

Az egyik szegregációs mutató a 2001-es népszámlálási adatokból állítható elő és a Kézikönyvben foglaltak szerint azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50%-ot. Mivel 10 éves adatok elemzése a valós helyzetet nem tükrözi és az IVS-ben a jelen helyzetre és nem a tíz évvel ezelőtti állapotokra építjük a stratégiát, ezért csak a segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutatók kerültek elemzésre.

- A segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató eredménye alapján jelenleg nincs beazonosítható szegregátum.

A mutató kiszámításához a Városfejlesztési Kézikönyvben útmutatásait figyelembe véve a 2010 évre vonatkozó állapotokat tükröző önkormányzati adatállomány szerinti rendszeres szociális ellátásban részesülők száma (Munkanélkülieknek kiutalt rendelkezésre állási támogatás 162 fő + Rendszeres Szociális Segély 14 fő + Lakásfenntartási támogatás 329 fő<sup>6</sup> + Gyermekvédelmi kedvezmény 197 fő = 702 esetszám) és a 2010 évi lakosságszám (5530 fő) képezte az alapot. Városi átlagban az ezek hányadosából számolt segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató értéke 0,13.

Mivel az adatok tömb szinten nem összesíthetők, a szegregációval veszélyeztetett területek kiszűrése térképi ábrázolással történt, még pedig úgy, hogy az önkormányzati adatállomány szerinti rendszeres szociális ellátásban részesülők típus és cím szerint jelölve lettek.

A térképi megjelenítés a segélyezési formákban részesülők tömörülésének meghatározásában segített. A területi eloszlása alapján kirajzolódott kettő tömörülés és az a településrész ahol a cigány lakosok dominanciája jellemző szegregáció-gyanús terület, így ezen területekre elvégzésre került a „segélyezési próba” (a területen lakó összes segélyezett/ az utca lakosságszáma). A lakosságszám minden esetben becsült (a megadott lakásszám, és a területeken élő átlagosnál több gyermek miatt 3,5 fős háztartásméret szorzata).



<sup>6</sup> 2010-ben minimum 9800 Ft lakásfenntartási támogatásban részesülő lakosok száma (ez az összeg a 2010-ben Újkígyóson egy lakosnak juttatott maximális összeg 10%-a).

A három terület eredményei a következők:

1. Temető u.-Apponyi u.-Fő u.-Gerendási u. területén a szegregációs mutató értéke 0,26. Ami a városi érték duplája, itt a magas érték oka a segélyek magas igénylőszámából adódik. Iskolai végzettség tekintetében nem jellemző a többi területekhez képesti eltérés. A terület egészségének összképe nem tér el a város többi lakóterületétől.
2. Ady Endre utca Kis utcától délre eső részén a mutató értéke 0,14; a városi átlagot (0,13) alig haladja meg.
3. A cigányok által legsűrűbben lakott városrész Újkígyóson az Öreg utca Újköz utcától nyugatra eső része. Erre az utcaszakaszra a mutató értéke szintén 0,14.

Az elvégzett elemzés alapján megállapítható, hogy jelenleg az egész városra összességében szórtság (kiegyenlítettség) jellemző, a fenti területek egyike sem tekinthető szegregátumnak.

A legveszélyeztetettebbnek tűnő területekről kiderült, hogy nem felelnek meg a szegregációs feltételnek, így valószínűleg máshol sincs ilyen terület, tehát a városnak nem kell külön anti-szegregációs programot kidolgozni. *(Anti-szegregációs szakértőt a munkába nem került bevonásra, mert az ilyen irányú támogatás a minisztérium részéről jelenleg nem biztosított ld. Melléklet)*

A demográfiai trendek azonban a cigány közösségeknél az átlagos városi adatokkal ellentétes irányú, ezért a kérdéskör továbbgondolása javasolt. A település Közoktatási Esélyegyenlőségi Terve a szergergálódást már az oktatási szinten próbálja kezelni, de a jövőbeni trendek miatt a cigányság társadalmi-gazdasági részvételének fokozása (integrációja) a település teljes társadalmának elemi érdeke.

### ***Tervezett fejlesztések szegregációs hatásának felmérése***

Újkígyós Integrált Városfejlesztési Stratégiája a jelenleg szegregációtól mentes területén olyan célokat tűz ki, amelyek a szegregációs folyamatok elindulását, felgyorsulását a jövőben is meg kívánják akadályozni. A fejlesztések gazdasági, közösségi, városi valamint közszféra funkciókkal kapcsolatos körülmények, adottságok javulását irányozzák elő, azzal, hogy a tervezés minden szintjén észrevehető legyen a fejlesztések ösztársadalmi, leszakadással veszélyeztetett lakossági csoportok kialakulásának elkerülését célzó pozitív hatása.

## 5. STRATÉGIA

### 5.1. A VÁROS JÖVŐKÉPE

A jövőkép a város - funkcionális kapcsolatban lévő környezetével együtt értelmezett – hosszú távon (15-20 év alatt) elérendő célállapotát határozza meg. A helyzetértékelésben feltárt sajátosságok alapján és a KKVP műhelyek közül a jövőképalkotás tematikájún 25-30 aktív résztvevő volt jelen, ahol megfogalmazott a megjelentek által egy közös jövőkép. Ez az IVS-ben – tekintettel Újkígyóson ellátandó közfunkciók és szolgáltatások, valamint a természeti, társadalmi-gazdasági adottságok, külső és belső folyamatok miatt szükséges finomításokra – egy mondatban koncentrálódik.

#### 21. ábra: KKVP-ben megjelenő és az IVS-ben véglegesített jövőkép

##### Biztonság, munka, műveltség, összetartás

Településünk megtartó ereje helyi vállalkozásokra épül, amely biztos, gazdasági és környezeti értelemben is fenntartható megélhetést tesz lehetővé az újkígyósiak számára. A munkaszervezés támogatja a családi és közösségi élet természetes ritmusát.

Településünk alkotó részese egy élő térségi, társadalmi együttműködésnek. Ennek feltételeként megépül a Medgyesegyházát Békéscsabával összekötő, illetve az Újkígyóst elkerülő aszfaltút.

Megfelelő infrastruktúra és helyi tudás, szakértelem áll rendelkezésre, amely lehetővé teszi a helyi vízkincs kiaknázását és a mezőgazdasági termékek magas szintű feldolgozását.

Magas szintű helyi szolgáltatások, kulturális és természeti értékek révén jelentős az érdeklődés a település iránt.

Újkígyós jó gazda módjára gondolkodó, felelős, magas erkölcsiségű, együttműködő polgárok közössége.

**Újkígyós erős térségi és társadalmi együttműködés révén karakterét, hagyományait megtartva fejlődik, a helyi adottságokra épülve gazdasági és környezeti értelemben is fenntartható lakó- és munkahelyet nyújt a helyi (és térségi) lakosság számára, emellett a településre látogatókat is magas szinten ki tudja szolgálni.**

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában szereplő fejlesztések megvalósulása esetén a város számára pozitív jövőkép vázolható fel. A megfogalmazott jövőkép Újkígyóst egy harmonikusan működő kisvárosként vizionálja, amely minden nemzedék számára élhető és vonzó lakó és/vagy munkahelyet tud nyújtani.



A tervek megvalósulásával a város 15-20 év múlva **népességét** tekintve az országos folyamatoknál kedvezőbb trendekkel rendelkezik, ami a javuló népességmegtartó és -vonzó képességnek, az ennek következtében bekövetkező növekvő természetes szaporodásnak, valamint és csökkenő elvándorlásnak köszönhető. A népesség korösszetétele mindezek hatására kis mértékben javul, vagyis a fiatalok aránya az idősekhez képest a jelenleginél kedvezőbb lesz.

A város a vonzáskörzetébe tartozó településekkel (Szabadkígyós, Telekgerendás, Gerendás, Csanádapáca, Csabaszabadi és Pusztatottlaka) jó kapcsolatot tart fenn, itt koncentrálódnak a központi funkciók egy része, s hatékonyan szervezi ezeket, valamint a térség nagyobb települései (Békéscsaba, Gyula, Békés) közötti **feladatmegosztást**. A helyhez kötött feladat-ellátási tevékenységeket helyben fejleszti tovább, de a térségi kohéziót erősítve megteremti azok gyors és mindenki számára egyenlő eséllyel biztosított elérhetőségét. Másrészt olyan térségi szinten szerveződő mobil-szolgáltatásokat hoz létre és szervez, amelyek a feladatellátást hatékonyabbá, gyorsabbá és költséghatékonyabbá teszik (pl. egészségügyi, mobil gyermekvédelmi stb.).

Újkígyós a környező településekkel (leginkább Szabadkígyóssal) együttműködve felkészül magas színvonalú köz- és kereskedelmi **szolgáltatások** biztosítására, illetve a gazdaság mobilizálására, térségi szerepének erősítésére. Az élıhetőség szempontjából a funkciók átgondolása és a szolgáltatások (közszolgáltatások, kulturális szolgáltatások) kínálatának, minőségének, és elérhetőségének javítása szükséges. A városon belül a lakófunkciójú területek általános állapota javul, amelynek fő összetevője a közterületek minőségi fejlesztése.

Mindezek hátterében szükséges a **gazdasági potenciál** erősítése és ezáltal a munkahelyteremtő képesség javítása. Újkígyóson az adottságok miatt leginkább a mezőgazdaságra alapozott helyi kis és középvállalkozások a jövőben a lakosság növekvő hányadának biztosítanak munkalehetőséget, őket napközben is helyben tartják, amely a helyi jövedelmek növekedését, a versenyképes gazdaság kialakulását, s a helyi foglalkoztatást növeli, az ellátási színvonalat javítja.

A gazdaságon belül megjelenik és minőségi munkahely-teremtést jelent a **turizmus**, vendéglátás ágazat. A fejlődésben fontos elem a városi identitás és imázs kialakítása attrakciók fejlesztése. A városi identitás erősítése a fejlesztések elfogadottsága, a fenntartható városi társadalom biztosítója, az imázs javítása különösen a turizmus esetében játszik kiemelkedő szerepet. Az imázs és az identitás javítása elválaszthatatlanok az életminőség javítását és a gazdaságfejlesztést célzó beavatkozásoktól is, hiszen ezek a „városi üzenet” közvetítői, egyben közvetlenül is az életminőség javítását és a turizmus ágazatának fejlődését eredményezik.

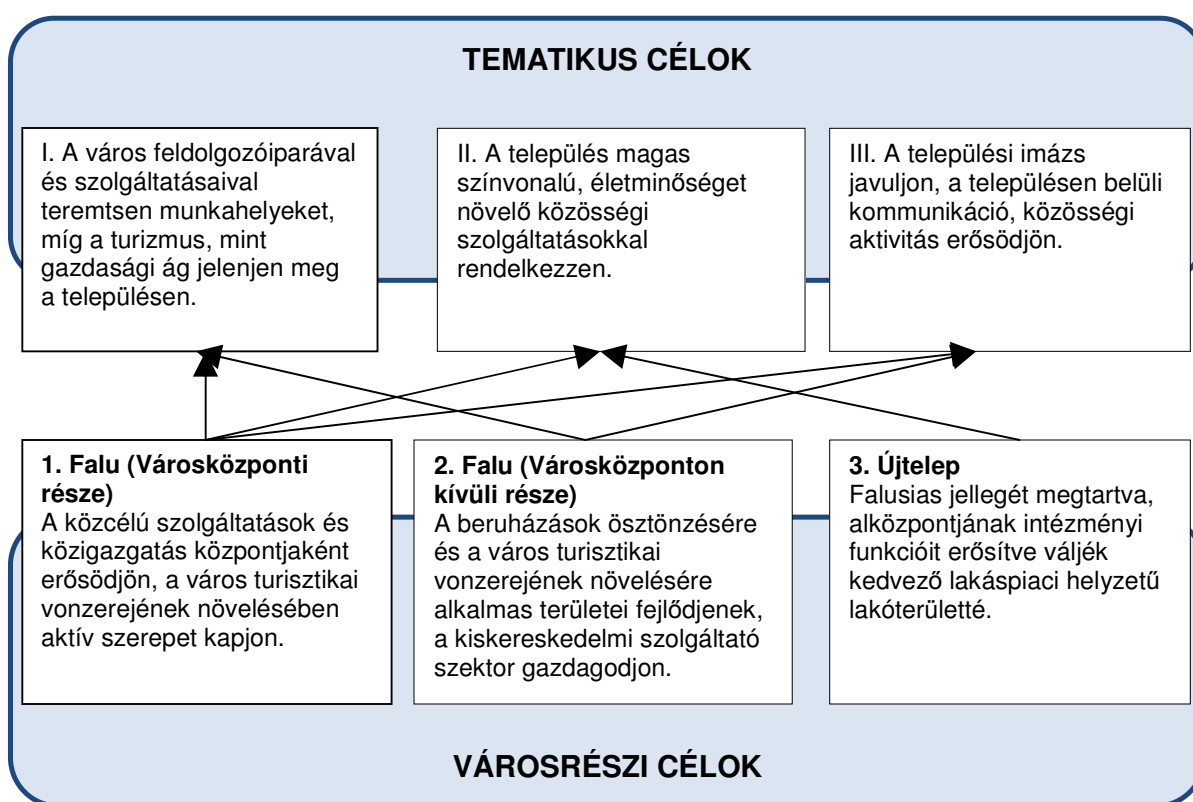
Az egyes **városrészekben** megerősödnek az alközponti területek. A város funkcionális magterülete a városközpontra koncentrálódnak, egyben ez a fejlődés magterülete is, ugyanakkor a célrendszerben meghatározott módon az Újtelep városrész is megtalálja saját specifikumainak megfelelő fejlődési irányát és ezeket továbbfejlesztve nem egymás településen belüli versenytársai, hanem kiegészítők lesznek.

## 5.2. FEJLESZTÉSI CÉLOK

A jövőkép megfogalmazásán túl az IVS a célrendszer bemutatását két szinten végezte el. A 15-20 évre meghatározott jövőkép eléréséhez vezető irányokat egyrészt a **középtávú (7-8 éves) tematikus célokkal**, másrészt a **városrészi célokkal** felépülő (kétszintes) célrendszer mutatja be.

A tematikus céloknak, a hozzájuk rendelt részcéloknak, valamint a városrészi céloknak a helyességét az jelzi, ha a meghatározott időszámban a várt pozitív hatások bekövetkeznek, azaz a város népességfogyása lelassul, a képzett fiatal munkaerő elvándorlása és a munkanélküliség lecsökken.

22. ábra: IVS tematikus és városrészi céljainak kapcsolata



### 5.2.1. Középtávú tematikus célok

*I. A város feldolgozóiparával és szolgáltatásaival teremtsen munkahelyeket, míg a turizmus, mint gazdasági ág jelenjen meg a településen.*

Újkígyós adottságai egyfajta irányként meghatározzák, hogy a gazdaságfejlesztés terén mely területek azok, amelyekeken a fejlődés és fejlesztés folytatódhat, illetve elindulhat. A helyzetfeltáró fejezetek egyértelműen bemutatták, hogy a legfontosabb helyi tényezőt a természeti adottságokra alapuló (és a település gazdaságát eddig is meghatározó) mezőgazdaság jelenti, de a városiasodás következtében, valamint a szolgáltatások iránti igény növekedésével új igények is megjelentek.

Az új igényekhez kapcsolódó fejlesztések lehetőséget biztosítanak azok számára is, akik nem közvetlenül a mezőgazdaságból akarnak/tudnak/szeretnének megélni. A város jelen céllal az adottságokra építve kívánja a munkanélküliséget enyhíteni, és olyan fejlesztéseket kíván támogatni, amelyekre igényt érez, és ebben az egyik nevesített terület a turizmus.

A cél eléréséhez a város a következő részcélokat tűzi ki:

- Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés elősegítése
- Logisztikai háttér infrastruktúra fejlesztése – elérhetőség javítása (elkerülő út, összekötő út Békéscsaba-Medgyesegyháza között)
- Turisztikai attrakciók kialakítása és kiszolgáló infrastruktúra kiépítése

## *II. A település magas színvonalú, életminőséget növelő közösségi szolgáltatásokkal rendelkezzen.*

A tematikus cél egyrészt a kommunális infrastruktúrának, az épített környezetnek, a zöldfelületeknek, másrészt az Újkígyós központi szerepkörét erősítő funkcionális elemeknek a minőségi fejlesztését foglalja magában. Mindazon funkciók és intézmények ide tartoznak, amelyekkel a város saját népessége mellett a vonzáskörzete számára is biztosítja az ellátást. A közszolgáltatásokat érintő fejlesztések célja sokkal inkább minőségi, mint mennyiségi vonatkozású változás elérése, és egyik fontos eleme az intézményhálózat korszerűsítése, alternatív energiák/műszaki megoldások révén működési költségük racionalizálása.

Az intézményfejlesztéseknél az érintett ellátási területek *az egészségügy, alapfokú nevelés-oktatás, kultúra, szociális célú szolgáltatások*. Az esélyegyenlőség elvének szem előtt tartásával különösen hangsúlyos elem a hátrányos helyzetű csoportok számára ezen ellátási formák speciális szolgáltatásai hozzáféréseinek biztosítása.

A cél eléréséhez a város a következő részcélokat tűzi ki:

- Energiastratégia kidolgozása, érvényesítése (Energiafelhasználás hatékonyságának növelése, alternatív energiaforrások hasznosítása)
- Infrastrukturális fejlesztések (kommunális infrastruktúra, épített környezet, városi zöldfelületek)
- Közszolgáltatást nyújtó intézmények fejlesztése

## *III. A települési imázs javuljon, a településen belüli kommunikáció, közösségi aktivitás erősödjön.*

A településről alkotott vélemény kialakításához a települési imázs és településmarketing jelentősen hozzájárul. Nyilvánvalóan szükséges a lakosság partnersége, közös akarata, együttműködése által meghatározott kép közvetítése, hiszen ha ez nincs, akkor hiteltelen, belső támogatottság nélküliek és így erőforrás-pazarlók az erőfeszítések, ráadásul hatásuk sem tartós.

A tematikus célon belül hangsúlyosan fogalmazódik meg a városi közösség kohéziójának, valamint az újkígyósi identitás erősítése kulturális, oktatási és közösségi tevékenységeken keresztül. Ehhez a helyi társadalom fejlesztésével megvalósuló célhoz a civilek bevonására, a helyiek aktivizálása szükséges.

A cél eléréséhez a város a következő részcélokat tűzi ki:

- Közösségi, közéleti részvétel és felelősségvállalás
- Civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet
- Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése

## 5.2.2. A célokhoz kapcsolódó indikátorok

Tematikus cél	Közvetlen célcsoport	Indikátorok	Célérték 2020
1. A város feldolgozóiparával és szolgáltatásaival teremtse munkahelyeket, míg a turizmus, mint gazdasági ág jelenjen meg a településen.	A város lakossága	Vállalkozások számának növekedése (%)	10
		Helyben foglalkoztatottak számának növekedése (%)	20
	Vállalkozások	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás tevékenységet folytató vállalkozások számának növekedése (db)	3
	Városba látogatók	A városba érkező látogatók számának növekedése (%)	20
2. A település magas színvonalú, életminőséget növelő közösségi szolgáltatásokkal rendelkezzen.	A város és vonzáskörzetének lakossága	Fejlesztésekkel érintett, közfeladatot ellátó épületek száma (db)	3
		Fejlesztésekkel érintett, kulturális funkciójú épületek száma (db)	1
		Fejlesztésekkel érintett sportlétesítmények száma (db)	1
3. A települési imázs javuljon, a településen belüli kommunikáció, közösségi aktivitás erősödjön.	A város lakossága	Zöldfelületek minőségének növekedése (%)	30
		Helyi társadalmi akciók számának növekedése (%)	20
	Városba látogatók	Rendezvényeken résztvevők számának növekedése (%)	35

## 5.2.3. Városrészi célok

### 1. Falu (Városközponti része):

**Cél:** A közcélú szolgáltatások és közigazgatás központjaként erősödjön, a város turisztikai vonzerejének növelésében aktív szerepet kapjon.

- Cél a falusias, kertvárosi jellegű beépítési formák megtartása.
- A térségi vonzáskörzettel rendelkező oktatási, szociális intézmények erősítése. A város hatáskörébe tartozó fejlesztések végrehajtása.
- Cél, hogy a városrészben koncentrálódó városi jelentőségű sportlétesítmények feladatukat magas minőségű infrastrukturális és szakmai háttérrel lássák el.

**Célcsoport:** A város egész lakossága és a kistérség városközpontban szolgáltatásokat igénybe vevő kistérségi lakosság, valamint a városba üzleti vagy turisztikai céllal érkező látogatók.

**Tematikus célokhoz való kapcsolódás:**

A városközpont meghatározott céljai **mindhárom** tematikus célhoz szorosan illeszkednek.

### 2. Falu (Városközponti kívüli része):

**Cél:** A beruházások ösztönzésére és a város turisztikai vonzerejének növelésére alkalmas területei fejlődjenek, a kiskereskedelmi szolgáltató szektor gazdagodjon.

- A zömében lakófunkciójú városrészben cél a megfelelő lakókörnyezet minőségi fejlesztése, a kommunális infrastruktúra hálózatának bővítése és megfelelő karbantartása.
- Infrastrukturális hiányosságok feltárása, kiépült hálózati rendszerek (pl. út, járda) minőségének javítása

- Jól ellátott lakófunkció és a falusias jelleg megtartása.
- Cél a városrész zöldfelületeinek fejlesztése, funkcionális gazdagítása.

Célcsoport: A város egész lakossága, szolgáltatásokat igénybe vevők köre, az ott dolgozók/beruházók, valamint a városba érkező látogatók.

Tematikus célokhoz való kapcsolódás:

A városrész céljai elsősorban az első és kisebb részben a harmadik tematikus céllal állnak összhangban.

### **3. Újtelep:**

**Cél:** *Falusias jellegét megtartva, alközpontjának intézményi funkcióit erősítve válják kedvező lakáspiaci helyzetű lakóterületté.*

- Cél, hogy a városrész magas minőségű lakófunkciójú területté váljék, aminek feltétele a kommunális infrastruktúra és közterületek minőségének (zöldfelületeknek) fejlesztése.
- A városrészben további cél az alközpontok fejlesztése, amellyel harmonikusabban oszthatók el a funkciók ezzel biztosítva városrész szerepének erősítését.
- Cél a betelepülő új lakosok integrációjának elősegítése a helyi közösségbe.

Célcsoport: városrész lakossága

Tematikus célokhoz való kapcsolódás:

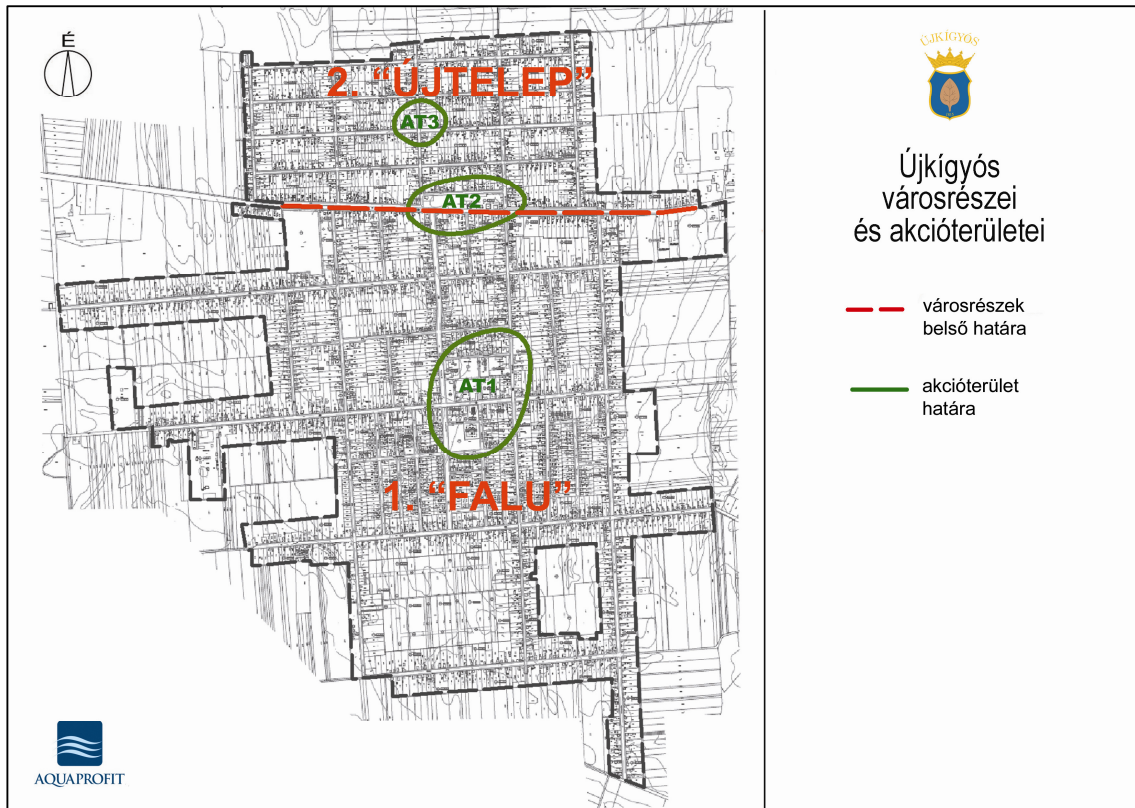
A városrész céljai elsősorban a második tematikus céllal állnak összhangban.

## **5.3. AZ AKCIÓTERÜLETEK KIJELELÉSE – TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK**

Az akcióterületek koncentráltan tartalmaznak több szükséges és tervezett beruházás jellegű beavatkozást, de lehatárolásukkal az azokon kívül eső területek sincsenek kizárva a fejlesztésekből, azokon pontszerű, egyedi projektek megvalósítására van mód. Az akcióterületek kijelölése indikatív, pontosításuk a vonatkozó akcióterületi tervek elkészítése során válik véglegessé.

A városban az IVS három akcióterületet határol le. Mindemellert, városrészenként további, nem akcióterületekre eső beavatkozások is szerepelnek, mint pontszerű beavatkozások. A tematikus célokhoz a tervezett időszámban rendelt részcélokhoz igazodó akcióterületi illetve pontszerű beavatkozások, projektek mellett számos esetben a stratégia módosulását, illetve egyes területek gyorsabb fejlődését is indukálhatják a sikeres projektek. Erre példaként a feldolgozóüzem megépülését követő egyéb, kapcsolódó ma még ötletszerű beruházások, projektek (biogáz-erőmű) esetleges előtérbe kerülése lehet.

23. ábra: Újkígyós IVS városrészei és akcióterületei, 2011



### Városrészenkénti akcióterületek:

#### Falu városrészben

*Akcióterület 1: Funkcionális városközpont (Petőfi Sándor utca - Kossuth Lajos utca - Arany János utca)*

#### Beavatkozások:

- Az akcióterület fejlesztésének célja komplex, több tevékenységcsoportra is kiterjed. A szükséges beavatkozások: a városi közszolgáltatást végző intézmények megújítása, a környezet fejlesztése valamint az önkormányzathoz tartozó épületek egységes, energetikai megújítása. Ennek keretében ahol szükséges az épületek egyéni energiahatékonyságot növelő fejlesztése (nyílászárócsere, szigetelés), illetve egy egységes termálenergiára alapuló hő-hasznosításra való áttérés (hűtés, fűtés) kialakítása fog megtörténni.
- A központi bölcsőde és óvoda megépítésével az akcióterület legnagyobb önálló beruházását szeretné megvalósítani. Az akcióterület határán álló egykori mozi épületének hasznosítása, felújítása, valamint a magántulajdonban lévő jelenleg nem működő étterem újranyitását ösztönzése, vagy az Ipolyi Arnold Népfőiskola szintén beavatkozási területek. Mindemellett a Művelődési Ház funkcióinak bővítése (Teleház kialakítása, kávézó nyitása) szintén a funkciók bővítéséhez és a városlakók és látogatók minél teljesebb ellátásához tudna hozzájárulni.

- Az egész várost érinti, de legfőképpen az akcióterületet a település azon terve, hogy térfigyelő kamerarendszert építtet ki (2 rendszámfelismerő kamera a Gyulai út két oldalára, 1 a Városházához, a többi az akcióterületen található intézményekhez pl: iskolához, műv.házhoz, mozihoz).
- A Gazdakör székhelyén a kiskonyha rendbehozatalát és kemence megépítését tervezi.

**Potenciális bevételek, források a megvalósításra:** a fejlesztések megvalósítására legtöbb esetben az önkormányzatnak lehetősége van pályázati források elérésére, de pályázati kiírások elmaradása esetén némely esetben az önkormányzatnak saját forrás felhasználására kell felkészülnie. A projektek egy része ezen felül helyi Egyesületek pályázói tevékenységéből is megvalósulhat.

Tervezett beavatkozások, projektek:

Előkészítettség állapota (előkészítés alatt, tervezett, folyamatban lévő stb.)	Tevékenységek:	Kompetencia: (városi, magán, megyei, egyházi stb.)	Becsült költség (MFT):
előkészítés alatt	Termálkútra épített víz- és hő-hasznosító rendszer kiépítése	Városi önkormányzat	<u>650millió</u>
előkészítés alatt	Önkormányzati intézmények korszerűsítése	Városi önkormányzat	<u>nem becsülhető</u>
előkészítés alatt	Egykori mozi épületének hasznosítása	Városi önkormányzat/ Magánbefektető	<u>150 millió</u>
tervezett	Vendéglátóhely (étterem) újrainyitása	Tulajdonos/magánbefektető	<u>25 millió</u>
tervezett	Központi óvoda és bölcsőde megépítése	Városi önkormányzat	<u>350 millió</u>
nyertes pályázat	Kistornaterem felújítása	Városi önkormányzat	<u>25 millió</u>
előkészítés alatt	Népfőiskola infrastrukturális és gyűjteményi fejlesztése	Népfőiskola	<u>5-10 millió</u>
na.	Művelődési ház funkciógazdagítása (Teleház, Kávézó)	Városi önkormányzat	<u>15 millió</u>
LEADER pályázatban beadott (2011)	Kemenceépítés + kiskonyha rendbehozatala.	Gazdakör	<u>2 millió</u>
LEADER pályázatban beadott (2011)	Térfigyelő kamerarendszer kialakítása	Városi önkormányzat	<u>10 millió</u>

**Akcióterületen kívül eső, pontszerű, illetve vonalas beavatkozások:**

**Beavatkozások:**

- Az akcióterület kívül szabadidőpark, az egykori strand és a 2011-ben megvásárolt Tormási úti iparterület hasznosítása és a sporttelep, sportpálya fejlesztése az IVS céljainak megvalósulásához nagyban hozzájárul, így a fejlesztésük napirenden van.
- A helyi gyűjtő-utak felújítása olyan beruházás, amely az önkormányzat tervei között szerepel. Az akcióterületet is részben érinti a helyközi buszjárat útvonalán tervezett felújítás (Arany János u. – Pertőfi – Öreg u. /belterületi határig/).
- A másik vonalas létesítmény, aminek a városrészen belüli kialakítását a város tervezi a Kossuth-Arany János utca sarától a Kossuth utcán a temetőig egy kerékpárút kiépítése.

**Potenciális bevételek, források a megvalósításra:** pályázat, városi önkormányzat, tulajdonos



Tervezett beavatkozások, projektek:

Előkészítettség állapota (előkészítés alatt, tervezett, folyamatban lévő stb.)	Tevékenységek:	Kompetencia: (városi, magán, megyei, egyházi stb.)	Becsült költség (MFt):
tervezett (pályázati előkészítés alatt)	Mezőgazdasági bemutató, feldolgozó üzem létesítése	Városi önk. /gazdálkodók	<u>300millió</u>
előkészítés alatt	Szabadidőpark fejlesztése	Városi önk.	<u>10-20millió</u>
előkészítés alatt	Sportpálya fejlesztése	Városi önk./Újkígyós FC	<u>2 millió</u>
előkészítés alatt	Egykori strandfürdő hasznosítása, fejlesztése	Városi önk./ Magánbefektető	<u>1-1,5milliárd</u>
előkészítés alatt (tervezett beadás 2012 első fele)	Belterületi gyűjtő-utak felújítása	Városi önkormányzat/	<u>na.</u>
előkészítés alatt (tervezett beadás 2012 első fele)	Kerékpárút kiépítése a Kossuth utcán	Városi önkormányzat/	<u>na.</u>

<b>Falu és Újtelepi városrész határán</b>
---

Akcióterület 2: Szent Imre park és környéke

**Beavatkozások:**

- Az akcióterület a parki zöldfelület fejlesztése (karakterizálása, minőségi fejlesztése) mellett, az akcióterületen lévő funkciók átgondolását (fejlesztését, bővítését) komplex módon kezeli. Az akcióterületen megfogalmazott konkrét beavatkozások a következők:
  - játszótér felújítása,
  - templom körüli terület fejlesztése az evangélikus egyházzal egyeztetve,
  - kerékpárút melletti pihenő kialakítása,
  - vízmű létesítmény, szelektív hulladéksziget „civilizálása”.

**Potenciális bevételek, források a megvalósításra:** pályázat, városi önkormányzat, evangélikus egyház

Tervezett beavatkozások, projektek:

Előkészítettség állapota (előkészítés alatt, tervezett, folyamatban lévő stb.)	Tevékenységek:	Kompetencia: (városi, magán, megyei, egyházi stb.)	Becsült költség (MFt):
LEADER pályázatban beadott (2011)	Játszótér felújítása korszerűsítése	Újkígyósi Fiatalokért Közhasznú Egyesület	<u>2 millió</u>
előkészítés alatt	Templom körüli terület fejlesztése az evangélikus egyházzal egyeztetve	Evangélikus egyház + Városi önkormányzat	<u>10millió</u>
előkészítés alatt	Kerékpárút melletti pihenő kialakítása	Városi önkormányzat	na.
előkészítés alatt	Vízmű létesítmény, szelektív hulladéksziget „civilizálása”	Városi önkormányzat	na.

<b>Újtelepi városrészben</b>
------------------------------

**Akcióterület 3: Telephely óvoda és környéke****Beavatkozások:**

- Az városrészben belül a tervezett beruházások egyrészt a közterületek minőségi fejlesztését takarják (ahol az önkormányzat a projektgazda), másrészt az egykori zárdaépület, majd iskola jelenleg üresen álló épülettömbjének hasznosítását célozzák.
- Az Telephelyi óvoda felújítása és funkcióbővítése csak abban az esetben van a város tervei között, amennyiben a központi óvoda megépítése nem valósul meg. Azonban annak megépülése esetén ez a projekt szükségtelessé válik, mert az épület egyéb (még nem eldöntött) funkciót fog kapni.

**Potenciális bevételek, források a megvalósításra:** pályázat, városi önkormányzat, tulajdonos (egyházi)

Tervezett beavatkozások, projektek:

Előkészítettség állapota (előkészítés alatt, tervezett, folyamatban lévő stb.)	Tevékenységek:	Kompetencia: (városi, magán, megyei, egyházi stb.)	Becsült költség (MFt):
-	Óvodaépület felújítása, funkcióbővítése	Városi önkormányzat	<u>20 millió</u>
-	Egykori zárdaépület hasznosítása	Egyház	<u>150 millió</u>

*Akcióterületen kívül eső, pontszerű beavatkozások:*

**Beavatkozások:**

- Az Újtelepi városrészben belül, illetve ahhoz közeli külterületi részeken tervezett projektek egyrészt – a temető fejlesztése révén – a közösség, másrészt – a lovas-pálya és létesítményei, valamint a vadászház fejlesztésével – a város számára fontos turisztikai, idegenforgalmi fejlődési irányt tudják támogatni.

**Potenciális bevételek, források a megvalósításra:** pályázat, városi önkormányzat, egyház, tulajdonos

Tervezett beavatkozások, projektek:

Előkészítettség állapota (előkészítés alatt, tervezett, folyamatban lévő stb.)	Tevékenységek:	Kompetencia: (városi, magán, megyei, egyházi stb.)	Becsült költség (MFt):
előkészítés alatt	Temető fejlesztése (kerítés, parkolás, parkosítás, ravatalozó, egyéb létesítmény)	Egyház és Újkígyós Város Önkormányzata	<u>80 millió</u>
előkészítés alatt	Vadászház korszerűsítése	Vadásztársaság/Városi önkormányzat/civil szervezetek	<u>50 millió</u>
n.a.	Lovas-pálya és létesítményei fejlesztése	Magánfejlesztés	n.a.

<b>Újkígyóson, de jelenleg nem meghatározott helyszínen</b>
---

**Beavatkozások:**

- A szálláshelyek kialakításának igénye folyamatosan megjelenik, de mivel eddig se kereskedelmi, se magán szálláshelyek kialakítására nem volt vállalkozó, ezért az önkormányzat fogja felvállalni a kezdeményező szerepet és akar kialakítani vendégházat a településen. A beruházás helyszíne még nem eldöntött. A projekt megvalósulása után, és az egyéb turizmust élénkítő attrakciók bevezetésével a tervek szerint vonzóvá válik a magán szálláshelyek (falusi vendéglátók), vagy kereskedelmi szálláshelyek létesítésére. Az utóbbi megvalósulását az önkormányzat adókedvezmény nyújtásával még vonzóbbá képes tenni.
- A város jövőképeinek elérésére alkotott tematikus céljainak (különösen a gazdaságfejlesztési dominanciájú) teljesüléséhez elengedhetetlennek tűnik elérhetőséget javító beruházások végrehajtása. Az egyik a Békéscsaba és Medgyesegyháza közötti összekötő út megépülése, másik a logisztikát elősegítő elkerülő út megépítése, amelyre az „Önkormányzati tulajdonú belterületi valamint önkormányzati külterületi közutak fejlesztése” kiírásra volt már pályázat, de az sikertelenül zárult.

**Potenciális bevételek, források a megvalósításra:** pályázat, városi önkormányzat, befektető

Tervezett beavatkozások, projektek:

Előkészítettség állapota (előkészítés alatt, tervezett, folyamatban lévő stb.)	Tevékenységek:	Kompetencia: (városi, magán, megyei, egyházi stb.)	Becsült költség (MFt):
előkészítés alatt	Önkormányzati vendégház kialakítása	Városi önkormányzat	<u>50 millió</u>
n.a.	Vállalkozói szálláshely kialakítása	Befektető	<u>100-150 millió</u>
n.a.	Összekötő út építése (Békéscsaba- Medgyesegyháza)	Városi önkormányzat, megyei szint	nem meghatározható
Már volt beadott, de sikertelen pályázat (DAOP-3.1.1/B-09- 2009)	Elkerülő út megépítése	Városi önkormányzat	<u>300-350 millió</u>

## **5.4. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI**

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia a város jövőképét és stratégiai céljait fogalmazza meg, amelyek elérését várható események, történések, és esetlegesen/véletlenszerűen bekövetkező változások, folyamatok veszélyeztetik, kockáztatják. A stratégia megvalósítása a település lakosai és vezetői részéről elköteleződést és sok erőfeszítést követel. Azért, hogy stratégia teljesüléséhez befektetett munka és idő reális legyen, nem szabad figyelmen kívül hagynunk a kockázati tényezőket és már a tervezés során megoldást kell találni a kockázatok kezelésére, és meg kell előzni azok kialakulását.

### **5.4.1. Kockázatok feltárása**

A kockázatok számbavételénél külön csoportba soroltuk a város „belső” befolyásoló tényezőit (Önkormányzat, lakosság, természetes és épített környezet, gazdasági versenyképesség) és a várostól függetlenül kialakuló „külső” tényezőket (jogszabályi környezet, gazdasági és társadalmi változások globális és regionális szinten), mivel a különböző kockázatok kezelésére eltérő megközelítésből kell megoldást találni.

A belső és külső tényezőket a kockázatelemzéshez szükséges két szempont szerint is megvizsgáltuk. A bekövetkezés valószínűsége és a hatásuk mértéke alapján külön tudjuk választani a jelentős és a kevésbé jelentős tényezőket.

A stratégia megvalósításának sikere érdekében előzetesen lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy a kockázatot csökkenteni lehessen, valamint megoldást kell találni az esetlegesen bekövetkező eseményekre.

Kockázat leírása	Bekövetkezés valószínűsége	Hatás mértéke	Kockázatok valószínűségének csökkentése
<b>„BELSŐ” KOCKÁZATOK</b>			
Vállalkozói aktivitás alacsony marad, nem képes a foglalkoztatottság növelésére	közepes	közepes	Az Önkormányzat nem pénzügyi ösztönzőkkel (adminisztrációs eljárások egyszerűsítése, üzleti környezet javítása stb.) igyekszik a helyi vállalkozásokat támogatni, a beruházásokat ösztönözni (a helyi vállalkozások preferálásával)
Ingázók aránya növekszik	nagy	közepes	A stratégia egyik fő célja a helyi munkahelyteremtés ösztönzése, a KKV-k és befektetők számára vonzó lehetőségek kialakítása.
A városfejlesztéséhez tervezett egyes projekteknel a partnerek nem működnek együtt, felmondják a szerződést, a vállalatokat nem teljesítik	kicsi	közepes	Az önkormányzat és a partnerek (helyi vállalkozások, civil szervezetek, magánszféra fejlesztései, egyház) kapcsolatának mélyítése, problémás területeken semleges közvetítők (moderátorok) segítségének igénybevétele.
Egyes befektetői szándékok nem egyeznek a városfejlesztési elképzelésekkel.	kicsi	közepes	A városvezetés célzott gazdasági tevékenységek, rekreációs fejlesztések megvalósulását támogatja és segíti elő, de nyitott új ötletekre, így a városfejlesztési elképzelések szélesítésére is (abban az esetben, ha az eredeti elképzeléseknél jobb, vagy azzal összhangba hozható).
Békéscsaba szolgáltatásai nehezítik a helyi kínálat versenyképességét; a lakosság ott veszi igénybe azokat	közepes	nagy	Az alapszolgáltatások terén igyekezni kell a versenyképes kínálat ösztönzésére, hogy az itt lakóknak minőség és megfizethetőség szempontjából is megérje a település által nyújtott „helyi” szolgáltatásokat választani.
A településen belüli úthálózat leromlik, és nem tudja kiszolgálni a lakosságot, gazdaságot.	közepes	közepes	A belső úthálózat fejlesztésére programot kell kidolgozni, amihez természetesen saját vagy külső forrásokat kell bevonni + a közmunkaprogram adta lehetőségekkel maximálisan élni kell a fejlesztések kivitelezésénél
A lakosság fejlesztések iránti érdektelensége	közepes	Közepes	A kockázat csökkenthető a belső (lakosok felé irányuló) városmarketing, kellő részletességű felvilágosítás és bevonás alkalmazásával, melynél törekedni kell az egyébként is aktív néhány személynél túl, az egész lakosság megszólítására.
<b>„KÜLSŐ” KOCKÁZATOK</b>			
Források bizonytalanságából eredő kockázatok	közepes	nagy	Jó menedzsmenttel a stratégia végrehajtását alapvetően meghatározó támogatási rendszerek, pályázati lehetőségek, jogszabályi környezet naprakész ismeretével a kockázat csökkenthető.
Az idegenforgalom fellendülése elmarad a várakozásoktól	nagy	közepes	A megszorítások miatt az emberek fogyasztás visszafogásával fognak reagálni, aminek az egyértelmű vesztese a turizmus. A külső gazdasági környezet változásával képződő kockázatot csak azzal lehet csökkenteni, ha a beruházásoknál az ilyen feltételek mellett is rentábilisak kerülnek megvalósításra.
Békéscsaba, Gyula vonzerejéhez nem tud a város megfelelő alternatívát nyújtani	Közepes	közepes	A fejlesztések azt a célt szolgálják, hogy a lakosság egyre növekvő mértékben helyben vegye igénybe a kereskedelmi, kulturális, rekreációs szolgáltatásokat, az oktatási, egészségügyi ellátást. Ezek elérésével a már megfigyelhető alvóvárosi jelleg ellensúlyozható.
Új befektetők, vállalkozások számára nagyobb városok előkészített területekkel rendelkeznek, így Újkígyós gazdaságfejlesztési lehetőségei korlátozottak	nagy	közepes	Középtávon Újkígyós a befektetőkért folyó versenybe nem kíván beszállni, mindazonáltal nyitott a megkeresésekre. A csekély saját rendelkezésre álló terület, és azok magas aranykorona értéke miatt a lehetőségek korlátozottak, így a kockázat mindössze az esetleges versenytárs által kedvezőbb feltételek (pl. adókedvezmény) nyújtásával csökkenthető.
A településközi közlekedési hálózat nem képes ellátni az igényeket, viszonylagos elszigeteltség konzerválódik.	nagy	nagy	A külső infrastrukturális beruházások (4432-4431) jelű utak keresztesződésében körforgalmi csomópont; Békéscsaba-Medgyesegyháza mellékút megvalósulása érdekében a beruházásban érintett többi településsel közös lobby tevékenységet kell kezdeményezni.
Az országos politikai irányítás és döntéshozás változása befolyásolja a stratégia megvalósítását.	nagy	nagy	Az önkormányzati törvény változásával a jogosultságok és feladatok átszervezése valósul meg, amihez a település önkormányzatának alkalmazkodni kell. A kockázat valószínűsége nem, de a változások való legjobb alkalmazkodás javasolt (a lehetőségek megismerésével, belső döntéshozók ismereteinek növelésével).

#### 5.4.2. Kockázatok elemzése, súlyponti kérdések

Azok a kockázatok, amelyek bekövetkezési valószínűsége és hatásának mértéke egyaránt nagy a „külső” kockázati körből azonosíthatók be (A településközi közlekedési hálózat nem képes ellátni az igényeket, viszonylagos elszigeteltség konzerválódik, Az országos politikai irányítás és döntéshozás változása befolyásolja a stratégia megvalósítását.). Az Önkormányzatnak ezekre a ráhatása csekély, de fontos megjegyezni, hogy a legnagyobb kockázata mégiscsak annak van, ha a stratégia által felvázolt fejlesztések elmaradnak!

A városfejlesztési akciók megvalósításának társadalmi-gazdasági eredményeit a stratégia nyomonkövetése (monitoring) során mutatószámok jelzik. Ebben a folyamatban ki kell térni a kockázatok időszakonkénti értékelésére is, és amennyiben szükséges változtatást kell alkalmazni.

#### 5.4.3. Kockázatkezelés

A kockázatok kezelése a bekövetkezésük valószínűségének csökkentésére hozott intézkedésekkel kezdődik, de további eszközöket kell bevetni annak érdekében, hogy az esetleges történések, események minimálisan befolyásolják a fejlesztések eredményeit, elvárt pozitív hatásokat.

Kockázatkezelés módját elsősorban a felmerült probléma, megoldandó feladat milyensége határozza meg. A „belső” kockázatok az önkormányzat saját hatáskörben hozott szabályozásával, intézkedéseivel tudja kezelni, míg a „külső” kockázatok bekövetkezésénél kezelésre kevésbé van mód, itt inkább a társadalom szemléletformálása lehetséges, amelyhez a helyi média is segítséget nyújthat.

A kockázatkezelő intézkedések megjelenhetnek önkormányzati rendelet, határozat formájában, de az intézkedés eredménye lehet szervezetek közötti együttműködés, oktatási-képzési programalkotás, fejlesztési stratégia megalkotása.

### 5.5. STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

#### 5.5.1. A stratégia településen kívüli programokkal kapcsolatos viszonya

##### **Összhang Békés Megye Növekedésorientált Gazdaságfejlesztési Programjával (2009)**

A Program szerint a jelenlegi válságos helyzetből való kiút fő eszköze a gazdasági növekedés élénkítése – ez összhangban van az IVS-ben meghatározott céllal. Ehhez kapcsolódóan kiemelt feladat a szakképzés fejlesztése, a kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása és a K+F+I támogatása. A Program erősíteni kívánja a határmenti gazdasági kapcsolatokat, ennek egyik lehetséges formája a testvérvárosi kapcsolatok ápolása. A megyei termálvízvezeték épülő egészség-turisztikai potenciál jobb kihasználtsága is cél, ami a gazdaság élénkítésének egyik lehetséges eszköze. Mindezek a célok, és feladatokat az IVS saját rendszere is tartalmazza a két dokumentum nem mond ellent egymásnak.

##### **Összhang a Dél-alföldi Regionális Szakképzés-fejlesztési Stratégiával (2009)**

A dokumentum alapvető célként határozza meg a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangjának megteremtését, azaz szükséges a munkaerőpiaccal adekvát szakképzési rendszer kialakítását. Újkígyósi oktatási-nevelési intézmények feladata ezt alátámasztja, hiszen fontos a városi fiatalok segítése a pályaválasztásban, használható tudás megszerzésében.

**Összhang a Dél-alföldi Operatív Programmal 2007-2013 (2007)**

A Dél-alföldi régió átfogó célja a fenntartható növekedés biztosítása, a foglalkoztatás bővítése, valamint a területi különbségek kiegyenlítése. Ezt különböző prioritási tengelyeken keresztül kívánja elérni, az IVS-ben megfogalmazott célok a OP-tengelyekhez, illetve átfedések miatt több tengelyhez is kapcsolható, ezért a fejlesztési javaslatok többsége konkrét projektként a Dél-alföldi Operatív Program keretében forrás rendelkezésre állása esetén pályázható.

**Összhang a Dél-alföldi Regionális Közoktatás-fejlesztési Stratégiával 2007-2013 (2006)**

A Stratégiában felvázolt demográfiai trendekre vonatkozó dél-alföldi helyzetkép egybevágh az újkígyóssal: az iskoláskorúak száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, aminek megváltoztatása a régiónál és a településnél tapasztalható alacsony GDP termelő képesség, ill. magas munkanélküliségi rátával együtt mindkét dokumentumban alapvető cél. A Stratégia kiemelten foglalkozik az oktatás minőségének, eredményességének, hatékonyságának javulásával és az esélyegyenlőség megteremtésével. A minőségi fejlesztés a fizikai környezetet és szellemi színvonalat egyaránt fejleszteni szükséges. Az idegen nyelv oktatására és tehetséggondozásra figyelmet kell fordítani a hatékonyság érdekében.

A megfelelő és hatékony oktatás a gazdasági versenyképesség alapja. A megfelelő képzettséggel (és egyre inkább idegennyelvtudással) rendelkező emberek a gazdasági növekedés alappillérei, ők tudják vállalkozásaik révén dinamizálni a gazdaságot. Ez a célkitűzés megjelenik az IVS-ben is. Összességében a Dél-alföldi Közoktatás-fejlesztési Stratégia céljainak megvalósítása az újkígyósi fejlesztési irányokkal harmóniában van.

**Összhang a Dél-alföldi Turizmusfejlesztési Stratégiával 2007-2013 (2006)**

A Stratégia megfogalmazza, hogy a Régió célja a turizmus versenyképessé tétele és fenntartható fejlesztése. Ehhez szükséges többek között a termék- és vonzerőfejlesztés és az egészségturizmus fejlesztése. A turisták vonzásához Újkígyósnak az IVS-ben is megfogalmazottak alapján pozicionálnia kell magát, meg kell határoznia turisztikai termékkínálatát és az elérni kívánt célcsoportot is definiálni szükséges. Mindkét dokumentum ezt a célt tűzi ki, csak más területi szinten.

**Összhang Békés Megye Területfejlesztési Programjával (1999)**

A dokumentum több, mint tíz évvel ezelőtt készült, ezért némely részében elavult, vagy már sikerült elérni a kijelölt célokat (p. felkészülés az Unió csatlakozására). Ennek ellenére a stratégiai célkitűzések hosszú távra szólnak, ezért azok jó része ma is megfelelő irányt mutat, és ezek az irányok (gazdaságfejlesztés, foglalkoztatás növelés, társadalmi kiegyenlítés stb.) nincsenek ellentétben a jelen dokumentumban foglaltakkal.

**Összhang az országos szakpolitikai programokkal**

1. **Az agrárgazdaság területén** az IVS összhangban van a Nemzeti Vidékstratégia 2020 alapvetéseivel. A stratégia célja, hogy 2020-ig a vidéki településeink társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. Ezt a program a mezőgazdaság intenzív ágai (pl. kertészetek) és a mezőgazdasági termék-feldolgozás megerősítésén, újbóli helyzetbe hozásán keresztül kívánja elérni.

2. **Általános gazdaságfejlesztés, különösen ipari és szolgáltatási területeken** a Magyar Növekedési Tervben (várható véglegesítés: 2012) összefoglalt gazdaságfejlesztő intézkedések nagy hangsúlyt helyeznek a kis- és középvállalkozások fejlesztésére, a beszállítói kapcsolatok serkentésére, a helyi gazdaság diverzifikált fejlesztésére. A terv támogatandó célként fogalmazza meg a Kárpát-medence mint egységes gazdasági térség legalább részleges újjászervezését, aminek keretében új lehetőségek nyílhatnak meg Újkígyós számára is a romániai kapcsolatok erősítése terén.



**3. Társadalmi, közösségi és szociális területen** az IVS összhangban van az elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával. Ez a dokumentum nagy hangsúlyt helyez a foglalkoztatási lehetőségek bővítésére, a helyi szolgáltatási rendszerek megerősítésére és a szociális problémák helyi-mikroregionális szintű kezelésére.

#### 5.5.2. A stratégia településen belüli programokkal kapcsolatos viszonya

##### **Összhang a Képviselő-testület 2011-2014-re vonatkozó Gazdasági Programjával**

A Program legfontosabb célkitűzése a demográfiai folyamatok megváltozása, pozitív tendenciák realizálása a születések számában és vándorlási különbözetben, amely összhangban van az IVS jövőképevel.

A Program gazdaságfejlesztéssel foglalkozó fejezetében az írók megállapítják, hogy komplex közösségi városfejlesztési stratégiára (IVS) van szükség, hogy azután arra alapozva lehessen a konkrét intézkedéseket meghatározni. Az anyagban felsorolt témaköröket jelen Stratégia kialakításához megvizsgáltuk, a célrendszer és jövőkép mindezek alapján került meghatározásra.

Külkapcsolatok tekintetében a Gazdasági Program célja a jelenlegi testvértelepüléssel (Csíkszépvíz) való kapcsolat szorosabbra fűzése, továbbá újabb testvér-települési kapcsolatok, együttműködések kialakítása partiumi vagy a történelmi Magyarország egyéb területein található községekkel, városokkal. Az IVS-ben ez a gondolat és célkitűzés kibővül, a szomszédos országok településeivel kialakítandó együttműködések túl javasoljuk egy szélesebb körű európai kapcsolatrendszer kiépítését, Kelet-Közép-Európán kívüli településekkel való testvérkapcsolatok kialakítását. Ez hozzájárulhat a turizmus fellendüléséhez, továbbá a helyi lakosságnak (elsősorban fiataloknak) lehetőséget biztosít külföldi tapasztalatszerzésre, amelyet azután itthon kamatoztathatnak.

##### **Összhang a Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Tervvel (2010)**

A 2010-es Tervnek megfelelően a HHH gyermekek nyilvántartása a településen megvalósult, a nyilvántartást felhasználva készült el az IVS. A Terv célul tűzi ki az egyenlő bánásmódot és esélyegyenlőséget az oktatási-nevelési intézményekben. Az IVS vonatkozó részéből kiderül, hogy Újkígyóson jelenleg nem található szegregátum, valamint hogy az óvodákban és iskolában a csoportok és osztályok etnikailag vegyesek, azokban együtt vannak a magyar és roma gyermekek. A Terv fontos célkitűzése a jobb képességű tanulók iskolából való elvándorlásának megállítása a felsőbb osztályokban. Az IVS ezt a törekvést a Közszolgáltatást nyújtó intézmények fejlesztése c. részccel és a település ún. soft (közösség és társadalomfejlesztést) típusú fejlesztési irányjaival támogatja. .

##### **Illeszkedés Újkígyós Város Településfejlesztési Konceptiójával és rendezési tervvel**

Újkígyós Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2012-2020 c. dokumentum tartalma a célok szintjén – a számukat érintő logikai (nem tartalmi) módosítással – illeszkedik a város 2006-ban meghatározott Újkígyós Város Településfejlesztési koncepció c. dokumentumban megfogalmazott célokhoz és fejlesztési irányokhoz.

A Konceptió a célokat követő beavatkozásokat, illetve célterületekhez kapcsolt célokat tematikus rendszerben – tehát nem terület- (ill. városrész) specifikus rendszerben – fogalmazza meg és az egyes beavatkozási szintek egyaránt tartalmazzak műszaki és „soft” vonatkozású elemeket. Az Újkígyós IVS 2012-2020 c. dokumentum ezzel szemben egy térbeli leképeződése a fentiek, annak térbeli vonatkozású folytatása. A dokumentum elsősorban a város fizikai megjelenését és tartalmi jellemzőit befolyásoló fejlesztési irányokat határozza meg városrész szinten, így például a közösségfejlesztéssel, társadalomfejlesztéssel kapcsolatos ún. soft feladattípusok nem, illetve kevésbé jelennek meg.

Az IVS-ben feltüntetett fejlesztési célok és beavatkozások összhangban vannak a **rendezési tervben** meghatározott területhasznosítási formákkal. Az egyes fejlesztések esetében azonban a konkrét tervek megszületésekor, az adott területre vonatkozó érvényes szabályozási terv vizsgálata/módosítási szükséglete felmerülhet. A szabályozási terv módosítása folyamatba kerül, amint az adott konkrét projekt megvalósítása napirenden lesz.

## 6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI

### 6.1. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejlesztésekhez kapcsolódó nem beruházási jellegű projektek közé olyan fejlesztések, programok tartoznak, melyek megvalósulása elősegíti a fejlesztések, akciók eredményeinek fennmaradását, illetve a magánszektor és a lakosság számára lehetőséget teremtenek a folyamatba történő szélesebb körű bekapcsolódásra.

#### Tervalku

A város alapvető érdeke, hogy támogassa mindazokat a magánfejlesztéseket, ingatlanfejlesztéseket, amelyek a város céljaival összhangban vannak, és elősegítik azok elérését. A város és a fejlesztők közötti együttműködéssel megvalósul a magántőke szerepvállalása a város fejlesztésében.

A hatályos törvények értelmében a város közigazgatási területén fekvő területek felhasználásáról, fejlesztésének lehetőségéről az Önkormányzat dönt. E döntés, amely lehetővé teszi egy-egy terület besorolásának megváltoztatását, az ingatlan értékének változásával (többnyire emelkedésével) jár. A besorolások, szabályok változtatása a területre vonatkozó - azon építési jogokat keletkeztető és rendező - szabályozási terv és helyi építési szabályzat módosításával lehetséges.

Önkormányzat és a fejlesztő (területtulajdonos) között „településrendezési szerződésben” minden átminősítésre kerülő terület vonatkozásában szabályozni lehet/kell mindazokat a feltételeket, amelyeket a szerződő felek vállalnak a kitűzött cél megvalósítása érdekében. A településrendezési szerződés a város és a fejlesztők közötti megállapodás eszköze. A város hosszú távú érdekeinek megfelelően biztosítani kell, hogy a fejlesztés haszna rovására a fejlesztő állja mindazokat a költségeket, amelyek fedezik az alábbiakat:

- a terület előkészítése,
- tervezése,
- megközelítése,
- közművesítése vonatkozásában felmerülő költségek.

A fizetési kötelezettségek és a kötelezettségvállalások teljesítésének időpontjánál célszerű figyelembe venni azt a tény, hogy a fejlesztőnek mikor keletkezik először haszna a fejlesztésből. Célszerű, ha még mielőtt a vállalkozó tovább értékesíthetné egy harmadik cég vagy vállalkozó részére a fejlesztésre ténylegesen alkalmassá vált területet, megszülessen a megállapodás. Ezáltal kivédhetővé válik az a helyzet, hogy az eredeti befektető az átminősítéssel és a közművesítéssel jelentős értéktöbblet-re tesz szert, de a teljes vállalkozás értékesítésével vagy egy újabb vállalkozó résztulajdon-szerzésével a vállalkozásban, a terület és az abból származó értéktöbblet eltűnik az önkormányzat látóteréből.

### **Városi marketingstratégia készítése**

A marketingstratégiai cél elérése magában foglalja a helyi lakosság bevonását a város közösségi életébe, de a városba látogatók tájékoztatását is a városban elérhető lehetőségekről, a fejlődés irányairól.

A város marketingstratégiájának megvalósítása keretében szükséges lépések:

#### *1. Irányító táblák kihelyezése a város egész területén*

A marketingtevékenységet ki kell terjeszteni a város határáig: üdvözlőtáblák, információs táblák, várostérkép – helyi látványosságokkal – kihelyezése, nevezetességekre való figyelemfelhívás.

*2. Városfejlesztési felelős kijelölése.* A felelős feladata az Önkormányzaton keresztül kapcsolattartása a lakossággal és a befektetőkkel. A partnerek folyamatos tájékoztatása a projektek megvalósulásával kapcsolatban.

Feladatkörbe tartozik: Városi, fejlesztési kiadványok szerkesztése, népszerűsítő tájékoztató táblák kihelyezése, városi honlap folyamatos aktualizálása. Helyi és megyei médiákban való állandó részvétel elérése. Cikkek közzélése a városban zajló fejlesztések állapotáról, a helyi tv-ben bemutatni a megvalósult fejlesztéseket, fenntartani a teljes körű információs szolgáltatást mind a lakosság, mind a befektetők felé.

Fontos egy olyan nyomtatott illetve fotóadatbázis létrehozása – lehet elektronikus vagy nyomtatott – amely tartalmazza az összes helyi kínálati elemet, beruházási és partnerségi lehetőségeket, konkrét adatokkal alátámasztva; a városi turisztikai vonzerőket; kulturális rendezvényeket; a legfőbb gazdasági és kulturális potenciálokat.

### **Stratégiai tervezés**

Stratégiai tervezés fő területei Újkígyóson:

1. Termálvagyon hasznosítása
2. Szabadidőpark és a volt park fejlesztése
3. Mezőgazdasági terményfeldolgozást, képzést segítő inkubátorház létesítése, üzemeltetése (Későbbiekben jelentős többletbevételhez jutna az Önkormányzat).
4. Oktatási rendszer fejlesztése

### **Funkcióvesztett épületek hasznosítása**

Funkcióvesztett, vagy alulhasznosított épületek hasznosítását az önkormányzat több ingatlanon is tervezi. Az egykori filmszínház épületében a tervek szerint egy közösségi tér, kulturális centrum kialakítására van lehetőség, míg a valamikori gyógyszerár (ma kínai bolt) épülete a Központi Óvoda és Bölcsőde által lesz hasznosítva. Önkormányzati telephelyként, illetve gazdasági épületet, udvart tartalmazó ingatlanon, egy határon átnyúló program keretében mezőgazdasági termékfeldolgozó és oktatási funkciókat ellátó központ épül ki.

### **Helyi adókedvezmények általi ösztönzés**

Az önkormányzati törvény változásával a tervek szerint a helyi adóügyek az önkormányzatoknál maradnak, nagyobb szabadságot és nagyobb kivetési jogot biztosítva számukra, de alap előírás maradna, hogy az önkormányzatok nem vehetnek ki olyan adót, amelyet az állam egyszer már kivetett. Mindezek figyelembevétel a környező településeknél kedvezőbb adópolitikát lehet alkalmazni, ami ösztönző lehet a vállalkozások számára.

### **Városi identitást erősítő program**

A városi identitást erősítő program keretében Újkígyósi helytörténeti oktatási segédanyagot, illetve ez segítő program (rendezvények) kidolgozásával a betelepült és helyi gyökerekkel nem rendelkező lakosság bevonása és a belterjes „újkígyósi öntudat” kiszélesítése érhető el. A programnak városmarketing szempontjából is kiemelkedő jelentősége van.

**Ötletbörze**

Az ötletbörze keretében felhívással fordul a város a civil szervezetek és a lakosság felé, melyben egy-egy fejlesztési projektelem megtervezését konkrét elképzelésekkel segíthetik. Az ötletbörzék keretében nem mérnöki tervek elkészítéséről van szó, hanem egy-egy arculati elem kidolgozásáról, közterületeken elhelyezni kívánt utcabútorokról, városi kiadványról, honlap javaslatokról, valamint a lakosság által fontosnak gondolt egyéb fejlesztési elemekről.

## **6.2. STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZERVEZETI ELVÁRÁSOK**

A városrehabilitációs fejlesztések összehangolt, tervszerű végrehajtásához az Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) adja meg az alapot. Az IVS megvalósítása kétszintű menedzsmentszervezet feladata.

Annak érdekében, hogy a feladatok és jogosultságok tisztán és világosan szétválaszthatóak legyenek, az IVS megvalósításához stratégiai (döntéshozó) és operatív (végrehajtó, adminisztratív) szervezet kialakítása szükséges. A stratégiai menedzsment a „hatások” érvényesüléséért, míg az operatív menedzsment a tényleges eredményekért visel felelősséget. A stratégia eredményességét a kitűzött indikátorok alakulása és a várható hatások folyamatos megfigyelése, monitoringja biztosítja.

**Stratégiai (döntéshozó) szint**

Az önkormányzaton belül a stratégiai menedzsment szint biztosítja a stratégia egészének folyamatos karbantartását, az elért eredmények visszacsatolását a stratégia tervezési folyamatába és felelősséget vállal a „hatások” érvényesüléséért. Az eredmények visszacsatolása a program nyomon követéséből (monitoring) származó adatok alapján történik.

A stratégiai döntéseket a képviselőtestület, illetve felhatalmazás esetén a Polgármester hozza meg. A döntési szinten meghatározásra kerülnek az irányadó stratégiák, a fő célkitűzések, elfogadásra kerül az operatív menedzsmentet végző Városfejlesztő Társaság terve és éves beszámolója. A stratégiai döntéshozók évente néhány alkalommal ülnek össze képviselőtestületi ülés keretében.

A stratégiai menedzsment tagjai:

- Polgármester,
- Alpolgármesterek,
- Településfejlesztési és Gazdasági Bizottság elnöke,
- Műszaki csoport vezetője.

A stratégiai döntések előterjesztése a település polgármesterének illetve a Polgármesteri Hivatal Műszaki és Építéshatósági Iroda vezetőjének a feladata. Az előterjesztéseket a város képviselőtestülete vitatja meg és szavaz róla. A döntés után a képviselőtestület ad felhatalmazást a Városfejlesztő Társaságnak a fejlesztés operatív feladatainak elvégzésére.

Az IVS megvalósítását koordináló szervezet kapcsolódik a település irányítását, működtetését, fejlesztését ellátó meglévő szervezeti rendszerhez. A városfejlesztési irányok meghatározása, célok kitűzése a Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság hatáskörébe rendelt feladat.

A bizottság feladata mérlegelni, hogy az IVS tartalmi elemei közül az ütemterv alapján melyik beruházást szükséges megvalósítani a belső szükségletek és a külső lehetőségek (pályázatok) függvényében. Természetesen a bizottságok közötti kommunikáció elengedhetetlen, ezért a Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság legalább negyedévente kezdeményezi a bizottságok közötti egyeztetések lefolytatását. Ennek során egyeztetik az egyes bizottságokhoz tartozó ágazatok legsürgetőbb beavatkozási igényeit.

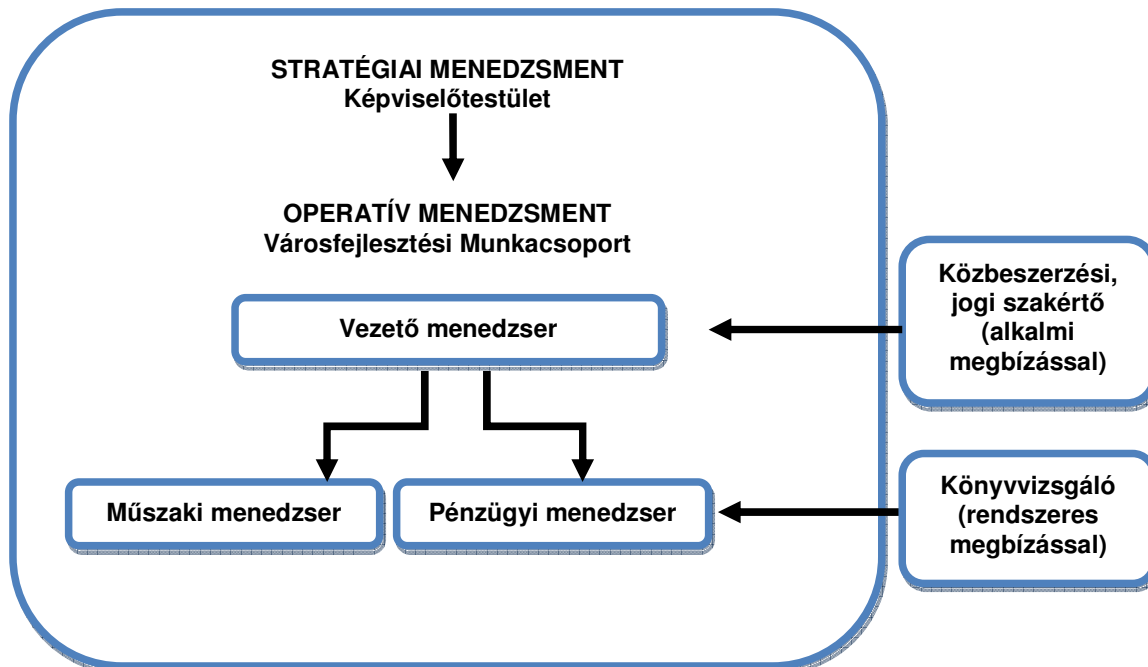
A stratégiai menedzsment fő feladatai:

- A fejlesztések megvalósulásának folyamatos nyomonkövetése, az IVS által kitűzött célok teljesülése és a fejlesztések elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése,
- A városfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezete változásának figyelemmel kísérése, a külső feltételrendszer változásainak a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak elemzése, értékelése
- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az IVS cél- és eszközrendszerébe.
- Az operatív menedzsment céljainak meghatározása és eredményeinek értékelése a stratégiai menedzsment feladatok körébe tartozik.
- Kapcsolattartás a megvalósításban részt vállaló partnerekkel,
- Naprakész információk az érintett szakpolitikai változások tekintetében (városi és országos szinten), és a finanszírozhatóságot meghatározó pályázati feltételrendszereket
- A stratégia által érintettek véleményének megismerése, az IVS készítése során kialakított partneri együttműködések továbbvitele, új partnerek bevonása

### Operatív (végrehajtó) szint

Az operatív menedzsment szint biztosítja a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések hatékony megvalósítását, és felelősséget visel az eredményekért, mind a közvetlen „outputok”, mind a tényleges eredmények tekintetében. Felelős a városrehabilitációs projekt és a stratégiai döntéshozók által felállított üzleti terv megvalósításáért, valamint beszámolási kötelezettséggel tartozik a feladat végrehajtásával kapcsolatban. Az operatív menedzsmentet a Városfejlesztési Munkacsoport látja el.

24. ábra: Szervezeti ábra



A Városfejlesztési munkacsoport feladatába tartozik a fejlesztések megvalósítása, fejlesztések során keletkező közvetlen fejlesztési bevételek visszaforgatásra fejlesztési célokra; éves beszámolás; együttműködés, munkamegosztás felelősségi körök szerinti megosztásban.

Az Önkormányzat fejlesztési céloknak rendeli alá az adott területen lévő ingatlanok értékesítését, felújítását, bérbeadását, vásárlását, funkcióval való megtöltését, ezzel érvényesítve a fejlesztési szemléletű vagyongazdálkodás célját.

A Városfejlesztő Munkacsoport legfontosabb szakemberei a következők:

- Projektmenedzsment szervezet vezetője
- Műszaki szakember
- Pénzügyi szakember
- Könyvvizsgáló
- Közbeszerzési, jogi szakértő

Városfejlesztő Munkacsoport legfontosabb szakembereinek minimális feladatköre és kompetencia-szintje:

Szakember	Feladat	Kompetencia
Projektmenedzsment vezető	Koordináció, kapcsolattartás az Önkormányzattal. A hatáskörébe tartozó irányító, ellenőrző lebonnyító, és beszámolási kötelezettség teljesítésére vonatkozó feladatok koordinálása. Közvetlen és közvetett kapcsolattartás az önkormányzat felelős munkatársaival, a kivitelezőkkel, a külsős szakértőkkel és a város vezetésével.	5 éves vezetői tapasztalat vagy hasonló nagyságú projekt menedzselésében szerzett tapasztalat
Műszaki szakember	A beruházási jellegű tevékenységekre vonatkozóan a megvalósítás szakmai koordinálása, a tevékenységek összehangolása, az egyes feladatok indítása, végrehajtás nyomon követése, az ütemezés tarthatóságának biztosítása, biztonságot érintő követelmények betartatása, szakmai kapcsolattartás a főépítéssel és a műszaki ellenőrrel.	Műszaki végzettség, legalább 2 éves szakmai tapasztalat
Pénzügyi szakember	A végrehajtása során a pénzügyi egyensúly biztosítása. A kivételezési és egyéb számlák ellenőrzése, a kifizetési kérelmek elkészítése, benyújtása. A pályázat közbenső és végső pénzügyi elszámolásainak elkészítése. Kapcsolattartás az önkormányzat pénzügyi referensével és a könyvvizsgálóval.	Pénzügyi végzettség, legalább 3 éves szakmai tapasztalat vagy hasonló nagyságú projekt menedzselésében szerzett tapasztalat
Könyvvizsgáló (állandó megbízással)	A projekt pénzügyi gazdálkodásának teljes körű vizsgálata; ellenőrzése; beszámolók, könyvvizsgálói jelentések készítése, szakmai felügyelet a projekt elszámolásával, könyvelésével és dokumentációjával kapcsolatban.	Pénzügyi végzettség, legalább 2 éves szakmai tapasztalat
Közbeszerzési, jogi szakértő (alkalmi megbízással)	A közbeszerzési folyamatához szükséges közbeszerzési dokumentáció előkészítése a közbeszerzési eljárások lefolytatásához szakmai tanácsadás. A projektmegvalósítás jogi vonatkozású kérdéseinek (szerződések, megvalósítás során kialakult esetlegesen jogi útra terelődő konfliktusok alakulása) menedzselése, kapcsolattartás a város jegyzőjével.	Jogi végzettség, legalább 2 éves szakmai tapasztalat

## Partnerek

A stratégián belül megjelenő konkrét fejlesztések megvalósításában sokféle szakember és partner részvétele szükséges. A tervezésben és kivitelezésben résztvevő partnerek kiválasztására a Közbeszerzési törvény előírásainak megfelelően, közbeszerzési eljárással kerül sor.

A Közbeszerzési kiírásban pontosan meghatározott kik és milyen referenciákkal rendelkezők pályázhatnak a tervezési, kivitelezési munkákra.

Egyéb partnerek:

- Közszolgáltatók
  - Újkígyósi Vízmű Kft.
  - Elektromos szolgáltató (DÉMÁSZ)
  - Gázszolgáltató (DÉGÁZ Rt.)
  - Magyar Közút Kht., Békés Megyei Igazgatóság
- Rendőrség
- Civil szervezetek, különösen:
  - Polgárőrség
  - Vadásztársaság
  - Ipoly Arnold Népfőiskola
  - Sportegyesületek
- Egyházak (katolikus, evangélikus, baptista)
- Tervengedélyező hatóságok

Fontos feladat, hogy a lakosság, a közszféra és a magánszféra megfelelő tájékoztatást kapjon az aktuálisan zajló eseményekről, változásokról. A nyilvánosság biztosításának keretein belül fontos, hogy az elkészült Integrált Városfejlesztési Stratégia felkerüljön a város honlapjára, mindenki számára hozzáférhető legyen. Lakossági fórum keretében lehet tájékoztatni a város lakóit a tervezett fejlesztésekről. Rövid, összefoglaló kiadvány kiadását tervezheti az Önkormányzat, mely röviden tartalmazza a tervezett beavatkozási területeket. A helyi tv-ben lehetősége nyílik az Önkormányzatnak, hogy a lakosságot ilyen formában is tájékoztassa a megvalósult fejlesztésekről. Mindenképpen fórumot kell biztosítani, akár interneten keresztül, akár lakossági fórum keretében, hogy mind a magánszemélyek, mind a vállalkozások elmondhassák véleményüket a tervezett fejlesztésekkel kapcsolatban, ezzel erősítve a társadalmi felelősséget. A konzultációk megszervezésének, a lakosság tájékoztatásának feladatát a Városfejlesztési felelős végzi (részleteket lásd. 6.2. fejezet).

## 6.3. TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI

A települési koordináció célja az IVS településközi egyeztetése, melynek jellege a város térségi szerepkörétől függ.

A város térségi szerepét az alábbi intézmények erősítik:

- Polgármesteri Hivatal
- Nevelési oktatási intézmények
- Egészségügyi intézmények
- Pénzügyi intézmények
- Egyéb: Rendőrőrs, Sportcsarnok, sportpálya

Újkígyós IVS-e alapvetően a város funkciógazdagítását és fejlesztését alapozza meg, mely közvetve több vonatkozásban is hatással van a térség más településeire.



A város céljainak a környező településekkel való összehangolása szükségszerű, így a környező településekkel folyamatosan egyeztetni érdemes, arról hogy milyen – főként közigazgatási határon túli hatással bíró – fejlesztéseket vannak napirenden. Mindez azért elengedhetetlen, mert így elkerülhetőek az egymást kioltó fejlesztések megvalósulása, vagy éppen elérhető az egymást segítő kezdeményezések, közös gondolkodások elindulása, fejlesztése.

**A környező településeket intézményi adottságai, információ a jelenleg ismert fejlesztési elképzelésekről:**

**Szabadkígyós:**

- Általános iskola, óvoda
- Orvosi rendelő (2 db)
- Szabadkígyósi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Intézet (Wenckheim kastélyban működik)
- Integrált Községi és Szolgáltató Tér működik a településen. Az épületben nyújtott térítésmentes szolgáltatások:
  - Helyszín és feltételek biztosítása a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat tájékoztatási pont működtetéséhez
  - Ifjúsági közösségi programok szervezése, ifjúságfejlesztési folyamatok generálása és folyamatkövetése, ifjúsági információs pont működtetése
  - Lakosság, vállalkozások információhoz való hozzájutás elősegítése.
  - Községi internet hozzáférés biztosítása az önállóan vagy teleházban működő eMagyarország ponton
  - Közművelődési programok szervezése
  - Könyvtári és információs szolgáltatások biztosítása
  - Községfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése
  - Helyszín biztosítása civil szervezetek számára
  - Egészségfejlesztési programok
  - Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ) információs pont
- Wenckheim kastély és kastélypark

**Gerendás:**

- Szent József Szeretetotthon (Magyar Katolikus Egyház intézménye);
- Működő strand, amely egész nyáron át kulturált kikapcsolódási lehetőséget biztosít, vize gyógyhatású 32-34 Celsius fokos, minősítése ásványvíz;
- Orvosi rendelő

**Csabaszabadi:**

- Újkígyós Város Polgármesteri Hivatalának kirendeltsége (Csabaszabadi Község és Újkígyós Város által fenntartott körjegyzőség keretein belül)
- Étkeztetés, házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás (Békéscsabai Kistérségi Egyesített Szociális Intézmény)
- Beliczey-kastély és védett parkja

**Pusztatölke:**

- Humán Szolgáltató Központ (szociális foglalkoztatás, szociális étkezés, házi segítségnyújtás, falugondnoki szolgálat, idősek nappali ellátása)
- Vadaspark (csak előzetes bejelentkezéssel, szervezett formában látogatható)
- Tepertőfesztivál

Medgyesbodzás és Pusztatottlaka a Dél-Békési Kistérség Többcélú Társulás tagja, melynek tervei:

- Európai Területi Együtműködési Csoportosulás (EGTC) kialakítása a hatékonyabb nemzetközi együttműködési források kiaknázása érdekében
- turizmusban rejlő kiaknázatlan potenciálok és jövőbeli pályázati források hatékonyabb kiaknázása érdekében térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezethez kíván csatlakozás
- Dombegyház és Kisvarjas határátkelő nyitásával kapcsolatos útépités valamint a Kunágota és Magyarbánhegyes közötti útszakasz felújítása
- „Energiahatékonyság növelése az önkormányzati intézményeknél, zöld gazdaságfejlesztési programok előkészítése a dél-békési kistérségben” – pályázáshoz tervek elkészítése
- Turisztikai fellépés (Térség turisztikai értékeinek népszerűsítésére közös kiadvány készítése, Utazás kiállításon való részvétel, közös adatbázis létrehozása).
- Társulás által fenntartott szociális intézmény létrehozása

Békéscsaba:

Fejlett ipari és gazdasági háttérrel rendelkező város. A közszolgáltatások és egyéb szolgáltatások terén is központi szerepkörrel rendelkezik. Városfejlesztési dokumentumában és a Békéscsaba IVS.ben is komplex fejlesztésekre törekszik.

Újkígyós városiasodását közelsége hátráltatja, de mezőgazdaságra, hagyományokra épülő céljait nem befolyásolja, sőt (mint felvevőpiac, értékesítési pont) segíti.

Gyula:

Fejlett ipari és gazdasági háttérrel rendelkező város, amely múltjára adottságaira (várfürdő) alapozott turizmusával is jelentős települése a térségnek.

Újkígyós céljaival gyulai fejlesztések összehangolhatók, ilyen például a gyulai állatvásár és nagybani piac kialakításának terve, amely jól kiegészíti az újkígyósi mezőgazdaságra (zöldségfeldolgozásra) alapozó épülő céljait, sőt értékesítési helyszín segíti is azokat.

## 6.4. INGATLANGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓ

Az integrált városfejlesztési stratégia keretén belül kidolgozandó ingatlangazdálkodási terv alapján lehet bemutatni Újkígyós fejlesztési elképzeléseihez kapcsolódó, önkormányzati ingatlanok hasznosítását. A város stratégiai ingatlangazdálkodása meghatározza, hogy az önkormányzat ingatlantulajdonát milyen módon kívánja bekapcsolni a fejlesztési tevékenységébe, mi az értékesíthető, illetve hosszú távon önkormányzati tulajdonban, kezelésben maradó önkormányzati vagyon.

Az ingatlangazdálkodási terv keretében – az áttekintett önkormányzati pénzügyi helyzet, szűkös forrásoldali lehetőségek mellett – csupán a közeljövőben megvalósítani tervezett projektekre kiterjedően fogalmazódnak meg a stratégiai ingatlangazdálkodási elképzelések.

Az alábbi táblázat Újkígyós Város Önkormányzatának törzsvagyonát tartalmazó kimutatás alapján készült /8/2011. (IV.19.) sz. rendelet 13 sz. melléklete/.

33. táblázat: Önkormányzati tulajdonban lévő belterületi törzsvagyon\*

	Megnevezés	Hrsz.	Cím	Jelenlegi funkció	Tervezett funkció
<b>FORGALOMKÉPTELEN TÖRVÉNY ALAPJÁN</b>					
1.	Gazdasági épület és udvar	603/1	Tormási u.	Gazdasági épület és udvar	A határon átnyúló projekt (feldolgozó és oktatóközpont) helyszíne.
2.	Vásártér	655	Gyulai u.	Piac	változatlan
3.	Filmszínház	708	Petőfi S. u. 41	Használaton kívüli épület.	Közösségi tér, Kulturális Centrum
4.	Óvoda	1204	Petőfi S. u. 21	Óvoda és bölcsőde	változatlan
<b>FORGALOMKÉPTELEN HELYI DÖNTÉS ALAPJÁN</b>					
1.	Óvoda	460	Fő u. 30- 2	Óvoda	változatlan
2.	Orvosi rendelő	1317/ 1	Arany J. u. 40	Egészségház	változatlan
3.	Általános iskola	1319	Petőfi S. u. 45	Ált. iskola	változatlan
4.	Általános iskola	1326	Kossuth L. u. 33	Sportudvar	Központi óvoda és bölcsőde
5.	Községháza	1328	Kossuth L. u. 41	Városháza	változatlan
6.	Napközi otthon	1342	Arany J. u. 43	Napköziotthonos Konyha	változatlan
7.	Lakóház, udvar, gazdasági épület-öregek napközi otthona	1343	Arany J. u. 45	„Ezüstág” Gondozási Központ	változatlan
8.	Fürdő	1528	Újköz u. 5	Használaton kívüli	új fürdő létesítése
9.	Vízállás-szabadidő park	1533/ 1	Gyulai u	Szabadidő park	változatlan, ill. fürdő része
10.	Beépítetlen terület	2014/ 2	Pándy 2014- 2	utca	változatlan
<b>KORLÁTOZOTTAN FORGALOMKÉPES TÖRVÉNY ALAPJÁN</b>					
1.	Idősek otthona	603/1	Petőfi S. u. 26- 28	„Ezüstág” Idősek Otthona	változatlan
2.	Lakóház udvar- volt pártház	655	Petőfi S. u. 38	„Civilház”, vállalkozások is működnek benne.	változatlan
3.	Művelődési ház	708	Arany J. u. 42.	Művelődési Ház	változatlan
<b>KORLÁTOZOTTAN FORGALOMKÉPES HELYI DÖNTÉS ALAPJÁN</b>					
1.	Szántó	606	Tormási u.	akácos	változatlan
2.	Lakóház, udvar, műhely, iroda-szolg.lakás több funkció	705	Petőfi S. u. 34	Vízmű Kft. irodaépülete	változatlan
3.	Lakóház, udvar gazdasági épület	804/ 2	Kossuth L. u. 24	park	változatlan
4.	Óvoda	814	Petőfi S. u. 44	Óvoda és bölcsőde	változatlan
5.	Sporttelep	971	Kossuth L. u. 2	Sporttelep	változatlan
6.	Vízmű-telep	1318	József A. 12	Vízmű-telep	változatlan
7.	Gyógyszertár	1325	Kossuth L. u. 33	Kínai bolt	Központi Óvoda és Bölcsőde
8.	Könyvtár	1344/ 1	Kossuth L. u. 43	Könyvtár	változatlan
9.	Lakóház, udvar, gazdasági ép.	1475	Gyulai u 40	Rendőrség	változatlan
<b>FORGALOMKÉPES</b>					
1.	Telek	349/ 3	Fő u. 29/5	-	-
2.	Önkormányzati telephely	605/ 1	Tormási u. 15	Gazdasági épület	A határon átnyúló projekt (feldolgozó és oktatóközpont) helyszíne.

	Megnevezés	Hrsz.	Cím	Jelenlegi funkció	Tervezett funkció
3.	Beépítetlen terület	1405	Dózsa Gy. u. 49	Önkormányzati konyhakert	változatlan
4.	Beépítetlen terület	1406	Dózsa Gy. u. 47	Önkormányzati konyhakert	változatlan
5.	Beépítetlen terület	1743	Kossuth L. u. 117- 1	-	-
6.	Beépítetlen terület	1790/ 8	Újköz u. 75	-	-
7.	Beépítetlen terület	1790/ 9	Újköz u. 77	-	-
8.	Beépítetlen terület	1790/ 10	Újköz u. 79	-	-
9.	Beépítetlen terület	1790/ 11	Újköz u. 81	-	-
10.	Beépítetlen terület	1790/ 12	Újköz u. 83	-	-
11.	Beépítetlen terület	1790/ 13	Újköz u. 85	-	-
12.	Beépítetlen terület	1813	Óreg u. 87- 2	-	-
13.	Beépítetlen terület	1885	Wesselényi u. 27- 1	-	-
14.	Beépítetlen terület	1951	Újköz u. 54	-	-
15.	Beépítetlen terület	1952	Újköz u. 56	-	-
16.	telek	2206/ 2	Petőfi S. u. 87/1	-	-

\* Utak, utcák, közterületek, temetők, ravatalozó nélkül

Az önkormányzati tulajdonú vagyon megtartására törekszik a helyi önkormányzat. Legtöbb esetben a jelenlegi funkció megtartása, vagy az egykori funkció újraélesztésével (pl. fürdő) a cél, de összesen öt ingatlant érintve funkcióváltást, illetve bővítést tervez (*A határon átnyúló projekt /feldolgozó és oktatóközpont/ létrehozása; Községi tér, kulturális centrum kialakítása; Központi Óvoda és bölcsőde létesítése*) a helyi önkormányzat.

Önkormányzati tulajdonú földterület: Az önkormányzat földterületek némely esetben belterületen, de leginkább külterületen helyezkednek el. A saját tulajdonú földrészek többsége elaprózott és néhány kivételtől eltekintve előnytelen elhelyezkedésű.

Az önkormányzat tulajdonában külterületen mindössze forgalomképesnek 0,2 hektár gyeper, korlátozottan forgalomképesnek 25 ha szántó, és belterületen 2 ha szántó van nyilvánítva. A gyeper hasznosítására nincsenek tervek, míg a 25 ha szántó távlati hasznosítása a tervek szerint folyamatosan mezőgazdasági termelésre lesz (önkormányzat mezőgazdasági őstermelő). A belterületi 2 ha szántón erdősítést hajtott végre az önkormányzat és nem tervezi az eladását.

A törvény által forgalomképtelen gyepek (0,5, 0,5 és 0,6 ha), szántó (6 ha) hasznosítására jelenleg nincsenek tervek.

Nem önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanokon az önkormányzat egyelőre nem kíván fejleszteni (ill. ilyen célból azokat megvásárolni).

## 7. MONITORING

A városról készülő IVS az elkövetkező években történő fejlesztések vonatkozásában ad iránymutatást, a 2012-2020-i tervezési időszakra a városon belül területi szempontból is meghatározza a javasolt fejlesztéseket.

Az IVS-t a képviselőtestület hagyja jóvá, így elsősorban az ő ellenőrzése alá kell, hogy tartozzon a megvalósulás nyomon követése is. Az IVS végrehatásának menetét és eredményességét a rendszeren belül érdemes és javasolt felülvizsgálni. Célszerű az IVS évenkénti „áttekintése” valamint 3-5 évenként történő „aktualizálása”.

Az éves monitoringok feladata az operatív feladatok végrehajtásának ellenőrzése. A rövid távú monitoring számot vet azzal, hogy éppen milyen projektek megvalósítása van folyamatban, azok milyen stratégiai célt szolgálnak (stratégiai, avagy másodlagos vagy áttételes fontosságúak) milyen stádiumban vannak a tervezett ütemezéshez képest, mi az esetleges lemaradás oka, és a lemaradás hogyan orvosolható.

A rövid távú felülvizsgálat célja, hogy a kisebb korrekciók elvégezhetőek legyenek mielőtt a lemaradás vagy a céloktól való eltérés jelentősebb nagyságrendet ölt, így elkerülhetőek a nagyobb javítások, esetlegesen egy teljesen új forgatókönyv készítése.

A 3-5 éves monitoring célja az IVS sikerességének áttekintése és feladatok meg(újra)határozása, annak érdekében, hogy szembesüljön a város esetleges lemaradásaival, szükségszerű lépések megtételével. A monitoring a stratégia korrigálására is alkalmas, amit az elért eredmények és a külső környezet esetleges változásai idézhetnek elő.

A stratégia fejlesztési elemeinek esetében a monitoring feladatokat alapesetben az önkormányzat műszaki osztálya végzi el. A műszaki osztály ellenőrzi a stratégia végrehajtását, az indikátorok megvalósulását. Nagyobb volumenű projektek, pl. beruházási célú fejlesztések esetében a monitoringot külső, független szakértőnek kell végezni. Feladata, hogy a meghatározott célindikátorok megvalósulását nyomon kövesse, a monitoring mutatókat ellenőrizze, valamint hosszú távon az eredményindikátorok megvalósulásának monitoringját elvégezze. A monitoringért felelős szervezet beszámol városfejlesztési munkacsoportnak. A műszaki osztály vezetőjének feladata, hogy félévente beszámoljon a képviselőtestületnek a stratégia megvalósulásának állásáról, ismerteti a különböző mutatókat, értékeli az eredményeket.

## 8. MELLÉKLET

### 8.1. ÁLLAMTITKÁRSÁGI VÁLASZLEVÉL

P 110078



8962  
ÉRKEZETT  
2011. 10. 24.

**KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM**  
**TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSÉRT FELELŐS HELYETTES**  
**ÁLLAMTITKÁRSÁG**

**Sifter Livia**  
területfejlesztési tanácsadó

Ügyintéző: Budai Zsanett  
Tel: 1/7954352  
Iktatószám: XVIII/1017/2/11.

AQUAPROFIT ZRT.  
Területfejlesztési és Turisztikai Üzletág  
H-1013 Budapest, Krisztina krt. 32.  
[livia.sifter@aquaprofit.com](mailto:livia.sifter@aquaprofit.com)

**Tárgy:** új IVS-hez anti-szegregációs szakértő igénylése

Tisztelt Tanácsadó Asszony!

Kérem, engedje meg, hogy ezúton válaszoljak a 2011. szeptember 28. napján államtitkárságunk számára küldött elektronikus levelére, melyben arról érdeklődött, hogy igényelhető-e jelenleg anti-szegregációs szakértő, aki jóváhagyja az Integrált Városfejlesztési Stratégiák (IVS) Anti-szegregációs Tervét.


Az IVS jogszabályi háttéréül szolgáló, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény nem rendelkezik arról, hogy anti-szegregációs szakértő tevékenysége szükséges az IVS elkészítéséhez.

Az anti-szegregációs szakértő által jóváhagyott Anti-szegregációs Terv megléte a Regionális Operatív Programok (ROP) Irányító Hatóságának Funkcióbővítő - és Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció című pályázatainak indulás feltételeként jelent meg, tehát nem, mint az IVS meglétéhez szükséges jogszabályi követelmény.

Jelenleg e hálózat működés nem megoldott, így szakértőt jelenleg nem áll módunkban biztosítani.

Budapest, 2011. október 18.

Üdvözlettel:

  
**Gulyásné Dr. Kovács Erzsébet**  
főosztályvezető

Postacím: 1357 Budapest, Pf. 2. • Telefon: +36 1-795-5460 • Fax: +36 1-795-50598

8.2 melléklet



**Újkígyós**  
Komplex Közösségi  
Városfejlesztési Program

## **Célterületek, célok, feladatok**

---



# Tartalomjegyzék

---

<b>1. Helyzetelemzés, jövőkép .....</b>	<b>5</b>
<b>2. Célterületek és célok .....</b>	<b>7</b>
<b>3. Hogyan tovább?.....</b>	<b>8</b>
<b>4. Feladatok .....</b>	<b>10</b>
4.1. Gazdaságfejlesztés .....	10
4.1.1. Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés.....	10
4.1.2. Újkígyós elérhetőségének növelése, logisztika, közlekedés fejlesztése .....	13
4.2. Városmarketing .....	14
4.2.1. A település értékei és termékei ismertségének növelése (promóció).....	14
4.2.2. Újkígyós részese a térség turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésének.....	17
4.3. Energia .....	18
4.3.1. Új energetikai megoldások keresése .....	18
4.3.2. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése .....	19
4.4. Részvétel.....	20
4.4.1. Közösségi, közéleti részvétel és felelősségvállalás, a civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet .....	20
4.4.2. Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése.....	22
4.5. Humánfejlesztés .....	23
4.5.1. Családbarát település, növekvő lélekszámmal .....	23
4.5.2. Közoktatás és felnőttképzés fejlesztése .....	26
<b>5. Cselekvési terv.....</b>	<b>27</b>
5.1. Gazdaságfejlesztés .....	27
5.1.1. Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés.....	27
5.1.2. Újkígyós elérhetőségének növelése, logisztika, közlekedés fejlesztése.....	29
5.2. Városmarketing .....	30
5.2.1. A település értékei és termékei ismertségének növelése (promóció).....	30
5.2.2. Újkígyós részese a térség turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésének.....	34
5.3. Energia .....	35
5.3.1. Új energetikai megoldások keresése .....	35
5.3.2. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése .....	35

5.4. Részvétel.....	36
5.4.1.  Közösségi, közeleti részvétel és felelősségvállalás, a civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet .....	36
5.4.2.  Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése.....	38
5.5. Humánfejlesztés .....	39
5.5.1.  Családbarát település, növekvő lélekszámmal .....	39
5.5.2.  Közoktatás és felnőttképzés fejlesztése .....	41
<b>6. Időterv és forrástérkép .....</b>	<b>42</b>
6.1. Azonnal (2012. i. félévéig) elindítandó, megvalósítandó programok, projektek.....	42
6.2. Rövidtávon (2013-2015 között) elindítandó, megvalósítandó programok, projektek.....	43
6.3. Középtávon (2016-2020 között) elindítandó, megvalósítandó programok, projektek.....	47
6.4. Az időtervben és forrástérképben megjelöl pályázati források .....	49



# Újkígyósi Komplex Községi Városfejlesztési Program

## Célterületek, célok, feladatok

A Komplex Községi Városfejlesztési Program (KKVP) a közösségi fejlesztés módszertanának alkalmazásával, a település közösségeinek bevonásával készült helyzetelemzésre támaszkodva jelöli ki Újkígyós Város jövőképét és kitörési pontjait, továbbá meghatározza azok elérésének célterületeit, céljait és feladatait.

A „*közösségi fejlesztés módszertana*” arra az állításra épül, hogy a fejlesztési irányok meghatározása nem lehetséges a helyben élők lehető legszélesebb köre gondolatainak, szándékainak, terveinek ismerete nélkül. A helyzetet, a szükségleteket ugyanis senki nem ismeri náluk jobban. A „megismerés” mellett fontos az is, hogy a lakosok és közösségeik a tervezési folyamat egészének tevékeny részesei legyenek. A célok ugyanis így lesznek közösek és remélhető, hogy megvalósításukért a képviselőtestület és az önkormányzati intézmények mellett az egyes emberek, a civil közösségek és a vállalkozások is felelősséget éreznek majd.

A közös gondolkodás keretét úgynevezett közösségi tervező műhelyek adták, amelyek során a résztvevők kisebb-nagyobb csoportokban tekintették át Újkígyós helyzetét, vázolták fel a fejlesztés lehetséges irányait, szükséges lépéseit és vitatták meg, hogy kinek, mit kell tennie annak érdekében, hogy a tervekből valóság legyen. Az alábbi ábra a műhelyek témáit, céljait foglalja össze.



Az első műhely nyáron, 2011. július 25-én, a második ősszel 2011. szeptember 10-én került megrendezésre, a célterületeket, a célokat és a feladatokat pedig két műhely keretében 2011. október 27-én és 2011. november 10-én vitatták meg a résztvevők. A műhelyekre mintegy 80 helyi szakember, közösségi- és intézményvezető, gazdálkodó, véleményformáló kapott meghívást. A részvételi

arány az első találkozón rendkívül magas volt (kb. 50 fő), a második alkalmon közel 30 fő, köztük számos fiatal vett részt a közös gondolkodásban, a harmadik-negyedik műhely munkájában pedig 25-30 fő vett részt.

## 1. Helyzetelemzés, jövőkép

A helyzetelemzés elkészítésekor három forrásra támaszkodtunk:

- a helyzetelemző műhely eredményeire,
- a HROD 2009 óta kialakult, Újkígyóstra vonatkozó tapasztalataira, amelyek a helyszíni munka, illetve a településre és térségére vonatkozó stratégiai tervek, felmérések elemzése során keletkeztek,
- az Aquaprofit és a HROD által a helyzetelemző műhely megtartását megelőzően összeállított, az önkormányzat és a településen működő vállalkozások, intézmények, továbbá civil és egyházi szervezetek által 2011-12-ben megvalósítható projekteket ismertető Fejlesztési Akciótervben foglaltakra.

A helyzetelemzés főbb megállapításait nem elkülönítetten, hanem – a könnyebb áttekinthetőség érdekében – az egyes célterületeknél és céloknál ismertetjük.

A jövőkép megalkotásának folyamatát a második műhely összefoglaló dokumentumában részletesen kifejtettük. Ehelyütt a műhely két utolsó, a jövőkép végleges formáját kialakító programpontját idézzük vissza.

A közel 30 résztvevő két körbe összeülve összesítette, egyeztette, majd formálta mondatokká a műhely megelőző időszakában összegyűjtött, a jövőkép egyes elemeire utaló címszavait. Az egyes csoportok az alábbi jövőképeket fogalmazták meg.

### Csoport I.

Infrastrukturális fejlesztések (pl. Békéscsaba-Medgyesegyháza aszfaltút megépülése, ásványvizek és hőforrások kihasználása) által a helyi termékek magas szinten földolgozva kerüljenek piacra. A helyi jövedelem által növekedjen a település lakosság megtartó ereje.

A magas szintű helyi szolgáltatások és kulturális értékek, valamint természeti látnivalók miatt jelentős érdeklődés alakuljon ki településünk iránt (tájház, kiállítóhelyek, egyesületek/lovas klub, gazdakör, népfőiskola/régészeti gyűjtemény, étterem, szálláshely)

Mindezekhez megvalósul a közös kollektív akarat és tenni akarás.

Felelős gondolkodású, magas erkölcsiségű vezetők a település minden posztján.

### Csoport II.

#### BIZTONSÁG, MUNKA, ÖSSZETARTÁS

Olyan munkahelyek legyenek, ahol 8 órai munkával meg tudjuk teremteni a harmonikus családi élethez szükséges anyagiakat.

Maradjon idő a szórakozásra, pihenésre, családra.

Élhető település maradjon a sok munkahely ellenére, maradjanak meg a zöld övezetek.

Szaporodjanak az erdők!

Minden korosztály számára legyen biztosított a kikapcsolódás, szórakozási lehetőség.

Adjon Isten egészséget, sok gyermekben nyereséget!

A két csoport mondatait a műhely összes tagja közösen, „plenáris munka keretében” dolgozta össze egy, mindenki számára megfelelő és elfogadott jövőképpé.

### **Biztonság, munka, műveltség, összetartás**

Településünk megtartó ereje helyi vállalkozásokra épül, amely biztos, gazdasági és környezeti értelemben is fenntartható megélhetést tesz lehetővé az újkígyósiak számára. A munkaszervezés támogatja a családi és közösségi élet természetes ritmusát.

Településünk alkotó részese egy élő térségi, társadalmi együttműködésnek. Ennek feltételeként megépül a Medgyesegyházát Békéscsabával összekötő, illetve az Újkígyóst elkerülő aszfaltút.

Megfelelő infrastruktúra és helyi tudás, szakértelem áll rendelkezésre, amely lehetővé teszi a helyi vízkincs kiaknázását és a mezőgazdasági termékek magas szintű feldolgozását.

Magas szintű helyi szolgáltatások, kulturális és természeti értékek révén jelentős az érdeklődés a település iránt.

Újkígyós jó gazda módjára gondolkodó, felelős, magas erkölcsiségű, együttműködő polgárok közössége.



Fotók az első, a helyzetelemzést elvégző műhelyről  
A teljes fotódokumentáció [ezen a linken](#) érhető el

\* URL: <http://bit.ly/olGgee>

## 2. Célterületek és célok

A célterületek a helyzetelemzés eredményei és a jövőkép alapján kerültek meghatározásra. A kérdés, amelyre a műhely résztvevői válaszoltak az volt, hogy „Figyelembe véve a helyzetelemzés eredményeit, miképpen érhető el, miképpen valósítható meg a jövőkép?”

A válaszokat nem általános jelleggel, hanem a korábban már alkalmazott és a helyzetelemzés fő területeit is kijelölő fejlesztési fókuszok mentén határozták meg a műhely résztvevői. Az első körben tehát arra születtek válaszok, hogy miképpen érhető el a jövőkép

- a gazdaság, a foglalkoztatás és az idegenforgalom,
- a szociális és az egészségügyi terület,
- a közösségi művelődés, az oktatás és a felnőttképzés,
- a generációs politikák, azaz a gyermek- és ifjúságfejlesztés és az idősügy, továbbá
- a közigazgatási, a közösségi (ön-) igazgatás, a civil és az egyházi élet területein.

A számos választ plenáris megbeszélés keretében, az összes résztvevővel közösen összegeztük és alkottuk meg az alábbi öt célterületet és tíz fejlesztési célt:

- Gazdaságfejlesztés
  - = Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés
  - = Újkígyós elérhetőségének növelése, logisztika, közlekedés fejlesztése
- Városmarketing
  - = Az értékek és termékek ismertségének növelése (promóció)
  - = A térségi turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésében való részvétel fejlesztése
- Energia
  - = Új energetikai megoldások keresése
  - = Energiafelhasználás hatékonyságának növelése
- Humánfejlesztés
  - = Családbarát település, növekvő lélekszámmal
  - = Közoktatás és felnőttképzés fejlesztése
- Részvétel
  - = Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése
  - = Közösségi, közéleti részvétel és felelősségvállalás, a civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet

Az egyes célok megvalósításához szükséges teendőket a negyedik műhelyen határozták meg a résztvevők. Az egyes teendőkhöz kapcsolódóan a „Mit?“, a „Mikor?“ illetve a „Meddig?“, továbbá a „Milyen erőforrásokból?“, azaz a „Ki?“ és „Miből?“ kérdésekre kellett választ adniuk a résztvevőknek.

A jövőkép, a célterületek, a célok és a feladatok egymásra épülését az alábbi táblázat foglalja össze.

Jövőkép	Biztonság, munka, műveltség, összetartás									
Célterületek	Gazdaság- fejlesztés		Város- marketing	Energia	Humán- fejlesztés	Részvétel				
Célok	Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés	Elérhetőség növelése, logisztika, közlekedés fejlesztése	Az értékek és termékek ismertségének növelése (promóció)	A térségi turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésében való részvétel fejlesztése	Új energetikai megoldások keresése	Energiafelhasználás hatékonyságának növelése	Családbarát település, növekvő lélekszámmal	Közoktatás és felnőttképzés fejlesztése	Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése	Közösségi, közéleti részvétel és felelősségvállalás, a civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet
Feladatok	Mit? Mikor? illetve Meddig? Milyen erőforrásokból? azaz Ki? és Miből?									

### 3. Hogyan tovább?

Az alábbi oldalakon számos olyan, jelentősebb beruházást igénylő program, projekt szerepel, amelyek megvalósítása kizárólag pályázati támogatás esetén lehet gazdaságos. Tekintetükben folytatni kell a szak- és rendszerszerű forrásfeltárást és megfelelő pályázati lehetőség esetén – összehangolva az éppen futó és az egyéb tervezett programokkal, projektekkel – el kell készíteni az adott program, illetve projekt pályázati dokumentációját. A feltáró munkát megkezdtük, a „6. Időterv és forrástérkép” fejezetben összegyűjtöttük a jelenleg látható pályázati forrásokat.

Olvasható azonban több egyszerű, első olvasatra akár „magától értetődőnek” tűnő javaslat is. Az alapvető kérdés ezekkel kapcsolatba az, hogy miért nem valósultak meg eddig...? A válasznak két eleme van:

- egyrészt a legtöbb „egyszerű javaslat” eleddig csak párok szándéka volt, az ötletgazdák pedig – a társadalmi párbeszéd tereinek és rendszereinek és általában

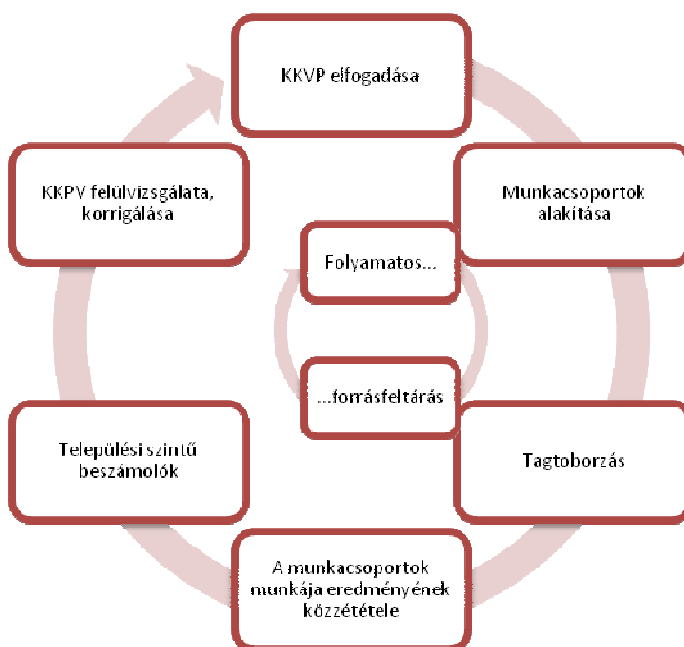


- a településről való eszmecserék hiánya miatt – nem találtak, nem találhattak társak, szövetségest maguk mellé,
- másrészt a számos ötlet nem vagy csak kevesek számára állt össze egy koherens, előre mutató, átlátható cselekvési tervvé.

A közösségi tervezés eredményeként e két akadály – legalábbis részben – elhárult. Most „csupán” a tervezési folyamatban résztvevőkön múlik, hogy elindul-e a tervek közös továbbgondolása, majd pedig azok megvalósítása.

Tapasztalataink szerint – a KKPV-ben foglaltak elfogadását követően és a folyamatos forrásfeltárással párhuzamosan – az alábbi lépéseket kell mihamarabb megtenni:

- kisebb csoportok alakítása egy-egy program, projekt előkészítése érdekében,
- annak áttekintése, hogy van-e olyan létfontosságú program, illetve projekt, amely mentén nem alakult munkacsoport,
- tagok toborzása a megalakult kisebb csoportokba, továbbá a meg nem alakult, de a település jövőképe megvalósítása kapcsán létfontosságú munkacsoportokba,
- a csoportok munkájának, pontosabban munkájuk eredményének folyamatos közzététele,
- az egyes csoportok munkájáról tartandó települési szintű beszámolók szervezése 2012-ben negyed, 2013-ben fél, majd később esetleg ritkább időközönként,
- a KKPV évenkénti felülvizsgálata, szükség esetén korrigálása.



## 4. Feladatok

### 4.1. Gazdaságfejlesztés

#### 4.1.1. Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés

A helyzetelemzés és a műhelyek is többször rámutattak: Újkígyós kiváló erőforrásokkal rendelkezik, amelyek közül a leglényegesebbek az alábbiak:

- átlagban 40 aranykorona értékű termőföld,
- ipari beruházásokra és mezőgazdálkodásra is alkalmas szabad területek
- gazdálkodási tudás, ismeretek,
- Gazdakör léte, aktivitása,
- termálkincs (mezőgazdaság, turizmus, közintézmények),
- ipari-technológiai gyártáshoz szükséges szakképzettség és tapasztalat.

Láthatóvá vált tehát, hogy a település gazdaságának és gazdaságfejlesztésének alapja a mezőgazdaság. A műhelybeszélgetésekben kiviláglott továbbá az is, hogy a fejlesztés alapvető irányjai

- a terményértékesítés felől a feldolgozás felé való elmozdulás,
- a helyi termékek piacának bővítése és
- a gazdálkodással kapcsolatos tapasztalatok és szaktudás folyamatos átadása és frissítése.

Az első két iránnyal kapcsolatos feladatokat a „Gazdaságfejlesztés”, a harmadikat a „Humánfejlesztés” célterület keretében részletezzük.

A terményértékesítés felől a feldolgozás felé való elmozdulás kapcsán az alábbi feladatok kerültek meghatározásra.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>1. Vállalkozói klub alapítása és folyamatos működtetése</b>	<p>A vállalkozó klub működtetésének célja a település minden – azaz nem csupán az agráriummal foglalkozó – vállalkozójának összefogása, közös fejlesztési programok kidolgozása, megvalósítása</p> <p>A működés megkezdését követően, a tevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- első lépéseként a jó gyakorlatok összegyűjtése valósul meg (a helyi szintű vállalkozói együttműködések jó gyakorlatainak, sikertörténeteinek összegyűjtése, tanulmányút szervezése, a jól működő vállalkozói együttműködések megtekintése),</li> </ul>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- majd helyi felmérés készül fejlesztési igények, szükségletek megismerése, rendszerezése, megvalósításuk ütemezése érdekében.</li> </ul>
<b>2. Közös gazdasági, gazdálkodási szervezet létrehozása</b>	<p>A közös gazdasági, gazdálkodási szervezet(ek) megalapításának célja a vállalkozói együttműködések formalizálása, szorosabbá fűzése, átláthatóbbá és fenntarthatóbbá tétele, továbbá a helyi szintű feldolgozó- és késztermék előállító kapacitás kialakítása, működtetése.</p> <p>A működés megkezdését követően, a tevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- első lépéseként: jó gyakorlatok összegyűjtése, majd tanulmányutak szervezése</li> <li>- második lépéseként: a piacüzemeltetési, piacműködtetési jogok és kötelezettségek átadása a közös gazdasági, gazdálkodási szervezet számára</li> <li>- harmadik lépésként: a feldolgozók és késztermék előállító kapacitás kialakítása például az alábbi termékek kapcsán             <ul style="list-style-type: none"> <li>• lekvárok,</li> <li>• pálinka,</li> <li>• gyógynövények,</li> <li>• húskészítmények</li> <li>• stb.</li> </ul> </li> </ul> <p>A szervezeti forma (pl. szövetkezet, TÉSZ, klaszter, stb.) a célok és a feladatok pontos meghatározását követően választható ki.</p>

A piacbővítés kapcsán program, illetve projekt megvalósítását tartották fontosnak a műhely résztvevői.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>3. Közétkeztetés fejlesztése</b>	<p>Az elmúlt hónapok jogszabály módosításai lehetővé teszik, hogy a közétkeztetés alapanyagait – közbeszerzési eljárás nélkül – helyi termelők biztosítsák. Elsődleges feladat e rendszer bővítése, fejlesztése. Két alfeladat került meghatározásra</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a helyi beszállítói (minősítési) rendszer kidolgozása és</li> <li>- a házhozszállítás fejlesztése – így is növelve a közétkeztetésben részt vevők és a beszállítók körét.</li> </ul>
<b>4. Települési szaknévsor kialakítása</b>	<p>A műhelyek során felmerült: számos szakmunka kapcsán nem tudják az újkígyósiak, hogy lakik-e a településen olyan szakember, akik az adott szakmukát (gáz-, víz-, villanszerelés, stb.) jó minőségben el tudná végezni. A szaknévsor a mesteremberek és szakmunkákat igénylők egymásra találását segíti majd.</p> <p>(A 2. feladatnál említett szövetkezet alkalmas szervezeti forma többek között arra is, hogy az egyes szakmukákhoz értő, de számlát adni nem tudó mesteremberek számára biztosítsa a legális munkavégzés körülményeit.)</p>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>5. Helyi, térségi termék rendszer kialakítása</b>	<p>A termékek piacbővítésének előfeltételei – többek között</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a folyamatos jó minőség és</li> <li>- a termékek ismertsége, felismerhetősége.</li> </ul> <p>A minőség garantálásának és a „felismertetésnek” egyik kiváló eszköze a „helyi termék rendszer” kialakítása, amelynek legalapvetőbb lépései az alábbiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a helyi termékek összegyűjtése</li> <li>- minősítési rendszer kidolgozása</li> <li>- helyi termék arculat kialakítása</li> <li>- helyi termék bolt kialakítása</li> <li>- a helyi termékekre ráépülő szolgáltatások (grafika, marketing, logisztika, internetes értékesítés, stb.) rendszerbe szervezése</li> <li>- külső marketing</li> <li>- külső értékesítés</li> </ul>

Meghatározó kérdésként merült fel azonban, hogy „mi van azokkal, akik nem a mezőgazdaságból akarnak megélni?” A válasz egyrészt az, hogy a gazdálkodói együttműködések mellett erősíteni kell a településen belüli szolgáltatói együttműködések is. Azaz pl. a helyi termékek rendszerére számos szolgáltatás – azaz vállalkozás és munkahely – épülhet rá: grafika, marketing, logisztika, internetes értékesítés, stb. Feltéve persze, ha e szolgáltatásokat a helyi gazdálkodók a helyi szakemberektől rendelik meg...

A szolgáltatói együttműködés erősítése mellett további három feladat került meghatározásra.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>6. Távmunka feltételeinek megteremtése</b>	<p>A távmunka korunk egyik legdinamikusabban fejlődő munkapiaci területe. Kétségtelen, hogy jelentős beruházásokat igényel, azonban az is kétségtelen, hogy e beruházások megtérülnek. Adminisztratív, ügyfélszolgálati, stb. munkára ugyanis folyamatosan szükség van. A feltételek megteremtésének alaplépései:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- digitális írástudást, IKT-kompetenciákat fejlesztő képzési programok szervezése,</li> <li>- a technológiai (hálózat) és tudásbéli (emberek) kapacitás kijánlása, munkaszervezés</li> <li>- a távmunka programokban részt venni kívánó személyek, szervezetek, vállalkozások számára szélessávú (üvegszálás) internetkapcsolat elérhetőségének biztosítása (pl. kisösszegű infrastrukturális fejlesztés, előfizetési díjak időszakos támogatás).</li> </ul>
<b>7. Diák vállalkozási program elindítása az</b>	<p>A hosszú távú cél, hogy minél több újkígyósi fiatal alapítson helyi, helyben maradó vállalkozást. Előfeltétele ennek az, hogy minél többen merjenek, tudjanak vállalkozni – e célt szolgálja a</p>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>általános iskolában</b>	<p>diákvállalkozási program, amely egy olyan, hosszú távú, egész tanéven átívelő projekt, melyben az általános- és középiskolás diákok megtapasztalják, hogyan kell működtetni egy vállalkozást.</p> <p>Valós környezetben megismerik az üzleti élet alapvető szabályait, a vezető pozíciók betöltésével járó felelőségeket, a pontos adminisztráció és a határidők betartásának fontosságát, a munkavállalók jogait, és kötelességeit. A program során a szervező, tervező, előadó, döntéshozó, információ-feldolgozó, elemző képességeik mellett szükségük lesz a kreativitásukra, kritikai gondolkodásukra, nyitottságukra is.</p> <p>A programot kidolgozó Junior Achievement Magyarország kész tanmenetekkel, tankönyvekkel, képzésekkel támogatja a diákvállalkozási programokat beindító intézményeket.</p> <p>A helyi vállalkozók a diákvállalkozási program elsődleges partnerei kell, hogy legyenek. Élettörténetükkel, kudarcaikkal és sikereikkel közelebb hozhatják a vállalkozás világát a fiatalokhoz.</p>
<b>8. Üzemlátogatások, folytatása, fejlesztése</b>	<p>Újkígyóson kialakult hagyománya van a fiatalok, elsősorban a középiskolások üzemlátogatásának. Fontos e rendszer megtartása és – a Humánfejlesztés kapcsán, a „Komplex ifjúság-fejlesztési program elindítása és működtetése” programban (33. pont) említett pályaválasztási tanácsadással összehangolt – fejlesztése.</p> <p>A fejlesztés részeként erősíteni kell a helyi vállalkozókkal való együttműködést: az egyes szakmák iránt érdeklődő fiatalok tölthessenek el rövidebb-hosszabb „gyakorlati időt” egy-egy helyi vállalkozónál.</p>

#### **4.1.2. Újkígyós elérhetőségének növelése, logisztika, közlekedés fejlesztése**

A helyzetelemzés rámutatott, hogy a gazdaság fejlődésének egyik kiemelendő akadálya a közlekedési infrastruktúra elégtelensége:

- a közúti összeköttetés hiányossága a közelebbi települések megközelítésének nehézségeiben nyilvánul meg,
- Békéscsaba irányába még megfelelő, de pl. Gyula irányába már rendkívül rossz a tömegközlekedés,
- a tömegközlekedés vasúthoz való csatlakozása is elégtelen: a település közvetlen vasúti összeköttetése a környező településekkel és Békéscsabával az 1970-es évek elején megszűnt, a legközelebbi személyforgalmi vasútállomás Békéscsabán található, a szomszédos Szabadkígyóson teherforgalmi célokat szolgáló megállóhely működik.

## 4.2. Városmarketing

### 4.2.1. A település értékei és termékei ismertségének növelése (promóció)

A település értékeinek láthatóvá tétele már a gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó feladatnál („6. Helyi, térségi termék rendszer kialakítása”) is felmerült. Az e célterülethez kapcsolódó feladatok azonban elsődlegesen a turisztikai fejlesztésekhez kapcsolódnak.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>9. Programjellegű turisztikai attrakciók kialakítása</b>	<p>Újkígyós több, jellegzetes programmal is büszkélkedhet. Mindezek közül kiemelkedik a Galiba Napok – ezek fenntartása, fejlesztése fontos feladat.</p> <p>A közösségi tervező műhelyeken azonban felmerültek további, turisztikai attrakciónak fejleszhető programok.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Az egyes udvaroknál tartott disznótorokra számos családtag szokott érkezni és még több – akár családi, akár baráti – vendég érkezne, ha lenne hol megszállni. A program továbbgondolásaként született meg a feladat: kerüljön meghirdetésre egy-egy városi szintű, külső vendégeket is váró disznótor.</li> <li>- „Próbáld ki a gazdák életét 1-1 napra!”: az előzőhöz hasonló, de alapvetően a napi életre koncentráló, a „város embereknek” a kertészkedést, az állattartást, stb-t bemutató program</li> <li>- Lovas programok, események</li> </ul>
<b>10. Népfőiskola kiállításának turisztikai attrakcióvá fejlesztése</b>	<p>A népfőiskola különleges gyűjteménye méltán lehetne Újkígyós egyik vendégcsalogató attrakciója. A megvalósításhoz azonban</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- egyrészt infrastrukturális és gyűjteményi fejlesztések is szükségesek,</li> <li>- másrészt a Népfőiskolát a térség turisztikai kínálatának szervezettebb részévé kell tenni.</li> </ul>
<b>11. Szálláshelyek kialakítása</b>	<p>A szálláshelyek kialakításának igénye folyamatosan megjelent a műhelyekben. Az alapvető kérdés az, hogy ki legyen az a vállalkozó, aki először megkockáztatja a jelentősebb összegű beruházást. A vendégágyak bővítésére az alábbi menetrend rajzolódott ki a műhelyek során</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- önkormányzati vendégház kialakítása</li> <li>- az egyes jelentősebb programok (Galiba Napok, Disznótoros, stb.) alkalmával ideiglenes „családi vendégszobák” berendezése az üres, kevésbé kihasznált szobákban (kedvcsináló a vendéglátáshoz)</li> <li>- vendéglátással foglalkozni kívánók számára képzési programok szervezése, illetve önkormányzati támogatás biztosítása a „falusi vendéglátást” tanuló lakosoknak</li> <li>- vállalkozói vendégház (panzió, apartman) kialakítása</li> </ul>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>12. Vendéglő kialakítása</b>	<p>A szálláshelyek mellett a vendéglő igénye fogalmazódott meg folyamatosan. A település, az önkormányzat eszközei igen korlátozottak e kérdésben. Kérdés továbbá, hogy milyen együttműködés alakítható ki a vendéglő és a közétkeztetést végző intézmény(ek) között. (Lásd. a „3. Közétkeztetés fejlesztése” feladatot.)</p> <p>Legfeljebb adókedvezményt vagy kedvezményes bérleti díjat ajánlhat az önkormányzat az érdeklődő, jelentkező vállalkozó számára. E két kedvezményt azonban mindenképp, hiszen látható, hogy a vendéglő egyben egy erős lakossági igényt is kiszolgálna.</p>
<b>13. Képzési és ifjúsági turisztikai központ kialakítása az egykori zárdaépületben</b>	<p>Az egyház tulajdonában álló egykori zárdaépület jelenleg üresen, funkció nélkül áll. A műhelyeken egy, az egyházközség szándékaival összecsengő fejlesztési elképzelés állt össze:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- képzések, lelki gyakorlatok számára alkalmas tér kialakítása, amely egyben egy</li> <li>- ifjúsági szállást is magában foglalna.</li> </ul> <p>A képzési helyszín egyrészt helyet adhat az „5. Humánfejlesztés” célterület keretében megfogalmazott programoknak. Másrészt az ifjúsági szállás – megfelelő, mobil eszközök, bútorok alkalmazása esetén – részben megoldást nyújthat „12. Szálláshelyek kialakítása” pontban írt problémákra is.</p>
<b>14. Vadászház korszerűsítése</b>	<p>A vadászház korszerűsítése kapcsán igen részletes terv állt össze a feladat-meghatározó műhelyen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Felújítási, beruházási feladatok:             <ul style="list-style-type: none"> <li>• nyílászárócsere</li> <li>• fűtéskorszerűsítés</li> <li>• kiállító terem</li> <li>• élőállat bemutató és –simogató</li> <li>• magasfigyelő (magasles) kialakítása</li> </ul> </li> <li>- Kapcsolódó programok, szolgáltatások, tevékenységek:             <ul style="list-style-type: none"> <li>• üzleti, turisztikai célú hasznosítás</li> <li>• vadászturisztika, éjszakai erdőtúra, csillagvadászat (csillagos égbolt vizsgálata)</li> <li>• rendezvényekre való bérbeadás</li> <li>• helyi mezőgazdasági és ipari termékek bemutatása</li> <li>• zöldség, gyümölcs</li> <li>• tej- és hústermékek</li> <li>• ipari termékek</li> <li>• pálinka</li> <li>• Körös-Maros Nemzeti Park megismertetése, helyi ökoszisztéma bemutatása, helyi vadgazdálkodás és vadászati tevékenység bemutatása</li> <li>• iskolai oktatás céljára történő hasznosítás (erdei iskola, egyéb oktatás)</li> </ul> </li> </ul>



Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>15. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand turisztikai hasznosításának lehetőségéről</b>	<p>Az egykori strand hasznosítása, hasznosíthatósága folyamatos vitatémája volt a műhelyeknek. A fejlesztési irány akkor lesz mindenki számára megnyugtató módon meghatározható, ha elkészül egy, a strand hasznosításáról, hasznosíthatóságáról szóló független – azaz nem valamely pályázathoz készülő, azaz a megvalósíthatóságot eleve bebizonyító – tanulmány.</p>

A műhelyekben két

- egyrészt különösen jelentős mértékű anyagi erőforrásokat igénylő,
- másrészt egymással mind tartalmi, mind pedig területileg szorosan összefüggő, összekapcsolódó fejlesztés körvonalazódott.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>16. Szabadidőpark kialakítása</b>	<p>Az egykori strandhoz kapcsolódóan, a mellette lévő szabadidőpark területére született a „Kalandpark kialakítás” fejlesztési elképzelés.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- gokart</li> <li>- jégpálya</li> <li>- paintball</li> <li>- gördeszka-pálya</li> <li>- közösségi tér</li> </ul> <p>A helyszín alkalmas mindegyik fejlesztési ötlet megvalósítására. Konkrét terveket azonban csak az előző pontban említett tanulmányt követően, azaz a strand fejlesztésével összhangban érdemes elkészíteni.</p>
<b>17. Az egykori strand újraindítása és fejlesztése</b>	<p>A fürdőfejlesztés kapcsán igen részletes koncepció rajzolódott ki. A megvalósíthatósági tanulmány elsősorban e koncepció teljes, illetve moduláris (azaz egyes elemeinek egymásra épülő) jellegű megvalósításának módjára kell, hogy választ adjon.</p> <p>A koncepció alapja az, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a fürdő a település energetikai fejlesztéseinek integráns rész kell, hogy legyen,</li> <li>- a szükséges beruházásokat az önkormányzat pályázati forrásból valósítja meg</li> <li>- a működtetést azonban már egy szakmai szereplő végzi (az önkormányzat folyamatos és meghatározó kontrollja mellett).</li> </ul>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
	<p>Infrastrukturális fejlesztések:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tanuszoda</li> <li>- élménymedence élményelemekkel, sodrófolyosóval, csúszdával (tartóoszlop köré)</li> <li>- gyermekmedence (csúszdával, állatfigurákkal)</li> <li>- termálmedence élményelemekkel</li> <li>- kinti, benti gyógymedence</li> <li>- kinti élménymedence</li> <li>- a régi kispancsoló felújítása + homokozó, hinták... stb.</li> <li>- a régi nagymedence felújítása + csúszda</li> </ul> <p>Kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- szolgáltatóház (fodrászat, kozmetika, Kígyósi ajándékok és termékek boltja)</li> <li>- diákszállás</li> <li>- wellness és szabadidőközpont</li> </ul> <p>Kapcsolódó programok, szolgáltatások</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- úszásoktatás kiemelten csecsemőúszás</li> <li>- baba – mama programok</li> <li>- kádas kezelések, különféle masszázss, iszappakolás..</li> <li>- sószoba: allergiásoknak</li> <li>- gyógytorna a medencében: fiataloknak, időseknek</li> <li>- szakrendelések: ortopédiai, bőrgyógyászati, fogászati, szemészeti, valamint általános egészségügyi állapotfelmérések</li> <li>- kiegészítő szolgáltatások: internet, mosoda, kerékpárkölcsönzés, kocsikázás, lovaglás, Dóttó vonatozás, stb....</li> </ul>

#### **4.2.2. Újkígyós részese a térség turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésének**

A turizmus kapcsán hasonló a helyzet, mint a mezőgazdaság területén: számos erőforrás van, amelyek azonban csak az együttműködések mentén aknázhatóak ki. A turizmus esetében ez alapvetően a környező településekkel és a térség turisztikai szervezeteivel való együttműködést jelent.

A turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésében való részvétel fejlesztése kapcsán két tevékenységcsoport került meghatározásra.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>18. Érték- és programleltár készítése</b>	Újkígyós és környéke értékeinek összegyűjtése, rendszerezése és láthatóvá tétele (honlap, CD-DVD, kiadvány, stb.) <ul style="list-style-type: none"> <li>- természeti, épített és egyéb értékek (kunhalmok, régészeti emlékhelyek, népfőiskola, alkotóház, stb.)</li> <li>- helyi, térségi termékek</li> <li>- helyi, térségi szokások, hagyományok</li> <li>- helyi, térségi turisztikai szempontból is érdekes programok (pl.: városi disznótorok)</li> </ul>
<b>19. Térségi programkínálat összeállítása</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Együttműködés kialakítása a környékbeli településekkel, elsősorban Szabadkígyóssal</li> <li>- Térségi programkínálat összeállítása (Szabadkígyós, Gyula, Békéscsaba)</li> </ul>

### 4.3. Energia

Az „energia” kérdésköre különösen fontos Újkígyós számára. Alapvetően azért, mert a település alatt jelentős termálvíz-készlet található, amelynek kihasználása, kihasználhatósága egyrészt kiemelt kérdésköre a települési közbeszédnek, másrészt a legkritikusabb kérdésköre volt a stratégiai tervezésnek. A kérdéskör kritikussága abból adódott, adódik, hogy a szakértői vizsgálatok azt mutatják: az elérhető pályázati források szabályrendszere és a termálvíz-kitermelésre vonatkozó jogszabályok értelmében jelenleg nem használható ki gazdaságosan a település termálvízkincse. (A megoldás egyik lehetséges iránya a jelentős hőfelvétellel működő vállalkozások Újkígyósra települése és a jelenleg itt működők összefogása, együttműködése. A „2.1.1. Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés” pontban említett feladatok megvalósítását ezért is tartjuk elengedhetetlennek.)

A műhelyek során azonban felmerült több, a település energiafüggőségét kisebb-nagyobb mértékben csökkentő feladat is.

#### 4.3.1. Új energetikai megoldások keresése

Az előbbieken röviden összefoglalt pályázati nehézségek ellenére folyamatosan keresni kell a termálvízkészlet hasznosítása lehetőségét. A közösségi tervező munka utolsó fázisában indult el egy új modell kidolgozása: az eredeti tervekhez képest csekélyebb mélységből hozna fel a település, csekélyebb hőmennyiséget tartalmazó vizet, amelyet hőszivattyúk segítségével fűtenének fel a kívánt hőfokra és vezetnék végig a főbb önkormányzati intézményeken. A modell kidolgozása jelenleg (2012. január) is zajlik. A beruházással kapcsolatos végleges döntést alapos megfontolás kell, hogy megelőzze, ezért merült fel, hogy készüljön el a megújuló energiaforrások teljes spektrumát áttekintő energiastratégia.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>20. A megújuló energiaforrások teljes spektrumát áttekintő energiastratégia elkészítése</b>	A tervezési folyamat során egyértelművé vált: a település alatt lévő termálvízkincs hatékony felhasználását számos jogszabály és egyéb előírás nehezíti. Az energiafüggettség csökkentése azonban nem csak nemzeti, hanem települési szinten is meghatározó cél kell, hogy legyen. Fontos tehát elkészíteni egy, az egyéb energiaforrásokban rejlő lehetőségeket is áttekintő stratégiát.

#### 4.3.2. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése

A műhely résztvevői meghatároztak azonban kettő olyan feladatot, amelyeket egyrészt feltétlenül meg kell valósítani (azaz része kell, hogy legyen a majdan elkészítendő stratégiának), másrészt e megvalósítás akár az energiastratégia elfogadását megelőzően is megkezdhető.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>21. Közös energia-beszerezés lehetőségének megteremtése</b>	<p>Az energiapiac liberalizálása óta minden fogyasztónak lehetősége van arra, hogy kiválassza melyik szolgáltatótól vásárolja a gázt vagy az áramot. Teheti ezt azért, mert azokat a szolgáltatókat, amelyek évekkal, évtizedekkel ezelőtt kiépítették a vezetékeket, törvény kötelezi arra, hogy más szolgáltatót is „be kell, hogy engedjenek” a hálózatukra. Hasonlóképp, mint az internet- vagy a telefonszolgáltatás esetében.</p> <p>A liberalizálással párhuzamosan megjelentek a különböző kedvezményrendszerek is. E rendszerek közül az egyik a „közös energia beszerzés”, ami gyakorlatilag a mobiltelefon-flottákhoz hasonlóan, egy meghatározott számú felhasználó, egy energiaszolgáltatótól való, kedvezményes árú energia beszerzését jelenti.</p> <p>A műhelybeszélgetésekben az merült fel, hogy az önkormányzat vizsgálja meg a jogszabály feltételeit, majd dolgozza ki a közös energia beszerzés kereteit.</p>
<b>22. Lakossági szemléletformálás</b>	<p>Az energiahatékonyság kapcsán kulcskérdés a lakossági energiafelhasználás mértékletessége és hatékonysága. A lakossági szemléletformálás kapcsán az alábbi alfeladatok kerültek meghatározásra:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- folyamatos lakossági tájékoztatás (Önkormányzati értesítő, honlap, stb.)</li> <li>- ösztönző rendszer kidolgozása (pl.: játékos energia megtakarítást célzó feladatok, siker esetén jutalmak)</li> <li>- általános iskolában a gyakorlatra, a nemformális pedagógiai módszerekre épülő energia-nevelési program bevezetése.</li> </ul>

## 4.4. Részvétel

### 4.4.1. Közösségi, közeleti részvétel és felelősségvállalás, a civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet

A helyzetelemzésben már írtuk, hogy a település aktív civil, közösségi élettel, erős öntudattal rendelkezik: sok a civil szervezet, erős közöttük az együttműködési hajlandóság, működő történelmi egyház, hívő közösségek, tradicionálisan erős kézilabda, fejlődő kick-bokszt és erős a „kígyósi öntudat” – mindezekre lehet alapozni. A helyzetelemzés rámutatott azonban arra is, hogy *„bár mindenki ismer mindenkit, mégis keveset beszélünk egymással”*. Meg-, illetve újra kell teremteni tehát ezeknek a beszélgetéseknek a tereit

- egyrészt a közösségi, kulturális programok számának növelésével, formáinak gazdagításával – fontos, hogy ezek ne csupán előadás jellegű, azaz a passzív befogadásra épülő, hanem a résztvevők beszélgetéseinek is keretet adó programok legyenek,
- másrészt ki kell alakítani a döntéshozók és az érintettek eszmeecseréinek, egyeztetéseinek új kereteit, csatornáit, mind
- a gazdaság, gazdálkodás, vállalkozásfejlesztés, mind
- társadalmi, közösségi szinten.

A közösségek, a közösségi élet fejlesztése kapcsán az alábbi feladatokat határozták meg a műhely résztvevői.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>23. (Irodalmi) kávéház kialakítása a művelődési házban</b>	<p>A településről hiányzik egy, a szelíd, csöndes beszélgetéseknek, olvasgatásnak helyet adni tudó, amolyan „tipikus” kávéház.</p> <p>A kávéház alapvetően nem vállalkozói alapon, hanem a művelődési ház közösségteremtő, közösségfejlesztő funkciójának keretében, a művelődési ház munkatársainak és önkénteseinek közreműködésével működik majd.</p>
<b>24. Beszélgetésekre, eszmeecserékre alkalmat adó közösségi, szabadidős rendezvények havi rendszerességű megszervezése</b>	<p>A település jelenleg is bővelkedik szabadidős, kulturális programokban. Csekély azonban azoknak a programoknak a száma, amelyeknek kifejezett célja az egymással való beszélgetés, az egymás jobb megismerése, gondolatok kicserélése. A műhelyekben az alábbi programlehetőségek merültek fel:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- táncház (a közös tánctanulás és a táncház tradicionális hangulata beszélgetésre sarkall)</li> <li>- közös név- és születésnapok, újszülöttek-, friss házások-, ezüst-arany-stb lakodalmak ünnepei</li> <li>- „közeleti kerekasztalos bálók” (közös vacsorák, bálók, amelyek alatt egy-egy bor mellett beszélnek át a résztvevők egy-egy témát)</li> <li>-</li> </ul>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>25. Szívességkörök rendszerének (szívességbank) kialakítása</b>	<p>A Szívességbank lényege, hogy az egyes szívességekért egy virtuális szívességpénzzel (pl. Kígyósi Aranytallérral) fizetnek a szívességet igénybe vevők, amely „pénzért” a szívességet adó szívességet vásárolhat bárkitől, aki részese, „szívességszámlával” rendelkező tagja a közösségnek. A Szívességbank lehetőséget ad arra, hogy ne csupán kétszereplős, kétoldalú szívességcserék jöjjenek létre, hanem egy olyan szívességhálózat, amelyben számos ember vagy család szívessége egyenlíti ki egymást.</p> <p>A szívességkörök sikeres működése jelentősen növelheti a település közösségi kohézióját, meg-, illetve újraterezheti az együttműködés kultúráját. Társadalomfejlesztő hatása összeadódhat a másodikként említett „közös gazdasági, gazdálkodási szervezet” kohézióteremtő eredményeivel. A két folyamat pedig „előkészítheti a terepet” egy a helyi gazdaságot dinamizáló, a helyi forrásokat a településen tartó „helyi pénz” vagy pénzhelyettesítő rendszer kialakításához.</p>
<b>26. Eszmecsererendszerek bevezetése</b>	<p>A település lakosai akkor fogják Újkígyós valójában a sajátjuknak érezni és nem csak „lakni benne”, hanem „tenni is érte”, ha lehetőségük van részt venni a településsel, azaz a saját mindennapjaikkal kapcsolatos döntések meghozatalának folyamatába. Ki kell alakítani tehát</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- az önkormányzat és a lakosság teljes körének rendszeres találkozásának és élő eszmecseréjének rendszerét (pl.: közösségi költségvetés, állampolgári tanács, stb.)</li> <li>- a fiatalok esetében az ő külön rendszerüket (pl.: gyermek- és ifjúsági önkormányzat),</li> <li>- a cigány lakosság esetében pedig támogatni kell a CKÖ vagy egyéb képviselői szervezet megalakulását és azt követően folyamatosan kapcsolatot kell tartani azzal.</li> </ul>

A társadalmi-közösségi részvétel, a településért való cselekvés egyik alapfeltétele, hogy az újkígyósiak ismerjék múltjukat. Másként fogalmazva: legyen erős az itt élők kígyósi öntudata. A műhelyek során azonban leszögezték a résztvevők: rossz tematikájú, nem megfelelő módszertanú programok esetén zárttá, kevésbé befogadóvá válhat a város közössége.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>27. Újkígyósi identitás erősítését szolgáló program elindítása és működtetése</b>	<p>A települési múlt történéseit átadó, identitást erősítő program lehetséges elemei közül a műhelyek résztvevői kettőt határoztak meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tartalmában Újkígyós monográfiájára, módszertanában pedig a nemformális pedagógia eszköztárára épülő tanmenet kidolgozása és megvalósítása,</li> <li>- ösztöndíj alapítása Újkígyósról szóló, Újkígyóssal foglalkozó diplomamunkák elkészítésére.</li> </ul>

A településen működő civil szervezetek csekély mértékű éves bevétellel rendelkeznek, így híján vannak az infrastrukturális és állandó adminisztratív háttérnek is. A szervezetek szerény gazdálkodása veszélyeket hordoz: ugyanis az elkövetkező években folytatódik, sőt erősödik az a tendencia, miszerint a közszolgáltatások finanszírozása

- az önkormányzatok helyett a civil szervezeteken keresztül és
- normatívák helyett pályázati logikára épülő feladatfinanszírozás formájában valósul meg.

Az önkormányzat tudatos munkával kell, hogy felkészítse a civil szervezeteket a jelentősebb források kezelésére, intézmények, szolgáltatások működtetésére, többéves projektek menedzselésére. A műhelyeken az alábbi feladatok kerültek meghatározásra ezzel kapcsolatban.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>28. Civil szervezetek fejlesztése</b>	<p>A szervezetek felkészítésének főbb pontjai az alábbiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- civil szervezetek képessé tétele jelentősebb programok, projektek finanszírozására (szervezetfejlesztési programok megvalósítása)</li> <li>- (köz)szolgáltatások működtetésének átadása civil szervezetek számára</li> <li>- visszatérítendő vagy vissza nem térítendő támogatást nyújtó pályázati likviditási keret létrehozása.</li> </ul>

#### **4.4.2. Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése**

A helyi demokrácia és közélet, továbbá a közösségi együttműködések létének és fejlesztésének egyik feltétele a helyi nyilvánosság biztosítása. Azaz, ha bármely újkígyósi lakos meg akar tudni bármit a településről, akkor azt az információt megszerezhesse.

A helyi nyilvánosság csatornáit egyrészt az előző pontban említett közösségek, közösségi alkalmak, másrészt a különböző információterjesztő eszközök – ezen eszközökkel kapcsolatban a műhelyeken három feladat került meghatározásra.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>29. Internetalapú tájékoztatás javítása</b>	<p>A település példaértékű honlappal rendelkezik: számos információ található meg rajta, melyeket folyamatosan frissítenek. A műhelyek beszélgetései azonban rámutattak: a fiatalok alig látogatják a honlapot – ahogyan egyéb információs honlapokat is egyre kevésbé keresnek fel. Ehelyett a közösségi oldalakat használják tájékozódásra. Meg kell tehát teremteni a település honlapjának a különböző közösségi oldalakkal (Facebook, Google+) való kapcsolatát.</p> <p>A település internetes honlapjának bizonyos oldalait is lehet erre alkalmas, esetleg e célra életre hívott társasággal, egyesülettel szerkeszteni. Az ebbéli közös munka összekovácsolja az</p>



Tervezett feladat	Rövid ismertetés
	<p>érdeklődőket, és általuk olyan friss szempontok, interaktív oldalak jelenhetnek meg, amire egy ezzel foglalkozó profi nem is gondol. Ez esetben is fontos hozadék a közös munka során kialakuló ismeretség, barátság.</p>
<p><b>30. Helyi közösségi rádió elindítása, működtetése</b></p>	<p>A helyi, kistáji közösségi rádió a hallgató szempontjából a lokális, az adott településre vagy térségére vonatkozó hírek, tudósítások, riportok miatt különösen érdekes, a helyi nyilvánosság megteremtésében végzett szerepe óriási. A rádiózásban közreműködő önkéntesek számára különös képességfejlesztő lehetőséget biztosít. Az adásban, a műsorszerkesztésben közreműködőkön kívül sok műszaki- és szervezőmunka adódik, sokak számára teremt tehát értelmes és közös (!) elfoglaltságot.</p> <p>A közösségi rádiózáshoz szükséges eszközök köre meglepően szűk: a kezdetben bőven elégséges egy, a szükséges szoftverekkel ellátott számítógép és egy, az adást szóró antenna. Jelentősebb anyagi forrásokat (6-700.000 Ft-ot) a jeladó beszerzése jelent, annak és további eszközöknek a beszerzésére azonban – a frekvencia-pályázatokhoz hasonlóan – gyakran jelennek meg pályázatok.</p>
<p><b>31. Helyi TV elindítása, működtetése</b></p>	<p>A helyi kábeltelvízió műsorába kistérségi híradót szerkeszthet egy erre vállalkozó csoport, egyesület, esetleg a gyermek- és ifjúsági önkormányzat. Nem az a feladat, hogy helyi (önkormányzati) híradót pótolja, hanem hogy az általuk biztosított tájékoztatás mellett sokszínű és sokféle hír-és képanyag kerüljön el a lakásokba úgy, hogy ahhoz hozzá lehessen szólni, azokat szabadon lehessen tovább fűzni. A közös munka fontos hozadéka a feladat megvalósítása közben kialakuló baráti viszony is.</p>
<p><b>32. Teleház kialakítása, működtetése a művelődési házban</b></p>	<p>A teleház egyfajta közösségi információs és informatikai központ, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- egyrészt a szabadon vagy szerény díjazás ellenében használható eszközök (számítógép, fénymásoló, stb.),</li> <li>- másrészt a teleházban dolgozók által adott tanácsok, képzések útján ad segítséget „a mindennapi élet ügyeinek elintézéséhez”.</li> </ul> <p>A teleház, mint speciális szolgáltatás előnye, hogy működtetését számos szakmai-módszertani kiadvány, képzési program és szakmai szervezet segíti.</p>

## 4.5. Humánfejlesztés

### 4.5.1. Családbarát település, növekvő lélekszámmal

Újkígyóson a szociális, az egészségügyi, az oktatási és a közösségi művelődési területeken az alapvető intézményi feltételek adottak:

- házi orvosok, gyermekorvos és védőnők tartanak rendelést, illetve látogatják a családokat

- gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, idősek otthona, szeretetotthon és étkeztetés érhető el a településen,
- a kötelező feladatok mellett az iskolában mindennapos a testnevelés, továbbá művészet- és úszásoktatásra járhatnak a gyerekek
- a művelődési ház tevékenységét pedig a civil szervezetek egészíti ki.

Komoly veszélyt jelent azonban a lakosságszám csökkenése és a település előregedése. A csökkenés elsősorban a természetes fogyással magyarázható, amelynek eredményeképpen az elmúlt 20 évben évente átlagosan 31 fővel éltek kevesebben a településen. A terület népességszámának jövőbeni csökkenése prognosztizálható, egyelőre sem a demográfiai, sem az azt esetleg befolyásoló gazdasági környezet változása nem vetíti előre a jelenlegi tendencia jelentős megváltozását. Pedig égető szüksége van erre Újkígyósnak.

Fejlesztési szükségletként a szakrendelések bevezetése (annak feltételeinek megteremtése) határozható meg. Külön említést érdemelnek az ingyenes tanácsadások, továbbá pszichológus szakember hiánya. A szolgáltatások e körének bevezetését különösen indokoltá teszik a lakosságot terhelő anyagi gondok, a növekvő hitelterhek és az ezek okozta szorongások, továbbá a prevenció, a megelőzés esetén bizonyosan jelentkező mentálhigiénés problémák.

Látni kell továbbá, hogy fiatalok, a fiatal házaspár többsége kevesebb gyermeket vállal, mint ahányat valójában szeretne. A legnagyobb akadály az, hogy nem egyeztethetők össze a munkahelyi kötelezettségek (azaz nem feltétlen a karriervágyak!) és a családi élettel járó feladatok. Önkormányzati, civil és vállalkozói összefogással kell elősegíteni a munka és a magánélet összeegyeztethetőségét.

A közösségi aktivitás kapcsán említett „felrázás” e szempont kapcsán is életbe vágó: a fiatalok családi életre való felkészítése mellett minél többeket kell ráébreszteni a gyermekvállalás fontosságára is.

A műhelyeken a fentiekkel kapcsolatban az alábbi konkrét feladatok kerültek meghatározásra.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>33. Koragyerekkori fejlesztő szolgáltatások, programok elindítása, működtetése</b>	A védőnői szolgálat és a civil szervezetek együttműködésében <ul style="list-style-type: none"> <li>- a korai fejlesztő szolgáltatások (pl.: logopédus, mozgásterapeuta, stb.) elérhetőségének biztosítása</li> <li>- baba-mama programok indítása</li> <li>- szülői kompetenciákat fejlesztő programok indítása</li> </ul>
<b>34. Komplex ifjúságfejlesztési program elindítása és működtetése</b>	A műhelyekben egy koherens ifjúságfejlesztési program rajzolódott ki, amelynek elemei az alábbiak: <ul style="list-style-type: none"> <li>- az önkormányzat és a településen dolgozó intézmények, civil szervezetek ifjúságfejlesztési tevékenységét koordináló ifjúsági referens alkalmazása,</li> </ul>

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ifjúsági klub kialakítása,</li> <li>- a 14-18 éves korosztályt célzó esti, hétvégi közösségi programok szervezése (pl.: extrém (esti) sportprogramok, füst- és italmentes disco, társasjáték party, stb.)</li> <li>- pályaválasztási tanácsadás,</li> <li>- családi életre nevelő, felkészítő programok</li> </ul>
<b>35. Egészségfejlesztő programok, szolgáltatások elindítása és működtetése</b>	<p>A közösségi műhelyek során az egészségfejlesztés területén három részfeladat került meghatározásra:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- szakrendelések bevezetése (az ehhez szükséges infrastruktúra rendelkezésre áll)</li> <li>- pszichológus, mentálhigiénés tanácsadások elérhetővé tétele</li> <li>- egészségfejlesztő, attitűdjavító programok az Egészségház, a civil szervezetek és az iskola, a művelődési ház közreműködésével</li> </ul> <p>A KKVP közösségi műhelyeinek elindulását megelőzően kezdődött el Újkígyós egészségtervének összeállítása. A folyamat intenzitása a KKPV időszakában alábbhagyott. Elsődleges feladat e tervezőmunka folytatása, az eddigi eredmények KKVP-vel való összehangolása, gyakorlatilag a KKVP e pontjában teljes körű, intézkedési szintű kidolgozása.</p>
<b>36. A cigányság társadalmi, gazdasági részvételének növekedését szolgáló programok</b>	<p>A cigányság társadalmi-gazdasági részvételének fokozása (integrációja) a település teljes társadalmának elemi érdeke. A műhelyeken az alábbi részfeladatok kerültek meghatározásra:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- egyéni tanácsadás, fejlesztés (a családsegítő szolgálat terepmunkájának megerősítése),</li> <li>- közösségi szociális munka,</li> <li>- közösségfejlesztés,</li> <li>- a felnőtteket is célzó képzési programok indítása</li> </ul> <p>Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet egy, a műhelyek egyikén elhangzott mondatra: „<i>az újkígyósi cigány közösség ragaszkodása nyelvéhez (kétnyelvűség), sajátos kultúrájához</i>” erőforrása a településnek. A munkahelyteremtés és a munkavállalás, a képzések indítása és az azokon való részvétel (és még sorolhatnánk) mellett ez a kulturális identitás lehet az alapja, a bázisa cigányság közösségi, társadalmi, gazdasági (re)integrációjának.</p>
<b>37. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand oktatási, tanuszodai hasznosításának lehetőségéről</b>	<p>Az egykori strand kapcsán két koncepció fogalmazódott meg markánsan a közösségi műhelyek során:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a „16. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand turisztikai hasznosításának lehetőségéről” pontban említett közfürdő és</li> <li>- a többnyire oktatási célra hasznosítandó tanuszoda.</li> </ul> <p>A fejlesztés irányának meghatározásához elengedhetetlen egy, a tanuszodai funkció megtérülését, fenntarthatóságát vizsgáló tanulmány elkészítése.</p>

#### 4.5.2. Közoktatás és felnőttképzés fejlesztése

A helyzetelemzés és a műhelyek tanúsága alapján a településen folyó oktató-nevelő munka kiváló minőségű. Növekvő nehézséget jelentenek azonban – ahogyan szerte az országban – a gyerekek és a fiatalok 3-5 évente változó, egyre vibrálóbb, az egykor működő pedagógiai módszerekkel már egyre nehezebben kezelhető személyisége. Számos esetben ez a családi körülményekre, az erős szociális, kulturális hátrányokra vezethető vissza. Sok esetben e viselkedéseket azonban nem igazolják látható családi körülmények – ilyenkor „csupán” a feszült családi légkör, a „szeretetszegény” nevelés (vagy bármi egyéb, rendkívül komplex probléma) áll, állhat a háttérben.

A műhelyek résztvevői szerint – az előbbieken említett, szociális, mentálhigiénés, stb. szolgáltatások fejlesztése mellett – új tudásokat, módszertanokat kell megjeleníteni az oktatási, képzési és a közösségi művelődési munkában, azaz bővíteni kell egyrészt a szakemberek körét, másrészt a jelenlegi szakemberek ismereteit, szakmai, módszertani tudását.

A műhelyekben felmerült továbbá két, az oktatási folyamatokat erősítő javaslat is.

Tervezett feladat	Rövid ismertetés
<b>38. Ösztöndíjrendszer átdolgozása</b>	<p>A jelenlegi ösztöndíjrendszer kibővítése oly' módon, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- kiemelt támogatást biztosít a település fejlesztési stratégiájának megvalósítása szempontjából fontos szakmákat tanuló fiatalok számára, de ennek ellentételezéseként</li> <li>- a fiatalok vállalják, hogy                     <ul style="list-style-type: none"> <li>• tanulmányaik alatt vagy a diploma megszerzését követően legalább 1 évet külföldön töltenek ösztöndíjasként, majd</li> <li>• tanulmányaikat követően legalább 5 évig a település fejlesztési stratégiájának megvalósításán dolgoznak.</li> </ul> </li> </ul>
<b>39. Felnőttképzési programok</b>	<p>Komplex, települési szintű, számos területre kiterjedő – népfőiskolai jellegű, azaz a tudás mellett az értékek közvetítésére, az erkölcsi nevelésre és a közösségfejlesztésre is törekvő – felnőttképzési programok legalább az alábbi témakörökben:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- családi életre nevelés</li> <li>- egészséges életmódra nevelés,</li> <li>- életvezetési ismeretek,</li> <li>- háztartás ismeretek,</li> <li>- mezőgazdasági ismeretek,</li> <li>- termékfeldolgozás,</li> <li>- informatikai képzések</li> </ul>

## 5. Cselekvési terv

### 5.1. Gazdaságfejlesztés

#### 5.1.1. Vállalkozások közötti, vállalkozói, termelői együttműködések, közösségek erősítése, vállalkozásfejlesztés

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<p>1. Vállalkozói klub alapítása és folyamatos működtetése</p> <p>A működés megkezdését követően, a tevékenység első lépéseiként:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a helyi szintű vállalkozói együttműködések jó gyakorlatainak, sikertörténeteinek összegyűjtése, tanulmányút szervezése, a jól működő vállalkozói együttműködések megtekintése</li> <li>- helyi felmérés</li> </ul>	Azonnal: 2012. I. félévéig	Helyi vállalkozók, vállalkozások	Vállalkozói saját forrás Pályázat	
<p>2. Közös gazdasági, gazdálkodási szervezet létrehozása</p> <p>A működés megkezdését követően, a tevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- első lépéseként: jó gyakorlatok összegyűjtése, majd tanulmányutak szervezése</li> <li>- második lépéseként: a piacüzemeltetési, piacműködtetési jogok és kötelezettségek átadása a közös gazdasági, gazdálkodási szervezet szövetkezet számára</li> <li>- harmadik lépésként a feldolgozók és késztermék előállító kapacitás kialakítása. Pl.:</li> </ul>	Rövidtávon: 2012-2015 között	Helyi vállalkozók, vállalkozások, őstermelők, gazdálkodó magánszemélyek	Vállalkozói saját forrás Pályázat	Középtávon (2016-2020 között) szükséges lehet a piac infrastruktúrájának fejlesztése

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• lekvárok,</li> <li>• pálinka,</li> <li>• gyógynövények,</li> <li>• húskészítmények)</li> <li>• stb.</li> </ul> <p>A szervezeti forma (pl. szövetkezet, TÉSZ, klaszter, stb.) a célok és a feladatok pontos meghatározását követően választható ki.</p>				
<p>3. Közétkeztetés fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- a helyi beszállítói (minősítési) rendszer kidolgozása</li> <li>- a házhozszállítása fejlesztése</li> </ul>	Azonnal: 2012. I. félév	Önkormányzat Helyi mezőgazdasági vállalkozók	Önkormányzati költségvetés Vállalkozói saját forrás	
<p>4. Települési szaknévsor kialakítása (mesteremberek és szakmunkákat igénylők egymásra találásának segítése)</p>	Azonnal: 2012. I. félév	Művelődési ház Teleház	Intézményi költségvetés	
<p>5. Helyi, térségi termék rendszer kialakítása</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Helyi termékek összegyűjtése</li> <li>- Helyi termék bolt kialakítása</li> <li>- Helyi termék arculat kialakítása</li> <li>- A helyi termékekre ráépülő szolgáltatások (grafika, marketing, logisztika, internetes értékesítés, stb.) rendszerbe szervezése</li> <li>- Külső marketing</li> <li>- Külső értékesítés</li> </ul>	Rövidtávon: 2013-2015 között	Gazdakör Vállalkozói klub	Vállalkozói saját forrás Pályázat	

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
6. Táv munka feltételeinek megteremtése: <ul style="list-style-type: none"> <li>- digitális írástudást, IKT-kompetenciákat fejlesztő képzési programok szervezése</li> <li>- a technológiai (hálózat) és tudásbéli (emberek) kapacitás kiajánlása, munkaszervezés</li> <li>- a távmunka programokban részt venni kívánó személyek, szervezetek, vállalkozások számára szélessávú (üvegszálás) internetkapcsolat elérhetőségének biztosítása (pl. kisösszegű infrastrukturális fejlesztés, előfizetési díjak időszakos támogatás)</li> </ul>	Rövidtávon: 2013-2015 között	Hálózat kiépítése: önkormányzat  Képzés & munkaszervezés: művelődési ház	Pályázat	
7. Diák vállalkozási program elindítása az általános iskolában	Rövidtávon: 2013-2015 között	Általános iskola Helyi vállalkozók	Önkormányzati (intézményi) saját forrás Pályázat	
8. Üzemlátogatások, folytatása, fejlesztése	Rövidtávon: 2013-2015 között	Általános iskola Művelődési ház Helyi vállalkozók	Önkormányzati (intézményi) saját forrás	

### 5.1.2. Újkígyós elérhetőségének növelése, logisztika, közlekedés fejlesztése

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	



Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
Békéscsabát Medgyesegyházával összekötő aszfaltút	Középtávon: 2016-2020 között	Önkormányzat Térség önkormányzatai közösén	Pályázat	
Újkígyóst elkerülő aszfaltút	Középtávon: 2016-2020 között	Önkormányzat Térség önkormányzatai közösén	Pályázat	

## 5.2. Városmarketing

### 5.2.1. A település értékei és termékei ismertségének növelése (promóció)

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
9. Programjellegű turisztikai attrakciók kialakítása - Galiba Napok és egyéb hagyományos programok megtartása, fejlesztése - Városi Disznótorok - „Próbáld ki a gazdák életét 1-1 napra!” - Lovas programok, események	Rövidtávon: 2012-2015 között	Koordináció: Művelődési ház Közreműködés: civil szervezetek,	Vállalkozói, lakossági saját források Pályázat	
10. Népfőiskola kiállításának turisztikai attrakcióvá fejlesztése	Rövidtávon: 2012-2015 között	Ipolyi Arnold Népfőiskola	Pályázat	
11. Szálláshelyek kialakítása - Önkormányzati vendégház kialakítása	Rövidtávon: 2012-2015	Koordináció: önkormányzat	Vállalkozói saját források	Önkormányzati vendégház számára

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Az egyes jelentősebb programok (Galiba Napok, Disznótoros, stb.) alkalmával ideiglenes „családi vendégszobák” berendezése az üres, kevésbé kihasznált szobákban (kedvcsináló a vendéglátáshoz)</li> <li>- Vendéglátással foglalkozni kívánók számára képzési programok szervezése, illetve önkormányzati támogatás biztosítása a „falusi vendéglátást” tanuló lakosoknak</li> <li>- Vállalkozói vendégház (panzió, apartman) kialakítása</li> </ul>	között	Megvalósítása: vállalkozók	Pályázat	lehetséges helyszín: régi bölcsődében
12. Vendéglő kialakítása	Rövidtávon: 2012-2015 között	Koordináció: önkormányzat Megvalósítása: vállalkozók	Vállalkozói saját források Pályázat	
13. Képzési és ifjúsági turisztikai központ kialakítása az egykori zárdaépületben	Rövidtávon: 2012-2015 között	Megvalósítás: egyházközség Közreműködők: helyi civil szervezetek, püspökség	Pályázat	Beruházási helyszín: egykori zárdaépület
14. Vadászház korszerűsítése <ul style="list-style-type: none"> <li>- Felújítási, beruházási feladatok:               <ul style="list-style-type: none"> <li>• nyílászárócsere</li> <li>• fűtéskorszerűsítés</li> <li>• kiállító terem</li> <li>• élőállat bemutató és –simogató</li> <li>• magasfigyelő (magasles) kialakítása</li> </ul> </li> <li>- Kapcsolódó programok, szolgáltatások, tevékenységek:</li> </ul>	Középtávon: 2016-2020 között	Megvalósítás: Vadásztársaság A kapcsolódó út felújítása: önkormányzat	Pályázat	Beruházási helyszín: vadászház

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• üzleti, turisztikai célú hasznosítás</li> <li>• vadászturisztika, éjszakai erdőtúra, csillagvadászat (csillagos égbolt vizsgálata)</li> <li>• rendezvényekre való bérbeadás</li> <li>• helyi mezőgazdasági és ipari termékek bemutatása</li> <li>• zöldség, gyümölcs</li> <li>• tej- és hústermékek</li> <li>• ipari termékek</li> <li>• pálinka</li> <li>• Körös-Maros Nemzeti Park megismertetése, helyi ökoszisztéma bemutatása, helyi vadgazdálkodás és vadászati tevékenység bemutatása</li> <li>• iskolai oktatás céljára történő hasznosítás (erdei iskola, egyéb oktatás)</li> </ul>				
15. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand turisztikai hasznosításának lehetőségéről	Rövidtávon: 2012-2015 között	Önkormányzat	Önkormányzati költségvetés	
16. Kalandpark kialakítása <ul style="list-style-type: none"> <li>- gokart</li> <li>- jégpálya</li> <li>- paintball</li> <li>- gördeszka-pálya</li> </ul>	Középtávon: 2016-2020 között	Koordináció: önkormányzat Megvalósítás: önkormányzat, szervezetek	Pályázat civil	Helyszín: Szabadidőpark

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
- közösségi tér				
17. Az egykori strand újraindítása és fejlesztése <ul style="list-style-type: none"> <li>- Infrastrukturális fejlesztések:                             <ul style="list-style-type: none"> <li>• tanuszoda</li> <li>• élménymedence élményelemekkel, sodrófolyosóval, csúszdával (tartóoszlop köré)</li> <li>• gyermekmedence (csúszdával, állatfigurákkal)</li> <li>• termálmedence élményelemekkel</li> <li>• kinti, benti gyógymedence</li> <li>• kinti élménymedence</li> <li>• a régi kispancsoló felújítása + homokozó, hinták... stb.</li> <li>• a régi nagymedence felújítása + csúszda</li> </ul> </li> <li>- Kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések                             <ul style="list-style-type: none"> <li>• szolgáltatóház (fodrászat, kozmetika, Kígyósi ajándékok és termékek boltja)</li> <li>• diákszállás</li> <li>• wellness és szabadidőközpont</li> </ul> </li> <li>- Kapcsolódó programok, szolgáltatások                             <ul style="list-style-type: none"> <li>• úszásoktatás kiemelten csecsemőúszás</li> <li>• baba – mama programok</li> </ul> </li> </ul>	Középtávon: 2016-2020 között	Koordináció: önkormányzat Megvalósítás: önkormányzat, civil szervezetek, helyi vállalkozók	Pályázat	Helyszín: az egykori strand területe

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• kádas kezelések, különféle masszázs, iszappakolás..</li> <li>• sósszoba: allergiásoknak</li> <li>• gyógytorna a medencében: fiataloknak, időseknek</li> <li>• szakrendelések: ortopédiai, bőrgyógyászati, fogászati, szemészeti, valamint általános egészségügyi állapotfelmérések</li> <li>• kiegészítő szolgáltatások: internet, mosoda, kerékpárkölsönzés, kocsikázás, lovaglás, Dottó vonatozás, stb....</li> </ul>				

### 5.2.2. Újkígyós részese a térség turisztikai és idegenforgalmi vérkeringésének

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<p>18. Érték- és programleltár készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Újkígyós és környéke értékeinek összegyűjtése</li> <li>• Természeti, épített és egyéb értékek (kunhalmok, régészeti emlékhelyek, népfőiskola, alkotóház, stb.)</li> <li>• Helyi, térségi termékek</li> <li>• Helyi, térségi szokások, hagyományok</li> </ul>	Azonnal: 2012. I. félévig	<p>Koordináció: önkormányzat: koordináció</p> <p>Megvalósítás: Művelődési ház, civil szervezetek</p>	<p>Önkormányzati költségvetés</p> <p>Intézményi költségvetés</p>	

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<ul style="list-style-type: none"> <li>Helyi, térségi turisztikai szempontból is érdekes programok (pl.: városi disznótorok)</li> </ul>				
19. Térségi programkínálat összeállítása Együttműködés kialakítása a környékbeli településekkel, elsősorban Szabadkígyóssal - Térségi programkínálat összeállítása (Gyula, Békéscsaba)	Azonnal: 2012. I. félévig	Koordináció: önkormányzat: koordináció Megvalósítás: Művelődési ház, civil szervezetek	Önkormányzati költségvetés Intézményi költségvetés	

### 5.3. Energia

#### 5.3.1. Új energetikai megoldások keresése

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
20. A megújuló energiaforrások teljes spektrumát áttekintő energiastratégia elkészítése	Azonnal: 2012. I. félévig	Önkormányzat	Önkormányzati költségvetés	

#### 5.3.2. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
21. Közös energia-beszerezés lehetőségének	Rövidtávon:	Önkormányzat	Előkészítés:	

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
megteremtése (a mobiltelefon-flottákhoz hasonlóan, egy fogyasztótól való, kedvezményes árú energia beszerzés)	2012-2015 között		önkormányzati költségvetés Megvalósítás: közbizserzés díja (a közös beszerzést közbiszerezettetni kell): helyi lakkosság	
22. Lakossági szemléletformálás: - Folyamatos lakossági tájékoztatás (Önkormányzati értesítő, honlap, stb.) - Ösztönző rendszer kidolgozása (játékos energia megtakarítást célzó feladatok, siker esetén jutalmak) - Általános iskolában a gyakorlatra, a nemformális pedagógiai módszerekre épülő energia-nevelési program bevezetése	Rövidtávon: 2012-2015 között	Koordináció: önkormányzat Megvalósítás: civil szervezetek, iskola, óvoda	Előkészítés: önkormányzati, intézményi költségvetés Megvalósítás: önkormányzati, intézményi költségvetés, pályázat	

## 5.4. Részvétel

### 5.4.1. Közösségi, közeleti részvétel és felelősségvállalás, a civil szervezetek erősítése, élénk kulturális élet

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
23. (Irodalmi) kávéház kialakítása a művelődési házban	Azonnal: 2012. I. félévig	Művelődési ház	Intézményi forrás	
24. Beszélgetésekre, eszmecserékre alkalmat adó közösségi, szabadidős	Azonnal: 2012. I. félévig	Művelődési ház	Intézményi forrás	



Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
<p>rendezvények havi rendszerességű megszervezése. Az eddigi rendszeres programok mellett pl.:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- táncház</li> <li>- „kerekasztalos bálók”</li> <li>- a 14-18 éves korosztályt célzó esti, hétfői közösségi programok</li> <li>- közös név- és születésnapok</li> <li>- újszülöttek, friss jegyesek, friss házások, ezüstitlakodalmak, stb. ünnepei</li> </ul>				
<p>25. Szívességkörök rendszerének (szívességbank) kialakítása</p>	<p>Rövidtávon: 2012-2015 között</p>	<p>Művelődési ház</p>	<p>Intézményi költségvetés Pályázat</p>	
<p>26. Eszmecsererendszerek bevezetése:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- az önkormányzat és a lakosság teljes körének rendszeres találkozási és eszmecseréje</li> <li>- a fiatalok esetében gyermek- és ifjúsági önkormányzat megalakítása</li> <li>- cigány lakosság esetében a CKÖ vagy egyéb képviselői szervezet megalakulásának segítése</li> </ul>	<p>Rövidtávon: 2012-2015 között</p>	<p>Koordináció: önkormányzat Működtetés: Művelődési ház, civil szervezetek</p>	<p>Önkormányzati költségvetés Intézményi költségvetés Pályázat</p>	
<p>27. Újkígyósi identitás erősítését szolgáló program elindítása és működtetése</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tartalmában Újkígyós monográfiájára, módszertanában pedig a nemformális pedagógia eszköztárára épülő tanmenet kidolgozása és megvalósítása,</li> <li>- ösztöndíj alapítása Újkígyósról szóló,</li> </ul>	<p>Rövidtávon: 2012-2015 között</p>	<p>Koordináció: önkormányzat Működtetés: iskola</p>	<p>Monográfia, tankönyv &amp; tanmenet: pályázat Ösztöndíj: önkormányzati költségvetés</p>	

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
Újkígyóssal foglalkozó diplomamunkák elkészítésére				
<b>28. Civil szervezetek fejlesztése</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- civil szervezetek képessé tétele jelentősebb programok, projektek finanszírozására (szervezetfejlesztési programok megvalósítása)</li> <li>- (köz)szolgáltatások működtetésének átadása civil szervezetek számára</li> <li>- visszatérítendő vagy vissza nem térítendő támogatást nyújtó pályázati likviditási keret létrehozása</li> </ul>	Rövidtávon: 2012-2015 között	Koordináció: önkormányzat Működtetés: Művelődési ház	Fejlesztő programok: pályázat Likviditási keret: önkormányzati költségvetés	

#### 5.4.2. Településen belüli kommunikáció, tájékoztató, tanácsadó szolgáltatások erősítése

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
29. Internetalapú tájékoztatás javítása: a települési információk közösségi oldalakon (Facebook, Google+) való megjelenítése	Rövidtávon: 2012-2015 között	Önkormányzat	Önkormányzati költségvetés	
30. Helyi közösségi rádió elindítása, működtetése	Rövidtávon: 2012-2015 között	Koordináció: önkormányzat Megvalósítás: civil szervezet	Pályázat	
31. Helyi TV elindítása, működtetése	Rövidtávon: 2012-2015 között	Koordináció: önkormányzat Megvalósítás: civil	Pályázat	

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
		szervezet		
32. Teleház kialakítása, működtetése	Rövidtávon: 2012-2015 között	Művelődési ház Civil szervezetek bevonásával	Intézményi forrás Pályázat	

## 5.5. Humánfejlesztés

### 5.5.1. Családbarát település, növekvő lélekszámmal

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
33. Koragyerekkori fejlesztő szolgáltatások, programok elindítása, működtetése - a korai fejlesztő szolgáltatások - baba-mama programok - szülői kompetenciák fejlesztése	Rövidtávon: 2012- 2015 között	Családsegítő Óvoda	Fejlesztés: pályázat Működtetés: feladatfinanszírozás	
34. Komplex ifjúságfejlesztési program elindítása és működtetése - ifjúsági referens alkalmazása - ifjúsági klub kialakítása - a 14-18 éves korosztályt célzó esti, hétvégi közösségi programok - pályaválasztási tanácsadás - családi életre nevelés	Rövidtávon: 2012- 2015 között	Művelődési ház Iskola	Fejlesztés: pályázat Működtetés: pályázat	
35. Egészségfejlesztő programok,	Rövidtávon:	Egészségház	Fejlesztés: pályázat	

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
szolgáltatások elindítása és működtetése - szakrendelések bevezetése - pszichológus, mentálhigiénés tanácsadás - egészségfejlesztő, attitűdjavító programok	2012-2015 között		Működtetés: feladatfinanszírozás	
36. A cigányság társadalmi, gazdasági részvételének növekedését szolgáló programok - egyéni tanácsadás, fejlesztés - közösségi szociális munka - közösségfejlesztés - képzés	Rövidtávon: 2012-2015 között	Családsegítő Óvoda Művelődési ház Iskola Egészség ház	Fejlesztés: pályázat Működtetés: pályázat	
37. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand oktatási, tanuszodai hasznosításának lehetőségéről	Rövidtávon: 2012-2015 között	Önkormányzat	Önkormányzati költségvetés	

### 5.5.2. Közoktatás és felnőttképzés fejlesztése

Mit?	Mikor? Meddig?	Erőforrások		Egyebek
		Ki? (emberi)	Miből? (tárgyi, anyagi)	
38. Ösztöndíjrendszer átdolgozása (a település számára, a fejlesztési stratégiája szempontjából fontos szakmákat tanuló fiatalok kiemelt támogatása)	Azonnal: 2012. I. félévig	Újkígyóért Közalapítvány	Önkormányzat költségvetés Vállalkozók támogatásai Magánszemélyek hozzájárulásai	
39. Komplex, települési szintű, számos területre kiterjedő – népfőiskolai jellegű, azaz a tudás mellett az értékek közvetítésére, az erkölcsi nevelésre és a közösségfejlesztésre is törekvő – felnőttképzési programok: <ul style="list-style-type: none"> <li>- családi életre nevelés</li> <li>- egészséges életmódra nevelés,</li> <li>- életvezetési ismeretek,</li> <li>- háztartás ismeretek</li> <li>- mezőgazdasági ismeretek,</li> <li>- terméfeldolgozás,</li> <li>- informatikai képzések</li> </ul>	Rövidtávon: 2012-2015 között	Művelődési ház Iskola Népfőiskola Gazdakör	Pályázat Vállalkozói támogatás	

## 6. Időterv és forrástérkép

### 6.1. Azonnal (2012. I. félévéig) elindítandó, megvalósítandó programok, projektek

Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Pályázat benyújtási határideje
1. Vállalkozói klub alapítása és folyamatos működtetése	Vállalkozói saját forrás Pályázat: 3.2.3/A-11/1 (komplex projekt keretében)	
3. Közétkeztetés fejlesztése - a helyi beszállítói (minősítési) rendszer kidolgozása - a házhozszállítása fejlesztése	Önkormányzati költségvetés Vállalkozói saját forrás	
4. Települési szaknévsor kialakítása (mesteremberek és szakmunkákat igénylők egymásra találásának segítése)	Intézményi költségvetés	
18. Érték- és programleltár készítése	Önkormányzati költségvetés Önkéntes tevékenység	
19. Térségi programkínálat összeállítás	Önkormányzati költségvetés Önkéntes tevékenység	
20. A megújuló energiaforrások teljes spektrumát áttekintő energiasztratégia elkészítése	Önkormányzati költségvetés	
23. (Irodalmi) kávéház kialakítása a művelődési házban	Elindítás: intézményi forrás Fejlesztés: pályázat	
24. Beszélgetésekre, eszmecserékre alkalmas, szabadidős rendezvények havi rendszerességgel megszervezése	Intézményi forrás	
38. Ösztöndíjrendszer átdolgozása (a település számára, a fejlesztési stratégiája szempontjából fontos szakmákat tanuló fiatalok kiemelt támogatása)	Önkormányzat költségvetés Vállalkozók támogatásai Magánszemélyek hozzájárulásai	

## 6.2. Rövidtávon (2013-2015 között) elindítandó, megvalósítandó programok, projektek

Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Konkrét pályázati lehetőség és benyújtási határideje
2. Közös gazdasági, gazdálkodási szervezet létrehozása <ul style="list-style-type: none"> <li>- szervezet létrehozása, működtetése</li> <li>- piacüzemeltetési, piacműködtetési jogok és kötelezettségek átadása</li> <li>- feldolgozók és késztermék előállító kapacitás kialakítása</li> </ul>	Vállalkozói saját forrás Pályázat	TÁMOP-2.1.3.A-11/1 : 2011. március 1-től folyamatosan, érkezési sorrendben bíráltnak GOP-2.2.4: Még nem jelent meg a kiírás.
5. Helyi, térségi termék rendszer kialakítása	Vállalkozói saját forrás Pályázat	GOP-3.3.3: Még nem jelent meg a kiírás. TÁMOP-3.2.3/A-11/1 (komplex projekt keretében) 2012.03.14
6. Távmunka feltételeinek megteremtése: <ul style="list-style-type: none"> <li>- képzési programok</li> <li>- munkaszervezés</li> <li>- szélessávú (üvegszál) internetkapcsolat elérhetőségének biztosítása (pl. kisösszegű infrastrukturális fejlesztés, előfizetési díjak időszakos támogatás)</li> </ul>	Pályázat	TÁMOP-2.1.3.A-11/1 : 2011. március 1-től folyamatosan, érkezési sorrendben bíráltnak
7. Diákvállalkozási program elindítása az általános iskolában	Önkormányzati (intézményi) saját forrás Pályázat	TÁMOP-5.2.5: Még nem jelent meg.
8 Üzemlátogatások, folytatása, fejlesztése	Önkormányzati (intézményi) saját forrás	



Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Konkrét pályázati lehetőség és benyújtási határideje
9. Programjellegű turisztikai attrakciók kialakítása	Vállalkozói, lakossági saját források Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	
10. Népfőiskola kiállításának turisztikai attrakcióvá fejlesztése	Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	
11. Szálláshelyek kialakítása <ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Önkormányzati vendégház kialakítása</b></li> <li>- <b>Vendéglátással foglalkozni kívánók számára képzési programok szervezése</b></li> <li>- <b>Vállalkozói vendégház (panzió, apartman) kialakítása</b></li> </ul>	Vállalkozói saját források Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	
12. Vendéglő kialakítása	Vállalkozói saját források Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	
13. Képzési és ifjúsági turisztikai központ kialakítása az egykori zárdaépületben	Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	
15. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand turisztikai hasznosításának lehetőségéről	Önkormányzati költségvetés	
21. Közös energia-beszerezés lehetőségének megteremtése (a mobiltelefon-flottákhoz hasonlóan, egy fogyasztótól való, kedvezményes árú energia beszerzés)	Előkészítés: önkormányzati költségvetés Megvalósítás: közbeszerzés díja (a közös beszerzést közbeszerezettetni kell): helyi lakosság	
22. Lakossági szemléletformálás	Előkészítés: önkormányzati, intézményi költségvetés Megvalósítás: önkormányzati, intézményi költségvetés, pályázat	TÁMOP 5.2.5 B: Még nem jelent meg. TÁMOP: 3.2.3/A-11/1 (komplex projektek keretében):

Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Konkrét pályázati lehetőség és benyújtási határideje
		2012.03.14
25. Szívességek rendszerének (szívességbank) kialakítása	Intézményi költségvetés Pályázat	TÁMOP-5.5.2-11/2: 2012.01.16.
26. Eszmecsererendszerek bevezetése: - az önkormányzat és a lakosság teljes körének rendszeres találkozása és eszmecseréje - gyermek- és ifjúsági önkormányzat megalakítása - a CKÖ vagy egyéb képviseleti szervezet megalakulásának segítése	Önkormányzati költségvetés Intézményi költségvetés Pályázat	TÁMOP 5.2.5 B: Még nem jelent meg.
27. Újkígyósi identitás erősítését szolgáló program elindítása és működtetése - nemformális pedagógia eszköztárára épülő tanmenet kidolgozása bevezetése - ösztöndíj alapítása	Monográfia, tankönyv & tanmenet: pályázat Ösztöndíj: önkormányzati költségvetés	TÁMOP-3.2.1: Még nem jelent meg.
28. Civil szervezetek fejlesztése - szervezetfejlesztési programok megvalósítása - (köz)szolgáltatások működtetésének átadása civil szervezetek számára - visszatérítendő vagy vissza nem térítendő támogatást nyújtó pályázati likviditási keret létrehozása	Fejlesztő programok: pályázat Likviditási keret: önkormányzati költségvetés	TÁMOP-5.5.2-11/2: 2012.01.16.
29. Internetalapú tájékoztatás javítása: a települési információk közösségi oldalakon (Facebook, Google+) való megjelenítése	Önkormányzati költségvetés	
30. Helyi közösségi rádió elindítása, működtetése	Pályázat	TÁMOP: 3.2.3/A-11/1: 2012.03.14
31. Helyi TV elindítása, működtetése	Pályázat	TÁMOP: 3.2.3/A-11/1: 2012.03.14

Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Konkrét pályázati lehetőség és benyújtási határideje
32. Teleház kialakítása, működtetése	Intézményi forrás Pályázat	TÁMOP: 3.2.3/A-11/1 (komplex projektek keretében): 2012.03.14
33. Koragyerekkori fejlesztő szolgáltatások, programok elindítása, működtetése <ul style="list-style-type: none"> <li>- a korai fejlesztő szolgáltatások</li> <li>- baba-mama programok</li> <li>- szülői kompetenciák fejlesztése</li> </ul>	Fejlesztés: pályázat Működtetés: feladatfinanszírozás	TÁMOP: 3.2.3/B: Még nem jelent meg. TÁMOP 5.2.5 B: Még nem jelent meg.
34. Komplex ifjúságfejlesztési program elindítása és működtetése <ul style="list-style-type: none"> <li>- ifjúsági referens alkalmazása</li> <li>- ifjúsági klub kialakítása</li> <li>- a 14-18 éves korosztályt célzó esti, hétvégi közösségi programok</li> <li>- pályaválasztási tanácsadás</li> <li>- családi életre nevelés</li> </ul>	Fejlesztés: pályázat Működtetés: pályázat	TÁMOP-5.5.2-11/2: 2012.01.16. TÁMOP: 3.2.3/B: Még nem jelent meg. TÁMOP 5.2.5 B: Még nem jelent meg.
35. Egészségfejlesztő programok, szolgáltatások elindítása és működtetése <ul style="list-style-type: none"> <li>- szakrendelések bevezetése</li> <li>- pszichológus, mentálhigiénés tanácsadás</li> <li>- egészségfejlesztő, attitűdjavító programok</li> </ul>	Fejlesztés: pályázat Működtetés: feladatfinanszírozás	TÁMOP-3.2.1: Még nem jelent meg. TÁMOP-6.1.2: Még nem jelent meg
36. A cigányság társadalmi, gazdasági részvételének növekedését szolgáló programok <ul style="list-style-type: none"> <li>- egyéni tanácsadás, fejlesztés</li> <li>- közösségi szociális munka</li> <li>- közösségfejlesztés</li> </ul>	Fejlesztés: pályázat Működtetés: pályázat	TÁMOP-1.4.5,: Még nem jelent meg. TÁMOP-3.1.4,: Még nem jelent meg. TÁMOP: 3.2.3/A-11/1: 2012.03.14

Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Konkrét pályázati lehetőség és benyújtási határideje
- képzés		TÁMOP-1.4.1-11/1: 2012.01.16 TÁMOP-3.3.8: Még nem jelent meg. TÁMOP-3.3.9,: Még nem jelent meg. TÁMOP-5.3.1: Még nem jelent meg.
37. Megvalósíthatósági-, illetve hatástanulmány készítése az egykori strand oktatási, tanuszodai hasznosításának lehetőségéről	Önkormányzati költségvetés	
39. Komplex, települési szintű, számos területre kiterjedő – népfőiskolai jellegű, azaz a tudás mellett az értékek közvetítésére, az erkölcsi nevelésre és a közösségfejlesztésre is törekvő – felnőttképzési programok	Pályázat: Vállalkozói támogatás	TÁMOP-1.4.5,: Még nem jelent meg. TÁMOP-3.3.10,: Még nem jelent meg. TÁMOP-5.3.1: Még nem jelent meg.

### 6.3. Középtávon (2016-2020 között) elindítandó, megvalósítandó programok, projektek

Mit?	Miből? Pályázati és egyéb források	Pályázat benyújtási határideje
Békéscsabát Medgyesegyházával összekötő aszfaltút	Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	
Újkígyóst elkerülő aszfaltút	Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)	

<p>14. Vadászház korszerűsítése</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Felújítási, beruházási feladatok</li> <li>- Kapcsolódó programok, szolgáltatások, tevékenységek szervezése</li> </ul>	<p>Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)</p>	
<p>16. Szabadidőpark kialakítása</p>	<p>Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)</p>	
<p>17. Az egykori strand újraindítása és fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- A strand infrastrukturális fejlesztés</li> <li>- Kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések</li> <li>- szolgáltatóház (fodrászat, kozmetika, Kígyósi ajándékok és termékek boltja)</li> <li>- diákszállás</li> <li>- wellness és szabadidőközpont</li> <li>- Kapcsolódó programok, szolgáltatások</li> </ul>	<p>Pályázat (az e célt szolgáló pályázati források jelenleg tervezés alatt állnak)</p>	

#### 6.4. Az időtervben és forrástérképben megjelöl pályázati források

Az alábbiakban időtervben és forrástérképben megjelöl pályázati forrásokat vesszük sorra. A táblázat fejlécében szereplő rövidítések, elnevezések jelentései az alábbiak:

- OP: Operatív program
- Ssz.: Konstrukció száma
- Név: Konstrukció neve
- Összeg, arány: Támogatási összeg, intenzitás, ESZA/ERFA arány

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
<b>GOP</b>	2.2.4	KKV munkahelyteremtés	Bérek támogatása	2 - mikrovállalkozás 3 - kisvállalkozás	1-10M 50%	<a href="http://www.nfu.hu/download/32306/GOP_AT_2011-13.pdf">http://www.nfu.hu/download/32306/GOP_AT_2011-13.pdf</a>
<b>GOP</b>	3.3.3.	KKV-k piaci megjelenésének támogatása	Piacra jutás támogatása	2 - mikrovállalkozás 3 - kisvállalkozás 4 - középvállalkozás	1-10M 50%	<a href="http://www.nfu.hu/download/32306/GOP_AT_2011-13.pdf">http://www.nfu.hu/download/32306/GOP_AT_2011-13.pdf</a>
<b>TÁMOP</b>	1.4.5	Versenyképességi szerződések foglalkoztatási elemeinek támogatása	Versenyképességi szerződésekhez kapcsolódó foglalkoztatási és képzési tevékenységek, partnerek közötti koordináció és együttműködés	non-profit szervezet államháztartáson kívül	0-200 100% 100%/0%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
<b>TÁMOP</b>	2.1.3. A- 11/1	Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára	Szakmai képzések, Idegen nyelvi képzések; A vállalkozás működésével kapcsolatos képzések (pénzügyi, számviteli, adó, vám, társadalombiztosítási stb.); Számítástechnikai, informatikai képzés; Munka- és egészségvédelem.	1. jogi személyiségű vállalkozások (KSH 1) 2. jogi személyiség nélküli vállalkozás (KSH 2), kivéve a külföldi székhelyű vállalkozás fióktelepe (KSH 226) 3. non-profit gazdasági társaság (KSH 57)	maximum 5M Ft. 100% 100%/0%	<a href="http://ujszeczenyiterv.gov.hu/download/33133/Palyazati_utmutato_Munkahelyi%20kepzesek_tamogatasa_a_mikro_es_kisvallalkozasok_szamara.pdf">http://ujszeczenyiterv.gov.hu/download/33133/Palyazati_utmutato_Munkahelyi%20kepzesek_tamogatasa_a_mikro_es_kisvallalkozasok_szamara.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
TÁMOP	3.1.4	Innovatív iskolák fejlesztése	<p>A kompetencia alapú, befogadó oktatás megteremtésének támogatása:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A kulcskompetenciák és a tárgyi tudás fejlesztését támogató, újszerű tanulásszervezési eljárások bevezetése, modern pedagógiai módszertan alkalmazása;</li> <li>2. Az egészséges és mozgásgazdag életmódra nevelést előtérbe helyező módszertani megújulás támogatása;</li> <li>3. Digitális tartalmak, taneszközök oktatási gyakorlatban való használata, digitális készségek fejlesztése;</li> <li>4. A közoktatási intézmények pedagógusainak felkészítése és továbbképzése fentiek intézményi implementációjára,</li> <li>5. Regionális, kistérségi, települési – intézményközi – együttműködések kialakítása</li> <li>6. A hátrányos helyzetű gyerekek, tanulók és a sajátos nevelési igényű gyerekek, tanulók többségi óvodákban, iskolákban való befogadását elősegítő programok intézményi alkalmazása II. intézményirányítás fejlesztése, szervezetfejlesztés;</li> <li>7. Az intézmény pedagógiai programjának, helyi tantervének innovációja, informatikai stratégiájának összehangolása az IKT alapú kompetenciafejlesztés céljaival;</li> <li>8. Új oktatásszervezési formák bevezetése; egészségtudatos és mozgásfejlesztő stratégiájának összehangolása az azt szolgáló kompetenciák fejlesztésével;</li> <li>9. Az intézmény minőségirányításának fejlesztése, önértékelési folyamatok;</li> <li>10. A pedagógusok teljesítményértékelési folyamata</li> </ol>	<p>nonprofit szervezet államháztartáson belül nonprofit szervezet államháztartáson kívül közoktatási intézmények fenntartói önállóan vagy konzorciumi formában</p>	<p>10-300 100% 95%/5%</p>	<p><a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a></p>



OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
TÁMOP	3.2.1	Közoktatási intézmények szerepbővítése, újszerű intézményi együttműködések kialakítása (tanulást segítő támogató formák bevezetése)	<p>1. Hagyományostól eltérő tanulási formák bevezetésének támogatása, tanórán kívüli segítő tevékenységek és tanulási lehetőségek feltárása és fejlesztése, bevezetése.</p> <p>2. A tanulási környezet megváltoztatásával, egyénre szabott fejlesztésekkel és pedagógiai módszerekkel, portfólió jellegű tananyagok biztosításával a tanulók egyéni sikerességét megalapozó programok támogatása.</p> <p>3. Közösségi kapcsolatépítő programok támogatása.</p> <p>4. Intézményi együttműködések támogatása közös tanulási akciókra (határon túli, nemzetközi együttműködések, folyamatok, testvériskolai programok).</p> <p>5. Aktív állampolgárság, önkéntesség erősítése kompetenciafejlesztés eszközeivel.</p> <p>6. Alap- és középfokú oktatási intézmények újszerű tanulási együttműködése műszaki és természettudományokat oktató felsőoktatási intézményekkel, kutatóhelyekkel, szakmai és civil szervezetekkel.</p> <p>7. Környezettudatosságra (pl.: zöld-óvodák, öko-iskolák), fenntartható fejlődésre, egészséges mozgásgazdag életmódra, erkölcsre, pénzügyi-gazdasági ismeretekre nevelés támogatása.</p> <p>8. Az óvodai, iskolai, kollégiumi biztonságos működését, az erőszak megelőzését, intézményi konfliktusok feloldását támogató modellprogramok kidolgozása, adaptálása (személyi és tárgyi feltételek biztosítása).</p> <p>9. Egészségre és mozgás-gazdag életmódra nevelés.</p> <p>10. A kulturális intézményeknél meglévő adottságokra, felkészültségre, gyűjteményekre épülő, az iskolai igényekhez, tantervekhez illeszkedő kompetenciafejlesztő pedagógiai (múzeumpedagógiai, drámapedagógiai stb) szolgáltatások kiterjesztése, programsorozatok tervezése; valamint a meglévő illetve a pályázat keretében tovább- és kifejlesztett tevékenységek, foglalkozások megvalósítása.</p>	<p>nonprofit szervezet államháztartáson belül</p> <p>nonprofit szervezet államháztartáson kívül</p> <p>Közoktatási intézmények fenntartói, kulturális (közművelődési, közgyűjteményi és művészeti) intézmények vagy fenntartói, alapító okiratuk szerint művészeti, kulturális-szabadidős és egészségnevelési tevékenységet folytató non-profit civil szervezetek, valamint alapfokú művészetoktatási intézmények vagy ezek fenntartói.</p>	<p>5-100 100% 94,6%/5,4 %</p>	<p><a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a></p>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
TÁMOP	3.2.3/ A- 11/1	„Építő közösségek” 3. ütem – A) közművelődési intézmények a kreatív iparral kapcsolatos alapkompete nciák fejlesztését elősegítő új tanulási formák szolgáltatába n	<p>A pályázat keretében az alábbi - kreatív iparhoz kapcsolódó – hét kreatív területen megvalósuló kompetenciafejlesztés támogatható.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. építészet</li> <li>2. kézművesség</li> <li>3. képzőművészet</li> <li>4. fotográfia</li> <li>5. film</li> <li>6. előadóművészetek (zene, tánc, drámajáték, vers- és prózamonddás, színjátszás, bábjáték)</li> <li>7. elektronikus sajtó</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Közművelődési intézmények, vagy fenntartók.</li> <li>2. Muzeális intézményi működési engedéllyel rendelkező tájházak, irodalmi emlékházak, vagy fenntartók</li> </ol>	5-30M 100% 90%/10%	<a href="http://www.nfu.hu/download/36173/Palyazati_utmutato_Epito_kozossegek_3_uzem_A.pdf">http://www.nfu.hu/download/36173/Palyazati_utmutato_Epito_kozossegek_3_uzem_A.pdf</a>
TÁMOP	3.3.1 0	Alternatív tanulási útvonalak támogatása a hátrányos helyzetű, formális iskola-rendszerből lemorzsolódott fiatal felnőttek számára	<p>Az oktatási rendszerből idő előtt kimaradt fiatalok iskolarendszerű képzésbe való visszavezetéséhez rugalmas, egyénre szabott tanulási utak támogatása, valamint foglalkoztatás-kompatibilis lehetőségek megteremtése.</p> <p>A korai iskolaelhagyók, az alacsony végzettséggel vagy képzettséggel nem rendelkezők számára alkalmazható tudás elsajátításának segítése, hatékony tanulási módszerek és lehetőségek elérhetővé tétele.</p> <p>A konstrukció keretében a képzés mellett a célcsoport szakmai gyakorlatot szerez.</p>	nonprofit szervezet államháztartáson belül nonprofit szervezet államháztartáson kívül	20-50M 100%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
TÁMOP	3.3.8	Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása	Közoktatási intézmények befogadó, minőségi oktatás érdekében végzett fejlesztése érdekében a leszakadó társadalmi rétegek többségi óvodákban, iskolákban való integrálását elősegítő programok intézményi alkalmazása, az iskolai szegregációt felszámoló szervezeti és pedagógiai modellek gyűjtése, adaptálása és terjesztése, a szakmai felkészülést szolgáló pedagógus-továbbképzéseken való részvétel. Befogadó iskolai környezet kialakítása. A nevelés-oktatás tartalmi fejlesztése a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók sikeres integrációja érdekében: integrációt támogató módszertan adaptációja, intézményi pedagógiai program átdolgozása, fenntartói, társadalmi környezet érzékenyítése. A pedagógiai fejlesztéshez szükséges eszközök, berendezések beszerzése. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek korai (3 éves kortól történő), szervezett be óvodázásának és az óvodai hiányzások megszüntetésének elősegítése. Intézményi együttműködések és intézményi esélyegyenlőségi szolgáltatások fejlesztése.	nonprofit szervezet államháztartáson belül nonprofit szervezet államháztartáson kívül	15-100 100% 88%/12%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>
TÁMOP	3.3.9	A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai lemorzsolódását csökkentő intézkedések támogatása	A lemorzsolódás és kirekesztődés megelőzését támogató személyközpontú, egyéni tanulási utak, komplex tanuló követő-támogató folyamatok kialakítása, az átmeneteket segítő programok bevezetése. Érzékenyítő, felkészítő tréningek, programok kialakítása. A gyermekek sikeres integrációját és iskolakezdését támogató szolgáltatások megszervezése. Az egyéni és csoportos mentorálás, fejlesztés támogatása. Tanoda típusú programok támogatása, fejlesztése, továbbfejlesztése. A halmozottan hátrányos helyzetű és tehetséges diákok középiskolai sikerességét, felsőfokú tanulmányokra való eredményes felkészítését célzó programok támogatása. A pedagógiai fejlesztő eszközök beszerzése.	nonprofit szervezet államháztartáson belül nonprofit szervezet államháztartáson kívül	20-50 100% 90%/10%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
TÁMOP	5.2.5 A	Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok	A személyiség érését és a gyermek szocializációját elősegítő egyéni és csoportfoglalkozások; önszegítő kortárssegítő, közösségépítő tematikus csoportfoglalkozások; családi konfliktuskezelő családterápiás, párterápiás programok; kapcsolattartási, krízisügyeleti szolgáltatások; önismereti csoportok; nagykorú utógondozottak, utógondozói ellátottak munkaerő- piaci integrációját segítő programok; a fent felsorolt programokhoz szervesen kapcsolódó, azzal egy szakmai célkitűzést és programelemet képviselő tábor jellegű programok szervezése	nonprofit szervezet államháztartáson belül nonprofit szervezet államháztartáson kívül	20-80M 100% 95%-5%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>
TÁMOP	5.2.5. B	Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok	Alacsony küszöbű ifjúsági és drogprevenációs szolgáltatások kialakítása, fejlesztése; felkereső jellegű ifjúságsegítő tevékenység; virtuális térben megvalósuló ifjúsági szolgáltatások; értékeket megőrző, értékteremtő, komplex szabadidős programok, illetve a kábítószer fogyasztás megelőzését szolgáló „drogalternatíva” megközelítést alkalmazó programok; személyiségfejlesztő foglalkozások; a közösségi és az állampolgári kompetenciák fejlesztésére irányuló programok működtetése; a munkaerő-piaci és a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére irányuló programok működtetése; a fent felsorolt programokhoz szervesen kapcsolódó, azzal egy szakmai célkitűzést és programelemet képviselő tábor jellegű (egész napos együttlétet biztosító) programok szervezése; hálózatépítés, módszertanfejlesztés: fiatalokkal foglalkozó szervezetek, intézmények területi és szakmai alapon való együttműködésének kialakítása, fejlesztése; ifjúsági programokhoz, szolgáltatásokhoz kapcsolódó módszertanok, standardok kidolgozása és terjesztése; képzési programok, képzési tematikák kidolgozása	non profit szervezet államháztartáson belül; non profit szervezet államháztartáson kívül	10-50M 100% 95%-5%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
			ERFA típusú támogatható tevékenységek: - eszközbeszerzések, informatikai fejlesztések, felújítások, táboroztatás			
<b>TÁMOP</b>	5.3.1	Alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt segítő programjai	<ul style="list-style-type: none"> <li>- a célcsoport bevonásához kapcsolódó tevékenységek</li> <li>- egyénre szabott fejlesztési és szolgáltatási terv készítése és a szolgáltatási tervben megfogalmazott esetkezelési lépések végrehajtása, melynek részét képezi:</li> <li>- alapkészségek, kompetenciák fejlesztése, motiváció erősítése, állapotjavító, személyiségzavarokat korrigáló programok, - a személy legalapvetőbb problémáját kiküszöbölő segítségek - akadálymentes információs és tanácsadási szolgáltatások biztosítása, - szociális, állampolgári és önálló életvezetési készségek erősítése - szenvedélybetegségek megelőzését és a gyógyulást segítő programok, önszegítő csoportok létrehozása - felkészülés az önálló családi életre, társas, család kompetenciák kialakítása a háztartásban élő családtagok bevonásával, - szociális munkások révén személyes segítség, tanácsadás.</li> <li>- önkéntesek bevonása a tervezett segítő szolgáltatások biztosításába - alapképzésbe, szakképzésbe való bekapcsolódás segítése, - egyéni és csoportos fejlesztés, felkészítés, készségfejlesztés</li> <li>- helyi döntéshozók, szakemberek és az érintett célcsoport kommunikációját, problémaértelmezését elősegítő rendezvények, felkészítők bonyolítása</li> <li>- munkaerő-piaci szolgáltatásokra való felkészülés biztosítása bentlakásos formában. Roma emberek foglalkoztathatóságát célzó programok, amelyek kiegészülhetnek a családokra és a roma közösségekre irányuló komplex programokkal (a roma komplex programmal le nem fedett területeken).</li> <li>- közfoglalkoztatást segítő szociális, valamint szervezési</li> </ul>	nonprofit szervezet államháztartáson belül nonprofit szervezet államháztartáson kívül	25-50M 100%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
			tevékenységek. ERFA típusú támogatható tevékenységek: - eszköz és információs fejlesztések, foglalkoztatáshoz szükséges eszközök biztosítása - ingatlan felújítása esetében a világítási-, és fűtési rendszer korszerűsítése elszámolható költség			
<b>TÁMOP</b>	5.5.2-11/2	Az önkéntesség elterjesztése	Az önkéntes programterv végrehajtásához, az önkéntes program megvalósításához kapcsolódó tevékenységek Önkéntes pontot működtető, az önkéntes tevékenységet támogató, koordináló szervezetek alaptevékenységei Együttműködések kialakítása Egyéb kapcsolódó szakmai tevékenységek : - Jó tapasztalatok (a helyi igények, valamint az azokra épülő, önkéntesek bevonásával ellátható feladatok felmérése; bevált gyakorlatok; sikeres önkéntes programok; innovatív módszerek) gyűjtése a TÁMOP-5.5.2/09/1 A komponens nyertes pályázója által kidolgozott egységes módszertan kötelező alkalmazásával; - Vállalati önkéntesség támogatása, ösztönzése, népszerűsítése; - Az informális önkéntesség támogatása, ösztönzése, népszerűsítése - További partnerek (melyek az adott megyében, kistérségben, illetve a megye egyes településein tölthetnek be fontos fejlesztési funkciókat az önkéntesség elterjesztésében, és amelyek környezetükben további önkéntes programokat generálhatnak) felkutatása, bevonása; - Az önkéntesség helyi sajátosságai, a rejtett potenciálok feltárása.	A Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. törvény (NCA törvény) értelmező rendelkezései (14.§ b.) között definiált szervezetek: • Egyéb egyesület (KSH 529), • Egyéb alapítvány (KSH 569) - valamint • önálló egyházi intézmények (KSH 552), és • az egyház önálló szervezete (KSH 553).	15-20M 100% 95%/5%	<a href="http://www.nfu.hu/download/37274/Palyazati_utmutato_Onkentesség_elterjesztése_konvergencia.pdf">http://www.nfu.hu/download/37274/Palyazati_utmutato_Onkentesség_elterjesztése_konvergencia.pdf</a>
<b>TÁMOP</b>	6.1.2	Egészségre nevelő és szemléletfor	1. Egészséget támogató hatékony tervezés és döntéshozatal (egészségtervek) segítése módszertani fejlesztéssel, szakmai támogatással országos és kistérségi, helyi szinten	2 - mikrovállalkozás 3 - kisvállalkozás 4 -	5-400M 100% 90%/10%	<a href="http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf">http://www.nfu.hu/download/33857/TAMOP_20110131.pdf</a>

OP	Ssz.	Név	Támogatott tevékenységek	Kedvezményezett ek köre	Összeg Arány	AT vagy kiírás elérése
		máló életmódprogramok	<p>2. Eszközkészlet, modellprogram-leírások és folyamatos szakmai támogatás a kistérségi és települési életmódprogramok és teljes körű közoktatási egészségfejlesztési programok kidolgozói és megvalósítói számára.</p> <p>3. Az egészségfejlesztési és elsődleges prevenciók tevékenységet támogató népegészségügyi vizsgálatok, kutatások, jó gyakorlatok támogatása.</p> <p>4. Kistérségi, települési, munkahelyi, tematikus akcióterületi egészségtervek kidolgozása és életmódprogramok, valamint teljes körű közoktatási egészségfejlesztési programok megvalósítása</p> <p>5. Alkalmoszerű szűrésre vonatkozó modellprogramok terjesztése</p> <p>6. Betegségmegelőzési, baleset-megelőzési, elsősegélynyújtási, egészségfejlesztési alapismereteket közvetítő tájékoztató anyagok, kiadványok, eszközök megtervezésének, előállításának, terjesztésének támogatása</p> <p>7. Balesetmegelőzési és elsősegélynyújtási programok kiemelten a gyermek- és ifjúsági korosztály számára, gyermekbiztonsági oktatóközpont létrehozása</p> <p>8. Munkahelyi egészségfejlesztési programok, munkahelyi egészségtervek támogatása, beleértve az egészségügyi intézményeket is</p> <p>9. Életvezetési egyéni kompetenciák fejlesztése az öngondoskodási képesség fejlesztése érdekében</p> <p>10. A területi életmódprogramokban és a tematikus akcióterületek között célcsoport specifikus szabadidő- és diáksport rendezvények, szolgáltatások szervezése és az ahhoz kapcsolódó – testmozgást ösztönző – programok, civil és önkormányzati hálózatok programjainak támogatása</p>	<p>középvállalkozás 5 - támogatási szempontból kedvezményezett és az 1-4. kategóriákba nem tartozó vállalkozás 6- non-profit szervezet államháztartáson belül 7 - non-profit szervezet államháztartáson kívül (állami és önkormányzati költségvetési szervek és intézményeik vagy társulásaik és azok intézményei, non-profit és for-profit szervezetek; egyházi szervezetek és intézmények, szakmai szervezetek, és ezek konzorciumai)</p>		